

U d d r a g

af

Aarhus Byråds Forhandlinger

for

1877.

Aarhus.

Ershr. Badhausens Bog- & Stentrykkeri.

1878.

Indhold.

	Side.
A. Fortegnelse over Medlemmerne af Byraadet og de særlige kommunale Kommissioner og Udvalg samt Kommunens Bestillingsmænd	1—10.
B. Byraadets Forhandlinger	11—93.
C. Tillæg	1—103.
Overslag over Aarhus Kjøbstads Indtægter og Udgifter i Aaret 1878	Tillæg 3.
Regnskab over Aarhus Kjøbstads Indtægter og Udgifter i Aaret 1877	— 27.
Regnskab for Aaret 1877 over Indtægter, der hidrøre fra, og Udgifter, der ere afholdte af det af Aarhus Kommune i Aaret 1874 med Forførgelsesforeningen „Bikuben“ i Kjøbenhavn kontraherede Laan, oprindelig stort 1,200,000 Kroner, forhøjet til 1,600,000 Kroner	— 49.
Regnskab over Indtægter og Udgifter i 1877 af Legatmidler under Aarhus Byraads Bestyrelse	— 52.
Tvende Bilag til Aarhus Kjøbstads Regnskab for Aaret 1877	— 54.
Opgjørelse over Aarhus Kjøbstadkommunes Formue og Gjæld den 31. December 1877	— 55.
Regnskab for Salget af Kommunens Byggegrunde i Ryesgade 1873—77	— 59.
Uddrag af Havnens Regnskab for 1877	— 61.
Kapital-Status til 1878	— 63.
Aarhus Havnebudget for 1878	— 64.
Kontrakt imellem Aarhus Kommune og Entemadame A. Theil	— 68.
Betænkning fra det kombinerede Sundhedsudvalg om Sundhedsforholdene i Aarhus	— 71.

	Side.
Indenrigsministeriets Skrivelse af 20. Juni 1877 angaaende en ansøgt Lov om Bestyttelse af Vandværker	Tillæg 85.
Bekjendtgjørelse om Forandring i Byvedtægten angaaende Skatternes Opkrævning.....	— 87.
Rgl. Konfirmation paa Fundatsen for det af Maren Marie Schucany sødt Buhmanns oprettede Legat for Konfirmander.....	— 88.
Fundatsen for samme Legat.....	— 89.
Skjøde fra Restavratør G. A. Thomsen til Kommunen paa det ham tilhørende Hus paa Ferdinandspladsen i Ris Skov m. m.....	— 90.
Instrux for Ræmneren.....	— 91.
Instrux for Kommunebogholderen.....	— 98.
Tilføjelse til Byraadsforhandlingerne.....	— 103.
D. Særligt Tillæg.....	Tillæg 1—15.
Bedtægt for den kommunale Beskatning af de faste Ejendomme i Aarhus Kjøbstad efter Lov af 11. Februar 1863, saaledes som denne nu i Henhold til Lovens § 15 er revideret.....	Tillæg 1.
Register	— 9.

1. Die ersten drei Jahre sind die wichtigsten Jahre
des Lebens. In dieser Zeit wird das Fundament
gelegt. Die Eltern sollten sich bewusst sein,
dass sie Vorbild sind. Die Kinder lernen
von den Taten der Eltern, nicht von den Worten.
2. Die Eltern sollten sich Zeit nehmen, um
mit den Kindern zu sprechen. Es ist wichtig,
dass die Kinder wissen, dass sie für ihre
Eltern wichtig sind. Die Eltern sollten auch
die Interessen der Kinder kennen und sie
unterstützen.
3. Die Eltern sollten die Kinder ermutigen,
ihre eigenen Entscheidungen zu treffen. Dies
helfen wird, die Selbstständigkeit zu fördern.
4. Die Eltern sollten die Kinder ermutigen,
ihre Fehler zu machen und daraus zu lernen.
5. Die Eltern sollten die Kinder ermutigen,
ihre eigenen Interessen zu verfolgen.
6. Die Eltern sollten die Kinder ermutigen,
ihre eigenen Probleme zu lösen.
7. Die Eltern sollten die Kinder ermutigen,
ihre eigenen Ziele zu setzen und zu verfolgen.
8. Die Eltern sollten die Kinder ermutigen,
ihre eigenen Fähigkeiten zu entwickeln.
9. Die Eltern sollten die Kinder ermutigen,
ihre eigenen Stärken zu nutzen.
10. Die Eltern sollten die Kinder ermutigen,
ihre eigenen Schwächen zu überwinden.

Fortegnelse

over

Medlemmerne af Byraadet og de særlige kommunale Kommissioner og Udvalg samt Kommunens Bestillingsmænd.

Byraadet.

(Sfr. Lov 26. Maj 1868).

Generalkrigskommissær, Borgmester A. C. Schmidt, K.,
D. M., Formand.

Den større Halvdel, valgt den 5. Januar 1876 for 6 Aar:

Overlærer N. Kraiberg, D. M.,

Gjortler N. Halb,

Bankdirektør, Kjøbmand Harald Skovby,

Fabrikant A. B. Holm,

Farver J. Kjer,

Kjøbmand Otto Langballe,

Redaktør, Konsul J. M. Mørk, R.,

Overretssagsfører Chr. Kjer,

Fabrikant K. Christiansen,

Klædefabrikant P. W. Stampe, valgt d. 22. Avg. 1877 for
4 Aar.

Den mindre Halvdel, valgt den 6. Januar 1873 for 6 Aar:

Profesør Cl. Funch, R.,

Kammerraad, Sagsfører, Branddirektør J. B. Esmann,

Kjøbmand, Konsul J. P. Seiersen, R. St.,

Murmester Chr. Lund,

Arkitekt Carl Lange,

Amtsvejinpektør H. J. Müller, valgt d. 20. Jan. 1874 for 5 Aar,

Kaptajn Bartels, R., valgt d. 21. December 1874 for 4 Aar,

Profurator A. G. B. Knudsen, valgt d. 19. Maj 1875 for 4 Aar,

Bryggeriejer L. Chr. Meulengracht, valgt d. 7. Juni 1876
for 3 Aar.

Sekretær: Sagsfører A. Weng.

Byraadets staaende Udvalg.

Udvalget for Havnevæsenet:

Borgmesteren, Formand,	}	valgte af Byraadets Midte,
Kjøbmand D. Langballe,		
Konjul J. M. Mørk,	}	valgte uden for Byraadet.
Kjøbmand D. Bech,		
— Chr. P. Spliid,		

Agent, Konjul P. Herffind, R. V., Sekretær og Regnskabsfører.
Ingeniør L. Hornemann, Havneingeniør.

Udvalget for Kasse- og Regnskabsvæsenet:

Borgmesteren, Formand,
Bankdirektør Harald Skovby,
Prokurator Knudsen.

Suppleanter:

Kammerraad Esmann,
Overretssjagsfører C. Kjer.

Udvalget for Fattigvæsenet:

Kammerraad Esmann, Formand,
Overlærer Kraiberg,
Fabrikant A. B. Holm,
Farver J. Kjær,
Kjøbmand D. Langballe.

Proprietær Nyeland, Sekretær og Regnskabsfører.
C. B. Mogenssen, Inspektør paa Fattiggaarden.

Udvalget for Skolevæsenet:

Profesor Funch, Formand,
Bankdirektør Harald Skovby,
Konjul J. P. Seiersen.

Udvalget for Brolægningvæsenet:

Kaptajn Bartels, Formand,
Murmester C. Lund,
Arkitekt C. Lange.

Udvalget for Vejvæsenet:

Vejinspektør Müller, Formand,

Kaptajn Bartels,
Bryggeriejer L. C. Meulengracht.

Udvalget for Markvæsenet:

Bryggeriejer L. C. Meulengracht, Formand,
Vejinpektør Müller.

Udvalget for den offentlige Belysning:

Gjørtler Halb, Formand,
Arkitekt C. Lange,
Fabrikant R. Christiansen.

Udvalget for Sygehuset og for Epidemilokalet:

Overlærer Kraiberg, Formand,
Konjul Seierjen,
Murmester Lund.

Alterdegn Madsen, Inspektør og Regnskabsfører.

Udvalget for Bygninger og Inventariesager:

Prokurator A. G. B. Knudsen, Formand,
Farver J. Kjær,
Fabrikant Stampe.

Udvalget for Vegater:

Borgmesteren, Formand,
Prokurator Knudsen,
Konjul Mørk.

Udvalget for Skovvæsenet:

Kammerraad Esmann, Formand,
Farver Kjær,
Bryggeriejer L. C. Meulengracht.

Udvalget for Byens og dens Omegns Forskjønnelse:

Bankdirektør Harald Skovby, Formand,
Farver J. Kjær,
Konjul J. M. Mørk.

Udvalget for Vandværket:

Overretssagsfører E. Kjer, Formand.
 Fabrikant Holm,
 Kaptajn Bartels.

Stadsingeniør P. Sletting, Vandinspektør.

Skatteligningskommissionen:

Den større Halsdel, valgt den 28. August 1876 for 3 Aar:

Fabrikant H. Kjer,
 Boghandler Th. Thue,
 Smedermester S. Petersen,
 Kjøbmand Chr. Rosenstand,
 — H. Kolding,

Lømrer Thorbrøgger,
 Stiftskasserer J. D. Brammer,
 Kjøbmand L. W. Svendsen, valgt 27. Aug. 1877 for 2 Aar.

Den mindre Halsdel, valgt den 30. August 1875 for 3 Aar:

Kaptajn Baumann,
 Auktionsholder Fr. Nellemann, Formand,
 Maler Nielsen,
 Kjøbmand J. Jørgensen,
 Maler Adolph Lund,
 Overretssagsfører Høegh Guldberg,
 Sadelmager Halling, valgt den 4. Oktbr. 1876 for 2 Aar.

Inspektionen for Aarhus Domkirke:

Stiftsprovst C. Boesen, R., Formand,
 Borgmesteren (af Magistraten),
 Overretssagsfører E. Kjer, valgt af Byraadet den 15. Juni 1876
 for 3 Aar.
 Profurator J. Winge, Kirkeværge.

Inspektionen for Frue Kirke:

Pastor C. Seidelin, R., Formand,
 Borgmesteren (af Magistraten),
 Gjørtler Hald, valgt af Byraadet den 13. Jan. 1876 for 3 Aar.
 Kjøbmand M. G. Bøch, Kirkeværge.

Skolekommissionen:

Pastor C. Seibelin, Formand,
 Stiftsprovst Boesen,
 Professor Funch,
 Banbdirektør Skovby,
 Konful Seierfen,
 Kaptajn Baumann, valgt uden for Byraadet af dette j. D. for 3 Aar.

} valgte af Byraadet den 13. Jan.
 1876 for 3 Aar,

Bygningskommissionen:

Borgmesteren, Formand,
 Politimesteren,
 Bygnings- og Brandinspektøren,
 Murmester Lund, valgt af Byraadet den 13. Jan. 1876 for 3 Aar,
 Fabrikant Stampe, ligeledes den 6te Septbr. 1877 for 1 Aar,
 Murmester K. Nielsen, valgt uden for Byraadet af dette den 13.
 Jan. 1876 for 3 Aar,
 Arkitekt B. Puck, ligeledes den 25. Jan. 1877 for 2 Aar.

Markdirektionen:

Bryggeriejer L. C. Meulengracht, Formand,
 Vejinspektør Müller,
 Bogmand A. P. Dyhr, valgt af Fordejerne den 21. Febr. 1876 for 3 Aar.

} valgte af Byraadet,
 1876 for 3 Aar.

Fhv. Vagtmester Theisen, Markbetjent.

Sundhedskommissionen:

Politimesteren, Formand,
 Stadslægen,
 Gjørtler Hald, valgt blandt Byraadets Medlemmer den 13. Jan.
 1876 for 3 Aar,
 Apotheker A. Meyer,
 Skorstensfejer Schawo, } valgte uden for Byraadet af dette den 13.
 Jan. 1876 for 3 Aar.

Indkvarteringskommissionen:

Borgmesteren, Formand,
 Fabrikant Holm, valgt blandt Byraadets Medlemmer den 13. Jan.
 1876 for 3 Aar,

Sparekassefuldmægtig M. Sørensen, valgt uden for Byraadet af dette den 20. Jan. 1876,

Intendant Truelsen, valgt af den Højstbefalende.

Hv. Kjøbmand P. Paulsen, Billettor, Sekretær og Regnskabsfører.

Brandkommissionen:

(Sfr. Lov af 21. Marts 1873 § 3.)

Politimesteren, Formand,

Brandinspektøren,

Farver Kjær,

Gjortler Halb,

Fabrikant Stampe, ligeledes den 6. Septbr. 1877.

Bestyrelsen for Malerisamlingen:

Overlærer Kleisdorff, R., Formand,

Apotheker A. Meyer,

Cand. E. Weis,

Generalkrigskommissær Schmidt,

Redaktør, Konsul Mørk,

} valgte af Kunstforeningen,

} valgte af Byraadet den 13. Jan.

} 1876 for 3 Aar.

Examenskommissionen for Navigationskolen:

Kjøbmand Worre, valgt den 10. Febr. 1876.

Kommunale Revisorer:

Overretsfagfører J. Høegh Guldberg, valgt af den almindelige

Vælgerklasse den 2. Febr. 1876 for 6 Aar,

Kjøbmand Wistoft, ligeledes den 27. April 1876 for 6 Aar.

Overligningskommisær:

Profurator Knudsen.

Suppleant:

Kammerraad Esmann.

Bestyrelsen for de Fattiges Kasse:

(Sfr. Lov af 8. Marts 1856.)

For Domfoguet:

Stiftsprovst Boesen,

Bankdirektør H. Skovby,

Profurator Langballe,

} valgte 2. Juni 1875 for 3 Aar.

For Frue Sogn:

Pastor Seidelin,	} valgte 18. Juni 1875 for 3 Aar.
Overlærer Kraiberg,	
Kjøbmand M. G. Bøch,	

Kommunale Embeds- og Bestillingsmænd:

Sagsfører A. Beng, Sekretær ved Byraadet;
 Prokurator A. Langballe, Ræmner;
 Stadslæge P. Dorph, Hospitalslæge;
 Civilingeniør P. B. Døbel, Stads- og Havneingeniør indtil den 31
 Marts 1877.

— P. Sletting, Stadsingeniør fra 1. April 1877;

— T. Hornemann, Havneingeniør fra 1. April 1877;

Agent, Konsul P. Herfskind, Sekretær og Regnskabsfører ved Havne-
 væsenet;

Samme, Bygningsinspektør indtil 8. Maj 1877;

Oliemøller Bang, konst. Brandinspektør indtil 8. Maj 1877;

Premier-Løjtnant Springborg, Bygnings- og Brandinspektør fra
 8. Maj 1877;

Proprietær Ryeland, Sekretær og Regnskabsfører ved Fattigvæsenet;

Fattigforstandere: Kjøbmand H. Kolding,

— Hans Schourup,

— J. D. Rasmussen,

— A. Andersen,

Snedtermester Sissager jun.,

Kjøbmand Chr. Petersen,

Vognfabrikant Bonnez,

Kjøbmand N. P. Nielsen,

Gartner N. Malling, Frederiksbjerg,

Kjøbmand Termøhlen fra 18. Maj i det da op-
 rettede 10de Distrikt;

Retsvidner: Skomagermester L. Larsen,

Urmager Pallesen-Rohde;

fhv. Klubøert Noose og } Suppleanter;
 Kontorist S. Sørensen, }

Fhv. Kjøbmand P. Paulsen, Billettør, Sekretær og Regnskabsfører ved
 Indkvarteringskommissionen;

Overkanonér J. Hoppe, D. M., Havnesoged;

Havnelodser: A. Nicolaisen,

Havnelodjer: A. Rasmussen,
D. L. Berg,
H. Dissenberg,
R. Bang;

C. B. Mogensén, Opsynsmand ved Fattiggaarden;
Alterdegn C. Madsén, Inspektør ved Sygehospitalet;
Simonson, Økonom ved Sygehospitalet;
Knudsen, Skovfoged;
Fhv. Vagtmester Theisen, Markbetjent;
Fuldmægtig N. Jensen og Bogholder Tøttrup, Statteopkrævere.

Ved Skolevæsenet ere ansatte:

Overlærer ved 1ste Borgerdrengeffkole: N. N. Kraiberg, D. M.,
— — 2den — C. Meyer, konst.,
— — Borgerpigeffkolen: Cand. theol. H. N. Nielsen,
— — Friskolen: J. J. Olsen;

Lærerne:

P. F. G. Launy, D. M.,
B. Friis,
J. Michaelsen, D. M.,
M. C. Handest,
P. Ingerslev,
F. A. Bape,
A. L. C. C. Müller,
H. C. Christensen,
N. D. Sørensen,
F. Nørgaard,
L. Sørensen,
S. Gundersen;

Lærerinderne:

C. Johansen,
C. Møller,
C. Rors,
J. C. Becher;

Lærerinderne i Haandgjerning:

J. Hansen, ved Friskolen,
C. Ramløjs, ved Borgerpigeffkolen

Medhjælperinderne i Haandgjerning:

J. Nielsen,

P. Lunne,
M. Soendsen,
J. Joersen;

Bedellerne:

J. B. Spiller, ved Borgerstolen,
J. Holdensen, ved Friskolen.

Ved Politiet ere ansatte:

Exam. jur. D. Jørgensen, Politiasistent;

Politibetjente (til Dagtjenesten):

H. Rasmussen, D. M.,
P. Rasmussen, D. M.,
H. Larsen,
H. Mortensen, D. M.,
J. Skougaard,
D. Supli,
J. Petersen,
J. Borch,
F. Søn;

Patrouillebetjente (til Natttjenesten):

P. Hansen,
H. H. Hjort,
L. Andersen,
L. Mikkelsen,
H. Høier,
J. C. Sørensen,
H. Larsen,
C. Hansen,
L. Mogensén,
Joh. Jensen,
C. Berthelsen,
H. Nielsen,
A. Mortensen,
J. Johansen,
H. P. Rasmussen;

J. Rasmussen, Laarnøegter;
Støckelbach, Arrestforvarer.

Af Byraadet valgte:

til Medlemmer af Aarhus Amts Skoleraad

- Konsul Mørk, }
 Professor Funch, } valgte den 23. April 1874,
 Bankdirektør Skovby, valgt den 27. Maj 1875;
- til Medlem af Forligskommissionen for Aarhus Amts 1ste Forligskreds:
 Auktionsholder Fr. Kellermann, valgt den 20. Jan. 1876;
- til Boldgiftsmænd for Jagtafløsningen:
 Adjunkt Høegh Guldberg, D. M., R. } valgte den 18. Novbr.
 Kjøbmand F. W. Hoyer, } 1875;
- til Medlem af Overformynderiets Laauebestyrelse for Aarhus Amt:
 Kammerraad Esmann, valgt den 11. Marts 1875 for 6 Aar;
- til Hegnsynsmænd efter Lov af 6. Marts 1869 § 14, samt til Bur-
 deringsmænd efter Lov om Vej- og Markfred af 25. Marts
 1872 (valgte af Byraadet den 20. Maj 1875 for 3 Aar):
 Kammerraad Esmann,
 Kjøbmand J. S. Lottrup,
 Bognmand Holm;
 — Dyhr, Suppleant;
- til at afgive Botum til Kapitelstarten:
 Kjøbmand C. P. Spliid, valgt 10. Decbr. 1876 for 2 Aar;
- til Taxationsmænd i Genhold til Lov af 19. Marts 1869 (valgte den
 20. Maj 1875):
 Murmestrene K. Nielsen, C. Lund og J. Jensen,
 Tømmermestrene Steinbrenner, S. Bang og A. E. Andersen,
 Smedemestrene J. C. Petersen og H. P. Jensen,
 Bognmændene Holm og Stjær,
 Forpagter Faurfchou, Højvang,
 Jernstøber Frich;
- til Jordboniteringsmænd efter Lov af 4. Juli 1850 (valgte den 7.
 Jan. 1875 for 3 Aar):
 Kammerraad Esmann, Formand,
 Gartner Møllernp,
 Bognmand C. Stjær;
- til Strandsynsmænd est. Lov af 23. Jan. 1862 (valgte d. 7. Jan. 1875 f. 3A.):
 Kammerraad Esmann,
 Kjøbmand H. Aaæ;
- til Vandhsynsmænd for de mindre Vandløb efter Lov af 29. Juli 1846,
 Lov af 16. Marts 1851 og 17. Jan. 1859:
 Vejinspektør Müller,
 Tømmermester Andersen;
 Kjøbmand C. P. Spliid, Suppleant.

Mødet den 4. Januar.

Byraadet foretog Valg af Medlemmer til sine midlertidige Udvalg for 1 Aar.

¹³⁷/₇₅. I Sagen angaaende Anbringelsen af en Lervæg imellem den gamle Kirkegaard og Nyesgade forelaa der en Erklæring fra Sundhedskommissionen. (Se Møderne den ¹⁵/₇ og den ²⁶/₈ 75, Byraads-sfhdlg. for 1875 Sid: 90 og 103).

Byraadet vedtog at indgaa til Ministeriet med Forestilling om, at Lervæggens Anbringelse frasaldes. Mørk stemte imod, da han ikke kunde anse Lervæggen for unyttig eller erkjende, at der var forbundet særlige Vanffeligheder med Anlægget af den.

I Henhold til den tagne Beslutning affendtes under 7. Januar en Skrivelse til Stiftamtet, hvori denne Indstilling fremsattes, motiveret ved, at Lervæggen maatte anses for unyttig, for saa vidt som det maatte betragtes som godtgjort ved Vandprøver fra Kirkegaarden og Nyesgade, hvilke Byraadet havde ladet kemisk undersøge, at der ikke blev tilført Grundene i denne Gade skadeligt Vand fra Kirkegaarden, ligesom Væggen ogsaa desforuden af Hensyn til Undergrundens Bessaffenhed maatte betragtes som overslødigt paa mere end Halvdelen af Strækningen, hvor Grunden bestaar af fast Ler i en Dybde af 10 Fod, medens dens Anbringelse vilde være omtrent umulig paa den næste, sydlige Strækning, der efter et Lag af tørt Sand paa 4 Fod kun bestaar af Kvik- eller Flydesand. Næst at henholde sig til Sundhedskommissionens Udtalelser henviste man derhos i Særdeleshed til, at Landets øverste Sundhedsautoritet for nylig havde tilstedet Bebyggelse op til Kirkegaardens sydlige Side uden at gjøre Paastand paa Anbringelse af en saadan Væg eller endog blot at fordre foretaget saa

omfattende Sikkerhedsforanstaltninger som dem, Byraadet af egen Drift havde bragt i Anvendelse.

(Ved Indenrigsministeriets Skrivelse af 28. April, kommuniceeret Byraadet den 11. Maj, blev det deruæft resolveret, at Lervæggens Anbringelse frsafaldtes.)

^{265/76}. I Anledning af en fremkommen Klage fra nogle Beboere her i Byen over de tilstedeværende uheldige Forhold ved Indkjørselen til Jernbanens Godsplads fra Sønderallé besluttede Byraadet — efter Brolægningssubvalgets Indstilling og stedsunden Forhandling imellem dette Udvalg og Jernbanebestyrelsen — for Byens Regning at lade foretage de Forbedringer ved denne Indkjørsel, som Forholdene efter Udvalgets Underfølgelse gjøre ønskelige og tilstedelige.

^{1/77}. Efter Politiets Forlangende, grundet paa, at Kystvejen er expropriert til Aarhus-Nyomgaard Baneanlægget, aarvistes Ridebanerne uden for Mudeport og Mergelgraven, nordvest for „Vennelyst“, til Dplagspladser for Sne og Is.

^{5/77}. Paa Indstilling gaves der Skoleudvalget Bemyndigelse til for et Tidrum af 2 Aar og mod en aarlig Leje af 1000 Kroner at leje en Bygning til den paatænkte Bogescole paa Frederiksbjerg.

Mødet den 11. Januar.

I Borgmesterens Sygdomsforfald fungerede Esman som Formand.

^{264/76}. I Genhold til Indkvarteringskommissionens Anbefaling approberedes endelig Overenskomsten med Krigsbestyrelsen angaaende den økonomiske Bestyrelse af Rytterkasernen tillige med nogle Forslag fra Generalkommando-Intendanturen om Regnskabsformen. (Se Byraadsshdlg. for 1876 S. 187 og 192, Tillæg S. 73.)

^{7/77}. Et Forslag til en Instrux for de 2 Ingeniører, som ville være at ansætte i Byens Tjeneste, vedtoges efter Udvalgets Forslag, dog med den Forandring i § 8, at Gagen udbetales ved hver Maanedes Udgang, ikke Begyndelse. (Forslaget til Instruxen findes astrykt i Byraadsshdlg. for 1876, Tillæg S. 92.)

^{8/77}. Efter Andragende af Beboerne i Baldemarsgade besluttede Byraadet at lade anbringe en Lygte sammesteds.

— To Andragender om Fuldmyndighedsbevilling vedtoges det ikke at anbefale.

Mødet den 25. Januar.

Formanden udtalte Byraadets Beklagelse over det Tab, det siden sidste Møde havde lidt ved dets ældste Medlem, Skræddermester H. F. Baefss's dødelige Afgang den 19. d. M.

I den øvrige Del af Mødet fungerede Kammerraad Esman som Formand.

— Der forelagdes en Skrivelse fra Skoledirektionen af 21. Januar, hvorefter Overlærer, cand. theol. H. N. Nielsen er befuldmægtiget til Overlærer ved Borgerpigeskolen, fra 8. Januar 1877 at regne.

— I Stedet for Lømmermester A. E. Andersen, som efter Begjæring fritoges, valgte Byraadet Arkitekt B. Buch til Medlem af Bygningskommissionen.

^{17/77.} Efter Indstilling af Skoleudvalget besluttede Byraadet, af Hensyn til, at Embedet ved den forestaaende Omordning af Byens Skolevæsen mulig kunde vise sig overskødig, at indgaa til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Foreskilling om, at det ved Overlærer Nielsens Befordring ledigt bleve Overlærer-Embedet ved 2den Borgerdrengeskole indtil videre maatte besørjes ved Konstitution. (Se Mødet den 12. April d. A.)

^{301/76.} Sagen angaaende Erhvervelse af Jord til og Anlæg af nye Møddingpladser.

Da Indenrigsministeriet ved Skrivelse af 20. Decbr. 1876 til Aarhus Stiftamt havde udtalt, at det ikke kunde approbere det indkomne Andragende om Udstykningsen af Proprietær Kruse Houmanns Jorder, Matr. Nr. 99 af Markjorderne, forinden det modtog en motiveret Indstilling fra Byraadet om Approbation paa det i Andragendet ommeldte Salg til Kommunen af den ene af de affatte Parceller, besluttede Byraadet at indgaa med den fornødne Foreskilling i saa Henseende. Kjøbesummen afholdes af Indtægten for solgte Grunde i Nysegade, medens Udgifterne til de Foranstaltninger, der ere nødvendige for at gjøre Pladsen egnet til dens Bestemmelse, afholdes af det til uforudsete Udgifter for i Aar budgetterede Beløb. (Se Møderne den 26. og 27. Oktober 1876, Byraadsfhdlg. Side 176 og 177. Se Mødet den 8. Marts 1877.)

^{4/77.} Efter at Byraadet igjennem Stiftamtet havde modtaget Kommunikation af Justitsministeriets Skrivelse af 13. Decbr. 1876, hvorved der henstilledes, om ikke lignende Bestemmelser som de af Ministeriet under 7. Novbr. 1876 for Staden Københavns Vedkommende givne om Overholdelse af Orden og Renlighed i Cigar- og Tobaks-

fabriker (Løvtidende for 1876, Side 343) kunde ønskes indførte i de større Kjøbstæder, og efter at man desangaaende havde indhentet Sundhedskommissionens Betænkning, besluttede Byraadet i Overensstemmelse med, hvad Kommissionen i denne Henseende havde udtalt, at tilbage-melde, at man ikke for Djebliffet fandt Anledning til at ønske særlige Bestemmelser truffne i denne Henseende, da alle herhen hørende Spørgsmaal ville finde deres Afgjørelse under den almindelige Revision af Sundhedsvedtægten for Aarhus Kjøbstad, som for Tiden er bragt paa Bane.

¹¹/₇₇. Aarhus Kjøbstads Politikassés Regnskab for 18⁷⁵/₇₆ var modtaget og fremlagdes til Gjemmemslyn af Raadet.

Mødet den 1. Februar.

^{91b}/₆₈. I Anledning af en indkommen Skrivelse fra Baron Rosenkrantz om at blive sat i Besiddelse af det ham tilhørende Grundstykke i Sønderallé besluttede Byraadet at svare, at det nu har foranlediget vedkommende Grundstykke ryddeliggjort. (Se Mødet den 29. Juni 1876, Byraadssthdlg. Side 99.)

²³/₇₇. Fra Bygningsinspektør, Konjul P. Herfkind var modtaget og fremlagdes en Skrivelse af 5. Decbr. 1876, hvori han i Betragtning af, at en Omordning af flere af Byens Bestillinger forestaar i Anledning af Ingeniør D bel s Afgang, og for at lette Ordningen af disse Forhold tilbyder at træde tilbage fra sin Bestilling som Bygningsinspektør den 1. April d. A. eller til hvilket andet Tidspunkt, Byraadet maatte finde ønskeligt, hvorhos han, støttende sig paa forskjellige Omstændigheder, ansøger om et aarligt Gratiale efter Fratredelsen.

Byraadet besluttede at jende Sagen til Erklæring af det Udvalg, der er nedfat med Hensyn til Ingeniørposterne.

Mødet den 8. Februar.

¹⁵⁶/₇₅. I Sagen om Opførelsen af et Exercerhus for Fodfolket forelaa Stads- og Havneingeniør D bel s Overslag over Udgifterne ved Planerings-, Regulerings-, Bro-lægnings-, Chausséring-, Grusnings- og Vandafledningsarbejder, hvorefter Udgifterne til disse beløbe sig til i alt 2900 Kroner. (Se Mødet 26. Avgust og 9. Septbr. 1875, Byraadssthdlg. S. 106 og S. 111, og Møderne 15. Juni og 24. Juli 1876, Byraadssthdlg. S. 94 og S. 128.)

Byraadet bifaldt Overslaget under Forudsætning af, at Kasernebygningssubvalget intet finder at erindre imod det.

Bed Udvalgets senere indhentede Erklæring har det vist sig, at dette intet har fundet at erindre derimod. (Se Mødet 3. Maj.)

^{167/75}. I Sagen angaaende Opførelse af Kaserer og Stalde til Rytteriet fremlagdes Stads- og Havneingeniør Obels Overflag over Regulerings-, Bro-lægnings-, Chausséerings- og Vandafledningsarbejder omkring Staldene og Kasererne, hvorefter disse Udgifter ville udgjøre 22,300 Kroner. (Se Møderne 2. Septbr. og 2. Decbr. 1875, Byraadsfhdlg. S. 110 og 148, og Møderne 2. Marts og 6. Septbr. 1876, Byraadsfhdlg. S. 32 og 152.)

Byraadet godkjendte Beregningen, dog kun under Forudsætning af, at Kasernebygningsudvalget intet mod samme fandt at erindre.

Bed Udvalgets senere indhentede Erklæring er dette befundet at være Tilfældet. (Se Mødet 14. Juni.)

^{206/75}. Der fremlagdes endelige Beregninger over Udgifterne ved Opførelsen af Depotbygningen, Bøsfemagerbygningen og Bognskuret. (Se Mødet 7. Oktbr. 1875, Byraadsfhdlg. S. 122, og Møderne 6. April og 4. Maj 1876, Byraadsfhdlg. S. 72 og S. 80.)

Beregningerne ere saa lydende:

Beregning

over

Udgiften ved Opførelsen af Depotbygningen i Aarhus.

Ifølge den med Byraadets Skr.

af ^{27/11} 75 til 2. G. R. Inten-

dantur indsendte Beregning var

afholdt Udgifter til Beløb . . . 53,241 Kr. 57 Ø.

Siden den Tid er

afholdt ifølge Op-

gjørelser:

fra Arkitekten. 3045 Kr. 21 Ø.

— Stadsinge-

niøren . . . 2097 — 83 —

5,143 — 04 —

58,384 Kr. 61 Ø.

Hertil for Byggegrunden efter ovennævnte Be-

regning . . . . . 2,328 — 57 —

I alt Udgift . . . 60,713 Kr. 18 Ø.

Overflagssummen udgjør som op-

givet paa fornævnte Beregning

erkl. Byggegrundens Værdi . . 58,387 Kr. 06 Ø.

Lejeafgiften vil derefter udgjøre:

Anlægskapital:

58,384 Kr. 61 Ø. à 6 % 3,503 Kr. 07 Ø.

Byggegrund:

2,328 Kr. 57 Ø. à 4 % 93 — 14 —

3,596 Kr. 21 Ø.

Deraf udredes:

Af Indenrigsministeriet:

Leje for 3 Bataillonsdepoter

à 160 Kr. aarlig . . . . . 480 Kr. „ Ø.

Af Militær-Etaten:

Leje for 1 Brigadedepot . . . . . 80 — „ —

560 — „ —

Fremtidig aarlig Leje af Munderings- og Vaabenkamre 3,036 Kr. 21 Ø.

At udrede fra Oktober Flyttedag 1876.

Århus den 15. Februar 1877. P. B. H. B.:

Schmidt en.

At det paa nærværende Beregning opførte Beløb af 5,143 Kr. 04 Øre, der er afholdt i yderligere Udgifter ved Opførelsen af Depotbygningen i Århus, er bleven sammenholdt med de af Arkitekt Lange og Stadsingeniør Obel udfærdigede Opgjørelser og originale Regninger, og at de paagjældende Beløb ere indbyrdes overensstemmende, attesteres herved med Tilføje, at Fordelingen af Udgifterne ved Anbringelse af Hegn, Brolægningss-, Chaussé- og Grusningsarbejder m. v., hvilke Arbejder ere blevne udførte i Forbindelse med lignende ved Nabobygningerne, Bøssfemager- og Vognbygningen, er fket i Overensstemmelse med det tidligere aprobeerede Overflag.

Den Højstbefalende i Århus, den 20. Februar 1877.

Antjær.

Beregning

over

Udgiften ved Opførelsen af Bøssfemagerbygningen i Århus.

Ifølge den med Byraadets Skr.

²⁷/₁₁ 75 til 2. G.-R.-Inten-

dantur indsendte Beregning var

afholdt Udgifter til Beløb . . . 19,757 Kr. 29 Ø.

Transport . . 19,757 Kr. 29 Ø.

Transport.. 19,757 Kr. 29 Ø.

Siden den Tid er
afholdt ifølge Op-
gjørelser:

fra Arkitekten. 1326 Kr. 11 Ø.

— Stadsingeniøren... 1053 — 58 —

2,379 — 69 —

22,136 Kr. 98 Ø.

Hertil for Byggegrunden:

1385 □ Al. à 5,000 Kr. pr. 14,000 □ Al. 494 — 64 —

3 alt Udgift... 22,631 Kr. 62 Ø.

Overlagssum exkl. Byggegrun-

dens Værdi udgjør som opgivet

paa fornævnte Beregning... 22,399 Kr. 62 Ø.

Lejeafgift:

Af Militæretaten oppebæres:

for Musikstuen aarlig... 180 Kr. „ Ø.

— Bøssemag. s Budslofale 144 — „ —

324 Kr. „ Ø.

Resten oppebæres gennem Indkvarteringsgodt-
gjørelsen, nemlig:

2 Boliger for Bøssemagere,

2 Bækfsteder for do.,

1 Bolig for en Overfergent.

Aarhus den 15. Februar 1877.

P. B. R. B.

Schmidten.

At det paa nærværende Beregning opførte Beløb af 2,379 Kr. 69 Øre, som er afholdt i yderligere Udgifter ved Opførelsen af Bøssemagerbygningen i Aarhus, er bleven sammenholdt med de af Arkitekt Lange og Stadsingeniør Obel udfærdigede Opgjørelser og de originale Regninger, og at de paagældende Beløb ere indbyrdes overensstemmende, attesteres herved med Tilføjende, at Fordelingen af Udgifterne ved Anbringelsen af Hegn, Brolegnings-, Chausséferings- og Grusningsarbejder m. v., hvilke Arbejder ere bleve udførte i Forbindelse med lignende ved Rådbygningerne, Depot- og Bognbygningen, er flet i Overensstemmelse med det tidligere approberede Overslag.

Den Højtbefalende i Aarhus den 20. Februar 1877.

Anfjær.

Beregning

over

Udgiften ved Opførelsen af Bognbygningen i Aarhus

Ifølge den med Byraadets Skr.

af $17/_{11}$ 75 til 2. G.-R.-Inten-

dantur indsendte Beregning var

afholdt Udgifter til Beløb... 6,702 Kr. 80 Ø.

Siden den Tid er

afholdt ifølge Op-

gjørelser:

fra Arkitekten. 542 Kr. 83 Ø.

— Stadsinge-

niøren... 1,607 — 90 —

2,150 — 73 —

8,853 Kr. 53 Ø.

Hertil for Byggegrunden efter ovennævnte Be-

regning..... 587 — 50 —

I alt Udgift... 9,441 Kr. 03 Ø.

Overslagsfum exkl. Byggegrund

udgjør som opgivet paa for-

nævnte Beregning..... 9,043 Kr. 31 Ø.

Lejeafgiften vil derefter udgjøre:

Anlægs kapital:

8,853 Kr. 53 Øre à 6 % 531 Kr. 21 Ø.

Byggegrund:

1645 □ M à 5000 Kr. pr.

14,000 □ M. = 587 Kr.

50 Ø. à 4 %..... 23 — 50 —

---

554 Kr. 71 Ø.

Aarhus den 15. Febr. 1877.

P. B. N. B.

Schmidt.

At det paa nærværende Beregning opførte Beløb af 2,150 Kr. 73 Øre, som er afholdt i yderligere Udgifter ved Opførelsen af Bognbygningen i Aarhus, er bleven sammenholdt med de af Arkitekt Lange og Stadsingeniør Obel udfærdigede Opgjørelser og de originale Regninger, og at de paagældende Beløb ere indbyrdes overensstemmende, attesteres herved med Tilføje, at Fordeelingen af Udgifterne ved Anbringelse af Segn, Broslægnings-

Chausferings- og Grusningsarbejder m. v., hvilke Arbejder ere blevne udførte i Forbindelse med lignende ved Nabobygningerne, Depot- og Bøsfemagerbygningen, er sket i Overensstemmelse med det tidligere approberede Overflag.

Den Højstbefalende i Aarhus den 20. Febr. 1877.

Antjær.

Byraadet godkjendte Beregningerne, dog kun under Forudsætning af, at Kasernebygningssubvalget intet fandt at erindre mod samme. (Dette er ved Udvalgets senere indhentebe Erklæring befundet at være Tilfældet.)

²²/₇₆. Der fremlagdes Beregning over Godtgjørelse for Ribebanerne.

Af Beregningen fremhæves her, at Ribebanerne udgjøre et Areal af 71,371 □ Alen; efter Anlæggets Tilendbringelse staa de Kommunen i en Udgift af 51,09 Øre pr. □ Alen; den aarlige Lejeafgift, beregnet efter 4 % af Anlægskapitalen, beløber sig herefter til 1458 Kr. 54 Øre, hvilken Afgift svares fra den 1. Decbr. 1876, da Banerne bleve tagne i Brug.

Af de ovennævnte 51,09 Øre pr. □ Alen maa de 24,44 Øre pr. □ Alen regnes for Indkjøb af Grundene med dermed forbundne Omkostninger; Resten eller 26,65 Øre pr. □ Alen er medgaaet til Regulering, Dræning v. besl. Foranstaltninger. Den beregnede Godtgjørelse maa betragtes som billig for Militæretatens Vedkommende, da Grundene ved en lovsformelig Taxation, som Byraadet har ladet optage, efter at Arealet var reguleret og planeret, ere vurderede til 1 Kr. 35 Øre pr. □ Alen som Byggegrunde, hvortil de fortrinlig egne sig.

Byraadet bifaldt Beregningen under Forudsætning af, at Kasernebygningssubvalget ikke fandt noget at erindre imod samme.

Efter Udvalgets senere indhentebe Erklæring har dette intet fundet at erindre herimod. (Se Mødet den 3. Maj.)

²⁴/₇₇. En fra Udvalget for Byens Bebyggelse og Udvidelse fremkommet, forandret Plan til Bebyggelse af Mallings Loft, Matr.-Nr. 5 a, b og d af Grundene fra Marselisborg, blev approberet, hvorefter Planen vil være at tilstille Udvalget for Vandafløb.

²⁶/₇₇. En fra Møllejejer Weiss fremkommet, forandret Plan til Bebyggelse af Mølletofte blev approberet af Byraadet.

²⁸/₇₇. Fra Møllejejer Weiss var fremkommet Forslag om Brolægningen af den paa Mølletofte paabegyndte Gade.

Byraadet overdrog til Rjer i Forening med Brolægningss-

udoalget at søge Sagens tidligere Forhold oplyste. (Se Mødet den 15. Marts.)

²⁹/₇₇. Paa Forslag af Skoleudvalget bevilgede Byraadet Lærerinden i Gaandgjerning ved Borgerpigeskolen, Frøken Cathinca Kamløfs et aarligt Tillæg til hendes Løn af 100 Kroner, fra dette Aars Begyndelse at regne.

³⁷/₇₇. Fra Havneudvalget var modtaget Haaneus Regnskab for 1876 tillige med Stads- og Havneingeniørens Bemærkninger om forskellige Overtskridelser. (Se Møderne den 22. Febr., 8. og 15. Marts.)

³⁸/₇₇. Stads- og Havneingeniør Dbel andrager om Godtgjørelse for Kontorudgifter for nogle tidligere Aar.

Sagens Behandling bleo udsat til næste Møde.

Mødet den 15. Februar.

²⁷⁴/₇₃. I Sagen om Prostitutionsvæsenets Ordning fremlagdes Kommunikation af Indenrigsministeriets Skrivelse af 1. Febr. d. A.

Man besluttede at sende Sagen til Betænkning af det bestaaende Udvalg i Forening med Politimesteren. (Se Mødet den 3. Maj.)

³⁸/₇₇. Stads- og Havneingeniør Dbel's Andragende om Godtgjørelse for Kontorudgifter. (Se Mødet 8. Februar.)

Sagens første Behandling tilendebragtes.

⁴⁰/₇₇. I Anledning af, at Stiftsprovsteembedet her i Byen vil blive ledigt ved Stiftsprovst Bosen's forestaaende Afgang, havde Overretsagsfører Rjer i forrige Møde ønsket det Spørgsmaal behandlet, hvad der fra Byraadets Side maatte være at foretage.

Det bleo nu vedtaget i næste Møde at underskrive en Indstilling til Biskoppen om, at der ved Embedets Befættelse maa blive taget Forbehold om, at Eftermanden skal finde sig i de Forandringer i Sognegrænsernes Regulering, som Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet eoventuelt maatte bestemme.

Byraadet besluttede dernæst at nedsætte et Udoalg paa 5 Medlemmer til at tage Ordningen af de kirkelige Forhold her i Byen i det Hele under Doervejelse. Ved skriftlig Afstemning valgtes til Medlemmer af Udoalget: Borgmesteren, E. Rjer, Funch, Skovby og J. Kjær. (Se Møderne 27. Januar, 3. og 4. November 1870, Byraadsfhdg. S. 10 og 55, 4. og 18. Decbr. 1873, Byraadsfhdg. S. 140 og 155, 22. og 29. Januar 1874, Byraadsfhdg. S. 15 og 18, 11. Marts, 29. April, 13. Maj og 25. Novbr. 1875,

Byraadsøhldg. S. 30, 51, 57, 136. Se endvidere Mødet den 8. Marts d. A.)

^{42/77}. Klage fra Møllejejer Weis over, at Ligningskommissionen har paalignet ham 616 Kr. 72 Ø. i Skat, uagtet han bor i Marslev.

Byraadet besluttede at svare, at det er Vandmøllen som et med Kjøbstaden forbundet Landdistrikt, det ommeldte Beløb er paalignet, samt at opfordre Klageren til at paavise, hvem det er, Beløbet paahviler, naar ikke han skal afholde det.

I Forbindelse hermed besluttedes det at tilskrive Aamtsraadet om Fornøjelse for Aarene 1878—80 af de tidligere Bestemmelser (af Aaret 1870, se Byraadsøhldg. 1870, Side 19 og 46) om det Bidrag, Landdistriktet vil have at udrede til Kjøbstaden, dog med Forbehold af Bidragets Forhøjelse, saafremt det under Landdistriktet hørende Terræn skulde blive yderligere bebygget.

^{48/77}. En fra Amtet fremkommen Forespørgsel om, hvorvidt der her i Kommunen er gjort Brug af § 6 i Loven af 17. Januar 1859 (om Vandløb), besluttede Byraadet, i Overensstemmelse med Vandløbsudvalgets derover indhenteede Erklæring, at besvare derhen, at da Byvedtægtens §§ 49 og 61 have temmelig fylldige Bestemmelser om det Offentliges Tilsyn med de herværende Vandløb, havde der, om disse Bestemmelser end i flere Retninger kunde ønskes noget udsørligere, ikke været sølt Trang til Anvendelse af den ommeldte Lovparagraf, der, saavidt vidstes, heller ikke nogenfinde var bragt til Udsørelse her i Byen.

^{49/77}. Paa Andragende af 6 Grundejere i Valdemarsgade om Indlæggelse af Vand i Gaden besluttede Byraadet, at der sammesteds nedlægges et Hovedledningsvandvær, imod at Andragerne refundere Halvdelen af Udgifterne herved.

Mødet den 22. Februar.

^{230/76}. Fra det angaaende Ansættelse af 2 Ingeniører og en Brand- og Bygningsinspektør nedsatte Udvalg var modtaget Indstilling om Valget af Personerne til disse Poster. (Se Byraadsøhldg. for 1876 Side 161, 197 og 199.)

Byraadet besluttede at udsætte Behandlingen til næste Møde.

^{261/76}. Indenrigsministeriets Approbation paa Havnens Budget for 1877, dateret 14. ds., fremlagdes. (Se Møde 23. Novbr. 1877, Byraadsøhld. S. 187 og Tillegget 59.)

Da Ministeriet havde udtalt, at det ikke kunde tillade Anven-

belfen af de paa Udgiftskonto 6 d opførte 60,000 Kroner til den søndre Moles Indersides Omdannelse til Anlægsbolværk, forinden visse nærmere betegnede Oplysninger forelaa, besluttede Byraadet snarest muligt at foranledige disse indsendte for at faa Arbejdet paabegyndt.

(Se Mødet 3. Maj.)

^{291/76}. En af Markudvalget paa Byraadets Foranledning i Henhold til Indenrigsministeriets Cirkulære af 23. Novbr. 1876 udarbejdet Høststatistik for Aarhus Kjøbstad for Aaret 1876 besluttede man at indsende til Ministeriet.

^{37/77}. Til som kritiske Revisorer at gennemgaa Havnens Regnskaber for Aaret 1876 valgtes Seierfen og Holm.

^{38/77}. Ved den Behandling af Stads- og Havneingeniør Obels Andragende om Godtgjørelse af Kontorholdsudgifter for nogle tidligere Aar besluttede Byraadet at indhente Havneudvalgets og Kasseudvalgets Erklæring. (Se Mødet den 22. Marts.)

^{40/77}. Den i forrige Møde omhandlede Skrivelse til Biskoppen om Sognegrænsernes Omregulering blev understrevet.

^{52/77}. Et Andragende fra Lodbøjerne Lauritzen og Aagaard om, at Nørreallé ud for deres Ejendomme maa blive forsynet med Fortov og Rendeftene mod Refusion i 5 Aar af de hertil medgaaende Udgifter, blev af Byraadet bevilget paa sædvanlige Vilkaar. Sagens Udførelse overdroges til Udvalget for Hovedvandløb.

^{57/77}. Sagen om Anbringelse af en Gangbro ved Mindebro ved Indrykning af Fru Theils Ejendom i Mindegade.

Byraadet besluttede at nedsætte et Udvalg til nærmere at forhandle om Sagen og dernæst at fremkomme med Indstilling. Til Medlemmer af Udvalget valgtes Skovby, Müller og Hald.

(Se Mødet den 15. Marts.)

^{58/77}. I Anledning af Indenrigsministeriets Cirkulære af 9. Februar 1877 angaaende Arbejdsløsheden besluttede Byraadet at indhente Erklæring fra Udvalget for Fattigvæsenet, fra Bestyrelserne for de Fattiges Kasse i begge Sogne og fra Velgjørenhedssekskabet med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt Trang var tilstede, samt derhos at opfordre de tre sidstnævnte Bestyrelser til at træde sammen og eventuelt fremkomme med Forslag til Afhjælpning af Trangen.

(Se Mødet den 1. Marts.)

Mødet den 1. Marts.

^{61/76}. I Sagen angaaende den ansøgte daglige Postdampskibs-

förbindelse mellem Kalundborg og Aarhus (se Byraadsfhdlg. for 1876 Side 64, 76 og 172) var fra Formanden for Folketinget modtaget Meddelelse om, at Tinget haode besluttet med Hensyn til det indgivne Andragende at lade det have sit Forblivende ved den af det paagjældende Udvalg derover afgivne Betænkning, som gif ud paa, at der intet kunde foretages ved Sagen, fordi denne ikke først havde været forelagt vedkommende Ministerium. (Trykt i Rigsdagstidenden, Folketinget 1876—77 Nr. 103, Side 3.)

Byraadet besluttede at tage Sagen under Doerøjeelse paa ny til Efteraaret. (Se Mødet den 13. Septbr.)

^{230/76} Sagen om Ansættelse af to Ingeniører og en Bygnings- og Brandinspektør. (Se forrige Møde.)

a. Der fremlagdes en fra Amtet modtaget Kommunikation af Indenrigsministeriets Approbation paa den af Byraadet vedtagne Ordning.

Approbationen, der er dateret den 23. Februar, er saa lydende:

„I Anledning af det med Amtets behagelige Skrivelse af 29. Decbr. f. A. hertil indsendte Andragende fra Aarhus Byraad tillader Ministeriet herved, at der, fra 1. April d. A. at regne, under Aarhus Kommune i Stedet for 1 Stads- og Havneingeniør ansættes 2 Ingeniører, og at fra samme Tidspunkt Posterne som Bygningsinspektør og Brandinspektør i Aarhus forenes til én Post, i hvilken sidste Henseende derhos bemærkes, at Justitsministeriet, hvis Ytringer over Sagen man har indhentet, intet har fundet at erindre imod Posternes Sammen dragging, naar Valget af den Paagjældende indstilles til Sammes Approbation.

I Genhold hertil og iøvrigt i Overensstemmelse med Byraadets Indstilling blioe §§ 34—36 i den af Ministeriet stadfæstede Vedtægt for Styrelsen af Kjøbstadens kommunale Anliggender der at forandre saaledes:

1. Den nuværende Post 7 i § 34 ombyttes med en ny Post, saa lydende:

„To Ingeniører, hvoraf den ene fortrinnsvis vil være stillet til Haoneudoalgets Raadighed, medens den anden vil være til Hjælp for Byraadet og de øvrige Udvalg, hvem tekniske Anliggender ere underlagte, men som hver for sig ville have at udføre de specielle Høery, Byraadet maatte paalægge dem.“

2. Den nuværende Post 13 i samme § ombyttes med en ny Post 13, saa lydende:

„En Bygnings- og Brandinspektør, hvis Forretninger som saadan ere foreskrevne i Bygningsvedtægten af 10. Juli 1862 og Vedtægten for Brandvæsenet af 7. Noobr. 1873, men som desuden vil have at overtage Tilsynet med Vedligeholdelsen af Byens samtlige offentlige Bygninger.“

3. § 35, Post 7 forandres saaledes:

„To Ingeniører hoer..... 3200 Kr.,
 stigende for hvert 3dje Aar med 300 Kr. indtil 4400 Kr., hvoraf Lønningen for den ene udredes af Kæmmerkassen, for den anden af Havnekassen.“

4. § 35, Post 13 forandres saaledes:

„En Bygnings- og Brandinspektør..... 2400 Kr.,
 stigende for hvert 3dje Aar med 200 Kr. indtil 3000 Kr., medens Bygningsinspektørens Sportler indgaa i Kæmmerkassen.“

5. I § 36 sættes i Stedet for „samt Stads- og Havneingeniøren“, „de 2 Ingeniører samt Bygnings- og Brandinspektøren.“

Tillige vil der i Reglementet for Forvaltning af Byens Haan være at foretage følgende Forandring:

§ 3, sidste Punktum udgaar, hvorhos der tilføjes Paragrafen følgende Pasfus:

„Derhos vil den ene af de tvende i Genhold til den for Kjøbstaden gjældende Vedtægt antagne Ingeniører fortrinsvis være til Raadighed for Havnebestyrelsen. Han lønnes af Havnekassen med 3200 Kr., stigende hvert 3dje Aar med 300 Kr. indtil 4400 Kr.“

b. Med Hensyn til Balget af de paagjældende Personer besluttedes det at udsætte Sagen til et senere Møde, efter at et Forslag om at sende den til fornyet Overvejelse af Havneudvalget og det kombinerede Udvalg var forkastet med 9 imod 7 Stemmer.

^{55/77}. Formanden for Brolægningsudvalget gav Raadet en Fremstilling af, hvilke Brolægningsarbejder der endnu staa tilbage at udsjøre her i Byen.

^{58/77}. De Betænkninger, som Byraadet i sit sidste Møde havde besluttet at indhente i Anledning af Indenrigsministeriets Cirkulære af 9. Februar 1877 angaaende Arbejdsløsheden, vare nu fremkomne, og i Genhold til samme besluttede man ikke at foretage videre i Sagen.

^{60/77}. Der fremlagdes Taxationsforretning med Hensyn til den

Erstatning, der tilkommer Kommunen af Statskassen for Militæretatens Benyttelse i Aaret 1876 af de tvende Byen tilhørende Exercerpladser, ved Skejby Led og paa Galgebakken. Mod denne Taxation, der for den første Plads af 150 Tdr. Lands Størrelse er ansat til 40 Kroner og for den sidste Plads, stor 8 Tdr. Land, til 70 Kroner for hver Tønde Land, havde Byraadet for sit Vedkommende intet at erindre.

(Se Mødet den 22. Marts.)

^{61/77}. Fra 3. Dragonregiment var modtaget en Belægningsliste for den nye Rekruttkaserne.

Da den gamle Rekruttkaserne som Følge heraf ikke vil faa fuld Belægning, bemyndigedes Indkvarteringskommissionen til at søge Overenskomst desangaaende med dennes Ejer, Hr. Lewerckhusen.

^{62/77}. Fra Agent Herskind var modtaget og fremlagdes en foreløbig Plan til Bebyggelse af den vestlige Del af hans Toft med Andragende om, at de affatte Gader maatte blive forsynede med Navne.

Med Hensyn til Gadenavnene besluttede Byraadet at sende Sagen til Erklæring af Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse.

(Se Mødet den 3. Maj.)

Mødet den 8. Marts.

^{230/76}. Sagen om Ansættelse af to Ingeniører og en Bygnings- og Brandinspektør. (Se Mødet den 1. Marts.)

Som Havneingeniør valgtes Ingeniør L. Hornemann i Randers, som Stadsingeniør Ingeniør P. Sletting i Svendborg, begge fra 1. April 1877 at regne. Som Bygnings- og Brandinspektør valgtes Premier-Løjtnant Springborg ved 20. Bataillon, dog under Forudsætning af, at han erholder Afsted fra Militæretaten, i hvilket Tilfælde hans Valg vil være at indstille til Justitsministeriets Approbation. (Se Mødet den 5. April.)

^{301/76}. Der fremlagdes Indenrigsministeriets Approbation paa, at Kommunen afsjober Proprietær Kruse-Houmann et Jordstykke til en Møddingplads.

^{23/77}. I Sagen om Agent Herskinds Tilbagetrædelse fra Bestillingen som Bygningsinspektør m. v. forelaa Udvalgets Erklæring.

(Se Mødet den 1. Febr.)

Byraadet vedtog at meddele Bygningsinspektør Herskind Afsted, fra 1. April d. A. at regne, dog saaledes at han vedbliver at føre Tilsyn med de Bygninger, som indtil dette Tidspunkt ere anmeldte for

ham, hvorhos man tilstod ham en Gratifikation af 400 Kroner aarlig i 5 Aar, fra hans Afstedigelse at regne.

^{37/77.} Det kritiske Udvalgs Betænkning over Havnens Regnskab for 1876 forelagdes. (Se Mødet den 22. Februar.)

Sagens første Behandling blev tilendebragt. (Se Mødet den 15. Marts.)

^{40/77.} Fra Udvalget til Overvejelse af Omordningen af de geistlige Forhold her i Byen (se Mødet den 15. Febr.) var fremkommet Forslag til Erklæring.

Sagens yderligere Behandling udsattes til et senere Møde. (Se Mødet den 5. April.)

^{66/77.} Der fremlagdes Revisionsantegnelser til Indvarteringsregnskabet for 1ste Halvaar 1876 tillige med Indvarteringskommissionens Besvarelser og Forslag til Erklæring af Byraadet.

Byraadet underskrev det fremlagte Forslag.

^{68/77.} Paa Skoleudvalgets anbefaling bevilgede Byraadet Friskolens Børnebibliothek et Tilskud af 100 Kroner.

^{69/77.} Paa Andragende af Navigationslærer M. C. Møller bevilgede Byraadet ham for i Aar et Tilskud af 900 Kroner til hans Navigationsffkole her i Byen, idet man dog udtalte, at lignende Andragender fremtidig burde indkomme inden Budgetbehandlingens Paa-begyndelse, samt at Andrageren ikke tør forvente i Eftertiden at erholde Understøttelse i samme Omfang som hidtil.

^{70/77.} Fra en Del Grundejere paa Frederiksgade var fremkommet Andragende om, at Gaden ved dens forestaaende Ombrøllægning maa blive forsynet med en Kloak, til hvis Anlæg de tilbyde at betale indtil Halvdelen af Omkostningerne.

Byraadet besluttede at tilfille Brøllægningsudvalget Sagen til Erklæring. (Se Mødet den 22. Marts.)

^{71/77.} Fra Formanden for det kombinerede Sundhedsudvalg var modtaget Udkast til en ny Sundhedsvedtægt, der fremlagdes.

(Se Mødet den 15. Marts.)

Mødet den 15. Marts.

^{45/74.} Gjennem Amtet var fra Indenrigsministeriet modtaget og fremlagdes en Skrivelse af 3. dennes, hvori der forlangtes Oplysning om, hvorpaa Revisionen beror af den af Ministeriet under 30. Novbr. 1870 stadfæstede Vedtægt for den kommunale Beskatning af

de faste Ejendomme her i Kjøbstaden. (Se Byraadsfhdlg. 1875 S. 15, 19 og 117 og S. 67, 87 og 127 for 1876.)

Byraadet vedtog at meddele, at Grunden til, at Revisionen endnu henstaar, er den, at der har været savnet og endnu savnes flere til dens Foretagelse nødvendige Oplysninger og Materialier. I Overensstemmelse hermed udtaltes det i Skrivelse til Amtet af 26. s. M., at indtil man ved Sammes Skrivelse af 16. dennes havde faaet Meddelelse derom, havde man savnet Underretning om, hvorledes de tidligere under Markfjorderne hørende Arealer nu vare indbragne under Bygrunden og matrikulerede, ligesom man ogsaa havde savnet de ved Revisionen nødvendige Kort over disse Arealer. Man udbad sig derfor nu Gjenparter saavel af Matrikullen som af Matrikulskortene med Hensyn til forannævnte Arealer. (Se Mødet den 3. Maj.)

^{27/77.} I Sagen angaaende Møllejeer Weis's Plan til Vebygning af Mølleengen var fremkommet Erklæring fra Sundhedskommissionen. (Se Mødet den 1. Februar.)

Byraadet besluttede at meddele Weis Kommissionens Erklæring, idet man forbeholdt sig at udtale sig over Sagen paa et senere Standpunkt af denne. (Se Mødet den 3. Maj.)

^{28/77.} I Sagen angaaende Møllejeer Weis's Forslag til Brolægning af Gaden paa Møllestøften var fremkommet og blev fremlagt Erklæring fra det vedkommende Udvalg. (Se Mødet den 8. Febr.)

Byraadet vedtog at svare Møllejeer Weis i Overensstemmelse med Udvalgets Erklæring, at det paa Grund af den forandrede Lovgivning om Brolægningssvæsenet maa anse ham for at være underkastet de samme Regler som Byens andre Grundejere med Hensyn til Brolægning.

^{37/77.} Der foretoges 2den Behandling af det kritiske Udvalgs Betænkning over Havnens Regnskab for 1876.

Byraadet besluttede at sende det kritiske Udvalgs Bemærkninger til Havneudvalget til Observation. Regnskabet blev paategnet som sædvanlig, hvorefter det vil være at indsende til Ministeriet. Efter de foreliggende Oplysninger fandt Byraadet derhos intet imod, at Overstridelserne, der bifaldtes, indstilledes til Ministeriets Approbation.

^{71/77.} Forslaget til en ny Sundhedsvedtægt. (Se Mødet den 8. Marts.)

Efter Indbydelse var Politimesteren tilstede.

Byraadet besluttede i næste Møde at gennemgaa Udcastet kapitelvis ved en 1ste Behandling og derefter at indkalde Vædringsforslag til et senere Møde. (Se Mødet den 17. Maj.)

^{73, 74}/₇₇. Fra Amtet var under 6. Marts modtaget Meddelelse om, at Indenrigsministeriet under 20. Januar d. A. havde samtykket i, at Aarhus Amtsråd i Overensstemmelse med Lov af 17. Januar 1859 §§ 1—3 for Amtsrådsfredsens Regning overtager Arbejdet ved Reguleringen og Vedligeholdelsen af den Del af det fra Solbjerg Sø over Aldrup, Jagerslev, Edslev, Dørup, Bodil, Pinds, Tarskov, Harlev og Aarhus Vandmøller til Havet flydende større Vandløb, der ligger mellem det Punkt oven for Brabrand Sø, hvor dette Vandløb forener sig med det fra Snabstrup Mølle kommende Vandløb, og Slusebroen ved Aarhus Mølle, saaledes at samtlige til Reguleringen og Vedligeholdelsen medgaaende Udgifter godtgøres Amtsrepartitionsfonden efter Regler, der blive at fastsætte ved en Landvæsenkommission.

I Forbindelse hermed var der modtaget Meddelelse fra Amtet, dels om, at Samme havde bekliftet en Landvæsenkommission, bestaaende af Etatsraad, Herredsfoged Willemsen, Justitsraad Honum i Aarhus og Proprietær Hansen til Gammelgaard med Førstnævnte som Formand, til at tilvejebringe de fornødne Bestemmelser om Fordelingen af de fornævnte Udgifter samt om, hvorvidt yderligere Reguleringsarbejder bør foretages, og dels om, at Amtsrådet havde delegeret dets Medlemmer Jægermester Neergaard og Proprietær Koch til at give Møde paa dets Vegne ved denne Landvæsenkommission tillige med Vandløbsinspektøren, ligesom de ogsaa vare blevne anmodede om at føre Forhandlingerne med Aarhus Byraad for at opnaa Forandringer i de nugældende Regler om Klapslusen og Grundbjælken ved denne. Derhos havde Amtet henstillet, at Byraadet vilde forhandle med de nævnte Amtsrådsmedlemmer om forævnte Klapsluser og Grundbjælken ved samme.

Byraadet delegerede Borgmesteren, Esmann og Rjer til paa dets Vegne at føre Forhandlingerne med Amtsrådets Delegerede om de fornævnte Forhold og udnævnte Esmann og Meulengracht til at møde ved Landvæsenkommissionen. (Se Mødet den 18. Maj.)

⁷⁶/₇₇. Der fremlagdes en Skrivelse fra Amtet, dateret 6. dennes, hvori meddeles, at Amtsrådet er enigt med Byraadet i, at det Forholdstalt af $\frac{1}{150}$, hvormed Aarhus Vandmølle, som et med Kjøbstaden forbundet Landdistrikt, hidtil for de tvende Treaar 1869—1871 og 1872—1874 har deltaget i de for Kjøbstaden og Landdistriktet fælles Udgifter til Fattig- og Skolevæsenet, fremdeles skal anses gjældende for indeværende Treaar 1875—1877, men at Forholdstallet efter Forløbet af sidstnævnte Aar vil være at fastsætte paa ny. (Se Mødet den 24. Maj.)

⁸⁰/₇₇. I Anledning af den i Mødet den 22. Februar rejste

Sag om Anbringelsen af en Gangbro ved Siden af Mindebroen beslattede Byraadet at forsøge at tilvejebringe den i saa Henseende fornødne udvidede Passage i Mindegade ved en Indrykning af Enkefru Theils Ejendom der. Raadet udtalte desangaaende muligen at ville være stemt for at yde Fru Theil et Laan af 10,000 Kroner i hendes Ejendom jævnsides med en mindre Godtgjørelse for det afstaaede Areal. (Se Mødet den 19. April.)

Mødet den 22. Marts.

— Formanden meddelte, at Kommunens Regnskab for Aaret 1875 var modtaget tilbage fra Ministeriet uden Bemærkninger.

— De i Genhold til derom udstedt Bekjendtgjørelse indkomne Klager over Valglisterne til Folketinget og Listerne over Valgmændene til Landstinget for Aaret 1877—78 paaafjendtes.

^{238/76.} Fra Stiftamtet var modtaget følgende Skrivelse af 13. d. M. om Opførelsen af en ny Sygestald for Hytteriet (se Mødet den 14. Oktober og 21. December 1876, Byraadsrådhj. for samme Aar Side 174 og 200):

„Judenrigsministeriet har under 6. d. M. tilskrevet Amtet saaledes:

„I et med Amtets behagelige Skrivelse af 16. Januar d. A. hertil indkommet Andragende har Aarhus Byraad anholdt om Judenrigsministeriets Samtykke til, at den Kommune tilkommende Godtgjørelse for Afgivelse af en Sygestald, der paataenkes opført til Brug for det i Kjøbstaden garnisonerende Dragonregiment, ansættes til 6 % aarlig af Udgiften ved Bygningens Tilvejebringelse, hvilken efter det hermed tilbagefølgende Overflag er anslaaet til 17,780 Kroner, eller at i alt Fald Stalden, uagtet den kun vil kunne rumme 18 Heste, maa anses som indrettet til Staldrum for 24 Heste.

I denne Anledning skulde man efter stedsindens Brevverling med Krigsministeriet til behagelig Efterretning og videre fornøden Bekjendtgjørelse tjenstligt melde, at Judenrigsministeriet favner Hjemmel til at indrømme Kommunen fuld Godtgjørelse for den omhandlede Sygestald, idet den ved Tilvejebringelsen af Sygestald foranledigede Udgift maa henregnes til de almindelige Udgifter ved Tilvejebringelsen af Staldrum til Garnisonens Heste, saa at Kommunen for denne Præstation kun har Krav paa, foruden den ved Forordningen af 15. November 1816 fastsatte

Godtgjørelse af 4 Rdl. 77 $\frac{1}{2}$ aarlig for høert Spilto, at erholde udbetalt Halvdelen af, hvad den virkelige Udgift har oersteget dette Beløb, jfr. Indenrigsministeriets Skrivelse til Amtmanden over Randers Amt af 31. Marts 1853 ad 4 a (i den Udsingste Reskriptsamling). Da det imidlertid maa antages, at der i den paatænkte nye Bygning vilde kunne indrettes 24 Spiltove, saafremt den skulde benyttes som almindeligt Stalblokale, finder Indenrigsministeriet efter Omstændighederne intet at erindre imod, at Godtgjørelsen beregnes efter det ansførte Antal Spiltove.

Højsølgende Tegning tilbageendes.“

Det vedtoges at meddele Kaserneudvalget Skrivelsen.

^{38/77.} I Anledning af Stads- og Havneingeniør Obeis Andragende om Estergodtgjørelse for Kontorhold (se Mødet den 22. Februar) vedtog Byraadet at tilstaa Andrageren en Godtgjørelse af 300 Kroner af Kæmmerkassen, idet det derhos henstillede til Havneudvalget, om samme vilde tilstaa ham nogen Godtgjørelse for Havnens Bedkommende.

^{60/77.} Der fremlagdes en Kommunikation af Indenrigsministeriets Skrivelse af 14. dennes, hoorefter Ministeriet akkoiescerer ved den Byen tilvurderede Erstatning for Militæretatens Benyttelse af Exercerpladserne i Aaret 1876. (Se Mødet den 1. Marts.)

^{70/77.} Andragende fra en Del Beboere af Frederiksgade om Anlæggelse af en Kloak i den Del af Gaden, som ligger imellem Østergade og Frederiksbro, ved Stenbroens Dmlægning. (Se Mødet den 8. Marts.)

Byraadet vedtog i Overensstemmelse med Brolægningssubvalgets Indstilling at lade nedlægge en Kloak paa den omhandlede Gadestrækning, saaledes at det skal bero paa nærmere Afgjørelse af Udvalget og vedkommende Ingeniør, om Røret, der nedlægges, skal være paa 9" eller paa 12". Byraadet indgif derhos paa Andragerens Tilbud om at udrede den halve Del af Udgifterne ved Foranstaltningen.

^{77/77.} Med Hensyn til et Andragende fra Beboerne i Teglgårdsstræde om, at der maa bliv givet Gaden et andet Navn, besluttede Byraadet at indhente Erklæring fra Udvalget for Byens Udvikelse og Bebyggelse. (Se Mødet den 31. Maj.)

^{83/77.} Fra den Højsbefalende i Aarhus forelaa en Meddelelse om, at Krigsbestyrelsen ønsker, at Bygningen af Fodfolkets Kaserne paabegyndes, og at Forhandlingerne derom søres igjennem ham.

Byraadet besluttede at æske Kasernebygningssubvalgets Erklæ-

ring i Sagen. (Sagen kom først til Behandling igjen i Mødet den 7. Februar 1878.)

^{84/77}. Fra Patrouillebetjent N. J. Løiberg forelaa et Andragende om Pension af Ræmnerkassen ved hans forestaaende Afgang fra Politiets Tjeneste.

Andragendet var ledsaget af en anbefaling fra Politimesteren. Sagens 1. Behandling tilendebragtes. (Se Mødet den 5. April.)

Ektramødet den 23. Marts.

— Der paaftjendtes en Valgklage vedrørende Listen over Landstingsvælgerne for Aaret 1877—78. (Se Mødet den 22. Marts.)

^{55/77}. For Lukkede Døre fremlagdes og forhandlebes en Status af det i Aaret 1874 hos Vikuben optagne Laan.

Mødet den 5. April.

— Formanden meddelte, at Stadsingeniør Sletting og Havneingeniør Hornemann havde tiltraadt deres Bestillinger i Kommunens Tjeneste den 1. ds.

— Efter modtaget Andragende fritog Byraadet Arkitekt S. Petersen for at være Skuemeester for Svendeprøver i Murerhaandværket og valgte i Andragerens Sted Murermester K. Nielsen til denne Bestilling.

^{230/76}. Der forelaa en Meddelelse fra Premier-Løjtnant Springborg ved 20. Bataillon om, at han af Krigsministeren efter Begjæring var sat à la suite i Hæren for 1 Aar, fra den 1. ds. at regne.

I Forbindelse hermed meddelte Formanden, at han under 31. f. M. havde konstitueret Agent Herfind som Bygningsinspektør, indtil Afgjørelse foreligger om Premier-Løjtnant Springborgs Tiltrædelse som Bygningsinspektør. (Se Mødet den 8. Marts.)

Byraadet vedtog at indstille Premier-Løjtnant Springborgs Valg som Bygnings- og Brandinspektør til Justitsministeriets Godkendelse. (Se Mødet den 17. Maj.)

^{36/77}. Fra Maler D. S. Clausen, der ejer et Sted i Nørreallé var modtaget et Andragende af 2. Februar d. A., hvori han fører Klage over mangelfuld Dyrkning af den Grøft igjennem Murermester Petersens Have, der fører Vandet fra en lukket Ledning fra Nørreallé til Borrebækken.

Byraadet anmodede Udvalget for Hovedvandløb om efter nærmere stedfunden Undersøgelse at afgjøre Sagen eller gjøre fornøden Indstilling. (Se Mødet den 26. Juli.)

^{40/77}. Til Medlem af Udvalget om Ordningen af de gejstlige Forhold her i Byen (se Mødet den 8. Marts) i Stedet for J. Kjær, der havde ytret Ønske om at udtræde af dette, valgtes Mørk. (Se Mødet den 12. April.)

^{84/77}. Ved 2den Behandling af Patrouillebetjent Tøjberg's Andragende om Pension (se Mødet den 22. Marts) vedtog Byraadet at tilstaa Andrageren en aarlig Pension af 200 Kr. af Kæmnerkassen, fra hans Afgang som Patrouillebetjent at regne. (Se Mødet den 17. Maj.)

^{89/77}. Fra 3. Dragon-Regiment var modtaget en Skrivelse af 28. Marts d. A., hvori Regimentets Benyttelse af Ridebanerne paa Marjelsborg Mark opfiges til Ophør den 1. Juli d. A.

Byraadet ooverdrog til Vejjudvalget at foreslaa en midlertidig Benyttelse af Pladsen.

^{91/77}. Fra Bestyrelsen for Billedgalleriet var modtaget en Skrivelse af 17. f. M., saa lydende:

„I Anledning af de til Billedgalleriet hørende Maleriers og Afstøbningers Senslytning fra Aarhus Raadhus til den ny Museumsbygning, tillader Galleriets undertegnede Bestyrelse sig til det ærede Byraad at udtale sin varme Tak saavel for det Afsyl, som Galleriet hidtil ved Raadets Velvillie har haft, som for den Understøttelse, Raadet hidtil har ydet, og den Interesse, det har vist for Galleriet, og vi bede om, at begge de sidstnævnte ogsaa fremdeles maa komme Galleriet til gode.“

Skrivelsen toges til Efterretning.

^{19/77} jvf. ^{180/76}. I Sagen angaaende Opførelsen af den anden Staldbygning for Rytteriet (se Mødet den 24. Juli 1876, Byraadsshdl. S. 136) var modtaget en Skrivelse fra 3. Dragon-Regiment, saa lydende:

„2. Generalkommando-Intendantur har under 8. ds. tilskreuet Regimentet saaledes:

„Forplejningskorpset har under 21. December f. A. tilskrevet Generalkommando-Intendanturen saaledes:“

„Ved at tilbagefende vedlagte med Intendanturens Skrivelse Nr. 2140 af 2. d. M. fremsendte Bilag angaaende Opførelse af en Staldbygning for 3. Dragon-Regiment's Eskadroner meddeles til videre Bekjendtgjørelse for Byraadet

i Aarhus og for Oberst Glahn, at Krigsministeriet i Skrivelse til Korpset D 1015 af 15. d. M. har meddelt:

at Ministeriet for sit Vedkommende godkjender den i saa Henseende foreliggende med Skrivelse fra Aarhus Byraad af 26. Juli d. A. til Regimentet fremsendte Plan, dateret Juli 1876, dog saaledes, at den projekterede Fægtesal udelades, medens det i ørigt tillades Forplejningskorpset at indrømme mindre Uendringer i Planen, hoor de maaatte vise sig ønskelige.

Den Korpset herved givne Bemyndigelse vil Samme som sædvanligt overdrage til Oberst Glahn.

Med Hensyn til, at ogsaa det foreliggende Overflag, ligesom andre tidligere, er betydelig højere, end hoad der kan antages at ville blioe Licitationsprisen, maa Korpset ønske Byraadets Opmærksomhed henledet paa, at det under Hensyn til, at Overflagssummen næppe forbliver ubekjendt for eventuelle Bydere ved Licitationen, ikke er hensigtsmæssigt at regne med andre Priser end de sandsynlige.

Bil Byraadet fikre sig imod, at der hos Regjeringen vækkes Forhaabninger om et for gunstigt Resultat, vil det formentlig i fremtidige Tilfælde hensigtsmæssigt kunne ske ved, at Indstillingen gaar nd paa, at den bindende Maximalpris sættes t. Cr. 10 pCt. højere af Hensyn til eventuelle Pristigninger.

Sluttelig skal Korpset angaaende Honorar til Ingeniør-officeren bemærke, at det foreliggende Tilfælde deri afviger fra de tidligere, at Staten ikke forrenter Anlægskapitalen, men paa anden Maade yder Kommunen Bederlag. Det maa derhos være Byraadet overladt at afgjøre, om det i den af den nævnte Officer ydede Bistand finder Motiv til at medtage et saadant Honorar. I bekræftende Fald forekommer det Korpset, at det rettest bør opsøres i det endelige Overflag med visse Procent, jævnsides med Honoraret til Arkitekten for Tegninger og Tilsyn m. v."

Bed at meddele Regimentet Foranstaaende til Bekjendtgjærelse for Aarhus Byraad og videre fornøden Foranstaltning, fremsender Generalkommando-Intendanturen for at indhændiges Byraadet saavel selve Byggeforslaget (Tegninger og Overflag) som den af Oberst Glahn i Sagen afgivne Erklæring med Bilag, hvoraf Raadet vil erfare, at Doerflagssummen ved Ude-

labelse af Fægtesalen reduceres til 79,622 Kr., og at der paa nævnte Sum antages at kunne bespares ved Udførelsen mindst henved 10 %.

Naar Byraadet har taget Bestemmelse angaaende det i Forslag bragte Honorar til Ingeniørofficeren, i hvilken Henseende det bemærkes, at dette Honorar ved tidligere Lejlighed har været fastsat til ca. $\frac{2}{3}$ % af Overflagssummen, udbeder Intendanturen sig meddelt Underretning herom, for at fornøden Meddelelse kan tilgaa Oberst Glahn, der Dags Dato herfra er meddelt Gjenpart af nærværende Skrivelse.

Sluttelig anmoder Generalkommando-Intendanturen Regimentet om ved Henvendelse til Byraadet at foranledige indsendt som sædvanlig hertil gennem Regimentet en Række af de medfølgende Tegninger, ligesom og af Tegningen til den ifølge Intendanturens Skrivelse Nr. 2194 af 15. s. M. approberede Sygestald."

Hvilket herved meddeles det ærede Byraad til behagelig Efterretning og videre attraaet Foranstaltning.

Reergaard."

Angaaende Dpførelsen af denne Staldbygning var der afholdt Licitation den 24. Marts d. A, ved hvilken Murmester A. Andersen var bleven Lavestbydende med 53,173 Kroner, hvilket Bud Byraadet approberede.

Foranlediget af den i Skrivelsen gjorte Hensigt om en anden Beregningsmaade med Hensyn til Overflagene overdroges det i Forbindelse med denne Sag til Kasernebygningssubvalget og vedkommende Arkitekt at foranledige det videre Fornødne.

Mødet den 12. April.

²³⁸/₇₆. Formanden meddelte, at der den 7de dennes var afholdt Licitation over Dpførelsen af en Sygestald for Rytteriet, hvorved Lømmermester Martini var bleven Lavestbydende med 11,530 Kroner, hvilket Bud Byraadet approberede. (Se Mødet den 22. Marts.)

¹⁷/₇₇. Der fremlagdes Skoledirektionens Kommunikation af en Skrivelse af 26. s. M. fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, hvori Samme meddeler Tilladelse til, at det for Tiden ledigt værende Overlærerembede ved 2den Borgerdrengeskole foreløbig forbliver ubesat i 6 Maanedes. (Se Mødet den 25. Januar.)

Byrådet besluttede at indstille, at et Lærereembede ved Byens Skolevæsen opslaaes vakant. (Se Mødet den 18. Oktober.)

¹⁰²/₇₇. Med Hensyn til den fremtidsige Benyttelse af de ved Billedgalleriets Bortflytning ledigblevne Lokaler paa Raadhusets Loft besluttede Byrådet, forinden videre foretoges, at søge Oplysning om de Bestemmelser angaaende Raadstulokalernes Fordeling mellem By og Amt, som i sin Tid maatte være trufsne. (Se Mødet den 11. Oktbr.).

¹⁰³/₇₇. Fra Kasernebygningsudvalget forelaa Indstilling om Anbringelse af et Ur paa Rytteretablisementet.

Byrådet vedtog at lade et Ur opstaae paa Etablisementet, dog at Anbringelsen saa vidt muligt sker saaledes, at det tillige kommer Byens Beboere til gode, og paa Betingelse af, at Anskaffelsessummen forrentes med 6 $\frac{0}{100}$ p. a., og at Militæretaten selv vedligeholder Uret.

¹⁰⁴/₇₇. I Overensstemmelse med derom foreliggende Indstilling fra vedkommende Udvalg besluttede Byrådet at holde Maleri- og Skulpturafdelingerne vedblivende brandsforsikrede som hidtil.

⁴⁰/₇₇. (For lukkede Døre.) Forslag fra vedkommende Udvalg om Ordningen af de gejstlige Forhold her i Byen. (Se Mødet den 5. April.)

Byrådet vedtog at affende en Deputation til Kjøbenhavn for at forhandle med Kirke- og Undervisningsministeren om en forandret Ordning af de gejstlige Forhold her i Byen.

Som Grundlag for Forhandlingerne vedtog man dernæst at henvise Deputationen til de Forslag, der af det nedsatte Udvalg ere gjorte til Byrådet, henholdsvis under 3. Marts og 9. ds.

Yderligere vedtog man, at Deputationen skulde bestaa af Udvalgets 5 Medlemmer, nemlig Borgmesteren, Mørl. C. Rjar, Skovby og Funch.

Endelig overdrog man til Udvalget foreløbig at forhandle med Biskoppen om Sagen.

(Da Byrådets senere vedtagne Indstilling til Kirke- og Undervisningsministeren i Sagen findes aftrykt i nærv. Forhandlinger, anses det for usornødent at meddele nærmere om de nævnte Forslag af Udvalget, som i det Væsentligste ere lagte til Grund for Skrivelsen til Ministeriet.) (Se Mødet den 8. Maj.)

Mødet den 19. April.

— Der foretoges Valg af 8 Rodemestre og 1 Suppleant for indværende Aar.

⁸⁰/₇₇. I Sagen angaaende Indrykningen af Enkefru Theils Ejendom ved Mindebro vedtog Byraadet endelig den i dets Møde den 15. f. M. ommeldte Beslutning. Sagen bliver nu at forelægge Bygningsskommisjonen og vil, naar dennes Erklæring foreligger, paa ny komme til Behandling i Byraadet. (Se Mødet den 17. Maj.)

¹⁰⁶/₇₇. Paa Andragende fra Lærer R. D. Sørensen om Understøttelse til Udgivelse af „Århus Vejviser for 1877“ bevilgede Byraadet ham en Understøttelse af 200 Kroner til dette Foretagende.

¹¹⁰/₇₇. Et Andragende fra Bognmandsforeningen om, at Vejen til Ris Skov maa blive vandet i Sommer, henvistes foreløbig til Vejudvalget, for at Størrelsen af den eventuelle Bekostning kan blive oplyst og Forhandling indledet med Andragerne om, hvad de ville bidrage. (Se Mødet den 14. Juni.)

Mødet den 3. Maj.

— Nogle Klager med Hensyn til Listerne til Rigsdagsvalg for 1877—78, indkomne efter at Listerne paa ny havde henligget til offentlig Eftersyn, bleve afgjorte.

¹⁶⁴/₇₃. Der fremlagdes en Kommunikation af en Skrivelse af 28. f. M. fra Indenrigsministeriet, hvori Ministeriet giver Samtykke til, at Lejeafgiften til Kommunen af Vognstursbygningen for Fodfolket, der nu er helt fuldført, fra den 1ste Oktober f. Å. forhøjes til 554 Kr. 71 Ore aarlig. (Se Byraadsfhd. for 1876 S. 80.)

⁴⁵/₇₄. Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bybyggelse om en forandret og suppleret Ansættelse til Grundstat af Ejendommene her i Byen. (Se Mødet den 15. Marts.)

Sagens Behandling udfattes (Se Mødet den 2. August.)

²⁰⁶/₇₅. Der fremlagdes en Skrivelse fra den Højstbefalende af 24. f. M., hvorefter Krigsbestyrelsen har approberet, at den fremtidige Leje for den her garnisonerende Halobrigades Munderings- og Baabenkamre fastsættes til 3037 Kroner aarlig, hvilken Godtgørelse beregnes fra Oktober Flyttedag f. Å., hvorhos det meddeltes, at de Summer, der ere opførte i det fra Byraadet senest indsendte Dverslag over Udgifterne ved Planering, Brolægning m. v. omkring Exercherhuset, maa betragtes som Depotbygningen uvedkommende. (Se Mødet den 8. Februar.)

²²⁹/₇₆. Der fremlagdes en Skrivelse af 19. April fra 3. Dragonregiment, hvori meddeltes, at Forplejningskorpset under 14. f. M.

har godkjendt, at den aarlige Lejeafgift til Kommunen for de to nye Ridebaner, der ere tagne i Brug af Regimentet den 1. Decbr. 1876, beregnes til 1459 Kroner. (Se Mødet den 8. Februar.)

^{253/76.} Fra Forskjønnelsesudvalget forelaa Indstilling om yderligere Bevilling til Gangstien under Ridebanerne, nemlig til Foretagelse af Grusning samt til Anskaffelse af Bænke, Rækværk, Dække over Vandløb, en Flagtang og Asoifere. (Se Mødet den 26. Oktober 1876, Byraadsfhdl. S. 176.)

Sagen overgaar til anden Behandling. (Se Mødet den 17. Maj.)

^{261/76.} Der fremlagdes en Kommunikation af Indenrigsministeriets Skriovelse af 18. April, hvori Ministeriet efter Modtagelsen af visse begjærede nærmere Oplysninger om Anvendelsen af det paa Havneshudgettet for indeoærende Aar under Udgiftspost 6 d opførte Beløb af 60,000 Kr. til Omdannelse af en Del af søndre Mole til Anlægsbolværk meddeler Samtykke til, at Beløbet nu tages i Anvendelse. (Se Mødet den 22. Febr.)

^{27/77.} I Sagen angaaende Møllejejer Weis's Plan til Bebyggelse af Mølleengen (se Mødet den 15. Marts) forelaa en yderligere Erklæring fra Sundhedskommissionen, hvorover Byraadet besluttede at indhente Møllejejer Weis's Betænkning. (Se Mødet den 14. Juni.)

^{40/77.} I Sagen angaaende Omordningen af de gejstlige Forhold her i Byen afslagde den i Mødet den 12. April valgte Deputation Beretning om Resultatet af dens Forhandling med Kirke- og Undervisningsministeren, samt fremlagde Udkast til Indstilling til Ministeren.

Da Byraadet i sin Helhed maatte slutte sig til det forelagte Udkast, bleo det vedtaget og vil være at indsende, naar det i et senere Møde foreligger til Underskrift. (Se Mødet den 17. Maj.)

^{62/77.} Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse havde afgivet Erklæring over det af Agent Herfkind indgivne Forslag til et Gadeanlæg paa hans Toft. (Se Mødet den 1. Marts.)

Byraadet udtalte Ønske om, at der gives saavel den Toergade, der fra Teglgaaardsstrædes Forlængelse fører over til Guldbergsgades Forlængelse, som ogsaa de øvrige projekterede Gader en Bredde af 20 Alen. I øvrigt toges Sagen til Efterretning. (Se Mødet den 31. Maj.)

^{156/77.} Der fremlagdes en Skrivelse fra den Højstbefalende af 26. f. M., hvori meddeles, at der i Lejeafgift af Exercerhuset for Fodfolket for afvigte Finantsaar af Militæretaten vil være at indbetale til Kommunen en Sum af 1772 Kroner 84 Ore, som dog kun er fastsat under fornødent Forbehold, da den endelige Lejeafgift først kan fastsættes til et senere Tidspunkt. (Se Mødet den 12. Juli.)

^{274/73.} (For Lukkede Døre.) Fra Udvalget for Udarbej-

delsen af en Vedtægt for Prostitutionsvæsenet var fremkommet en Erklæring, der fremlagdes tillige med et fra Justitsministeriet modtaget Exemplar af Regulativet for Politiets Tilfyn med offentlige Fruentimmer i København. (Se Mødet den 15. Februar.)

Sagen overgaves Udvalget til fornyet Behandling. (Se Mødet den 21. Juni.)

Mødet den 17. Maj.

¹³⁷/₇₅. Der fremlagdes en Kommunikation af Indenrigsministeriets Resolution af 28. April, hvorefter Anbringelsen af Lervæggen imellem den gamle Kirkegaard og Ryesgade kan bortfalde. (Se Mødet den 1. Januar.)

²²⁰/₇₆. Der fremlagdes en Kommunikation af Justitsministeriets Skrivelse af 4. dennes, hvorved Premier-Løjtnant Springborgs Valg til Bygnings- og Brandinspektør godkjendes. (Se Mødet den 1. April.)

Efter Andragende fra Vedkommende vedtoges det, at Lønningen løber fra 1. April d. N.

²⁵³/₇₆. Byraadet bevilgede ved anden Behandling et Beløb af indtil 800 Kroner til de af Forskjønnelsesudvalget foreslaaede yderligere Foranstaltninger ved den ny Gangsti langs Skranten under Skibhavnene. (Se Mødet den 3. Maj.)

²⁶³/₇₆. Af Havneudvalget blev mundtlig giwet yderligere Beretning om den Skade, de nye Havneværker have lidt i Vinter. (Se Byraadsffdl. for 1876 S. 192.)

⁴⁰/₇₇. Den i Mødet den 3. Maj i Udlaft vedtagne Indstilling til Kirke- og Undervisningsministeriet om Omordningen af de geistlige Forhold her i Byen fremlagdes og forsynedes med Byraadets Underskrift.

Den er saa lydende:

„Marhus har fra gammel Tid omfattet to Sogne, Domfoged og Frue Sogn, og ved hoer af dets Kirker have i det mindste i dette Aarhundrede virket 2 Præster, hvortil i nogle Decennier endnu kunde regnes en præsteviet Mand, Kateket ved Borgerstolene, indtil dette Embede i 1862 bleo nedlagt.

Fra en Tid, da Byen næppe talte mere end 5—6000 Indvaanere (i 1801: 4100 Indv., i 1834: 6765, i 1855: 8900), og da i øvrigt, som overalt her i Landet, det kirkelige Liv for en stor Del laa i Dvale, og til nu, da Byen omfatter 3 til 4 Gange saa mange Beboere (1875: 19,800,) da betydelige Dele af Bygrundene ere blevne bebyggede fra ny, og da desuden et

stort Areal af det tilgrænsende Landsogn Biby er indlemmet i Byen og stærkt i Begreb med at bebygges, har altsaa Folkekirken Gejstlighed ingen Forøgelse opnaaet. Dette er saa meget beklageligere, som en kirkelig Vækkelse i Løbet af de sidste 30 Aar utvivlsomt har forøget Trangen til kristelig Sjælepleje, saavel igjennem hyppigere og fyldigere offentlig Gudstjeneste, som igjennem personligt Forhold til Præsten.

Ligesom denne Trang har givet sig tilljende i mange Henseender paa den i og for sig glædelige Maade, at Folkekirken Gejstlige have fundet en for deres Antal og Kræfter virkelig uoverkommelig Gjerning at udføre, uoverkommelig i den Grad, at deres Embeder regnes blandt de besværligste at bestride, saaledes har det paa den anden Side været en let forklarlig Virkning af de bestaaende Forhold, at Sekterer- og Dissentervirksomhed har fundet en kun altfor frodig Bært. Vor Bys Beliggenhed som Centralpunktet for en større Del af Riget har maattet forekomme de Kirkesamsund, der søge at samle sig uden for Folkekirken, som særdeles gunstig til Grundlæggelse af Aaræsteder og Hovedpunkter for deres Bestræbelser. Der er derfor i de senere Aar opstaaet her fuldt organiserede Samsund af Katholiker, Irvingianere, ja tilbels af Mormoner, som have bygget Andagts-huse (tillige med en katholsk Skole) og vidst at drage mange Sjæle til sig.

Men ogsaa den fornægtende Side i kirkelig Henseende har gennem den social-demokratiske Propaganda fundet et betydeligt Tilhæng, og navnlig kan det siges, at den ny indlemmede Del af Byen, Kvarteret Frederiksbjerg, som for en overvejende Part er beboet af Arbejderklassen, paa en saare betænkkelig Maade har laant Øre til denne kirkelig nedbrydende Retning.

Under disse Omstændigheder har man allerede i nogen Tid indset, at der paa Folkekirken Side maa udsoldes en større og kraftigere Virksomhed. Det kan ikke betvivles, at mange af dem, som ere salbne de separatistiske Kræfter i Bold, ville kunne bevares eller efter Omstændighederne gjenvindes for den sande Kære, naar tilstrækkelige Kræfter ere tilstede paa dennes Side til at tilfredsstille deres aandelige Fornødenhed.

I levende Erkjendelse af denne Sags store Betydning, saavel for Kommunebeboernes højeste aandelige Belsærb, som for Kommunens materielle Udvikling og Fremgang, der ikke kan ventes at ville føre til nogen sund og heldbringende Tilstand, med min-

dre en sund aandelig, kristelig og moralsk Grund holdes vedlige, har Byraadet anset det for stemmende med sin Pligt at overveje, hvilke Skridt der bør tages, og ved hvilke Midler disse kunne gjenneføres, for at bedre kirkelige Tilstande kunne tiloejbringes i Aarhus. Efter at have nedsat et Udvalg til Forberedelse af Sagen og derefter foreløbig billiget de Hovedtræk, som af dette Udvalg bleve angivne, bemyndigede Byraadet sit Udvalg til, efter en Konference med Hs. Højærværdighed Biskop Brammer, at henvende sig til Deres Excellence og paakalde Deres Tilslutning og Statens Medoikning. Uden denne vil det være umuligt at gjenneføre noget virkelig Fyldestgjørende.

Den Velwillie, hoormed Deres Excellence optog Udvalgets Forebringelse af Sagen, og den Opmuntring, som De gav Byraadet til at arbejde videre, har forøget oort Haab om et heldbringende Udfald, og det er i Genhold til den af Udvalget med Deres Excellence trufne Afstale, at Byraadet herved fremkommer med en skriftlig Fremstilling af de Forslag, som vi tillade os at undergive Deres gunstige Doervejelse.

For at der paa Folketirkens Side kan udfoldes en større Virksomhed, maa en Forøgelse af Byens Præster med endnu en dygtig og nidkær Mand sættes i første Række.

Men derhos maa Byraadet formene, at Dannelsen af et særligt, nyt Sogn vil frembyde de gunstigste Betingelser for en saadan ny Præsts Virksomhed. I denne Henseende maa anføres, at netop den oven omtalte, for tre Aar siden indlemmede Del af Biby Sogn tillige med den tilstødende sydligste Del af Bygrunden omkring Jernbanestationen, — alt omfattende et Koarter af Byen, der først i de sidste 8—10 Aar er bleuet befolket, — vil kunne danne et Sogn med naturlige Grænser og afrundet Areal. Nærmere bestemt ville Grænserne kunne sættes saaledes: mod Syd Bygrænsen, mod Vest og Nord Odder Landevej og Sønderallé indtil Naen ved Slusebroen, mod Vest Alaløbet fra Brabrand Sø. Derved vil der dannes en Menighed paa 4000—4500 Indboanere (hvoraf omtrent $\frac{6}{7}$ for Tiden høre under Frue Sogn og $\frac{1}{7}$ under Domkirken), og der er ingen Tvivl om, at dette Antal endda hurtig vil stige, da det navnlig er i denne Del af Byen, at nye Bygninger Aar for Aar fremstaa i stedse stigende Tal. Den Forskyldelse i det nuværende indbyrdes Forhold (for Tiden omtrent som 3 til 5) mellem Frue- og Domsognet, der vil blive en Følge heraf, bør udbæjves ved Henlægning til Frue

Sogn af tilsvarende Dele af det hidtilværende Domfogn, hvis Grænser nord for Aaen ikke ere blevne endelig regulerede. I fornødent Fald maatte der gives den nuværende Sognepræst for Frue Sogn et Vederlag i Penge for den Afgang i Dffer og Accidenser, som han vil komme til at lide, medens saadant formentlig ikke vil være fornødent med Hensyn til anden Præst i Frue Sogn, da dette Embede, ligesom Stiftsproostembedet, for Tiden er vakant.

Af det nye Sogns Dannelse vil udspringe en ny Fornødenhed, nemlig Tilvejebringelsen af en passende Kirkebygning. Dette maa anses for saa meget nødvendiger og naturligere, som det paagjældende Bykvarter kun staar i en mindre fuldkommen direkte Forbindelse med den gamle By, hvor de nuværende tvende Kirker ligge. Og endstjønt naonlig Domkirken er en overordentlig umfangrig Bygning, er det dog langt fra, at den indeholder tilstrækkelig Plads for det stigende Indbyggerantal, idet det kun er i en ringe Del af det store Rum, at de Kirkebesøgende kunne finde Opbyggelse ved at høre Prædiken. Den nye Kirke er det for øvrigt ingenslunde Hensigten at give noget meget stort Omfang; den bør formentlig bygges til at optage c. 500 Besøgende ad Gangen og i alle Maader indrettes og udstyres med sømmelig Larvelighed. Man har tænkt sig, at en Plads paa den nu afsluttede ældre Kirkegaard (hvor for Tiden et Vigtapæl staar) vilde afgive en smuk og bekvemt beliggende Grund for denne Kirke.

Med Hensyn til den finansielle Side af Sagen skal Byraadet som aldeles foreløbigt indskrænke sig til følgende Bemærkninger:

Quad den paatænkte Kirkebygning vil koste, se vi os ikke i Stand til i Øjeblikket nøjagtig at angive, men i Genhold til de Dplysninger, vi haae indhentet om Ugiften til Opsørelsen af lignende Kirkebygninger baade ved Kjøbenhavn (Martinskirken) og ved Aarhus (Frimenighedskirken paa Bering Mark), tør vi med Visshed antage, at en Kirke, saadan som vi ønske den, fuldt udstyret, vil kunne haaes for en Sum af højst 50,000 Kr.

Til Betjening af den nye Menighed og Kirke vil der udfordres foruden Præsten en Degn og en Organist. Til disse tvende sidste Poster behøver der dog formentlig ikke for Tiden at tages Hensyn, da de fornødne Indtægter for dem, i alt Fald i alt Væsentligt, ville kunne indkomme ved Dffer og Accidenser.

Bestemod vil Præsteembedet kræve et Lønningstilskud i det mindste for en Del Aar. Vi have tænkt, at dette Embede burde dannes paa Grundlag af en samlet Indtægt af mindst 2,500 Kr. aarlig. I Offer og Alcidenser antages at kunne paaregnes af Sognet c. 1500 Kr. aarlig; men heraf vil Billighed fordre at en Andel tillægges den nuværende Sognepræst ved Frue Kirke, som Afvindelse for hans Afgang i Indtægter, og denne Andel kan næppe sættes under 5 à 600 Kr. aarlig. Fra Kommunens Side vilde man finde det passende at bevilge et Bidrag, svarende til hvad der for Liden ydes til Byens øvrige Præster. Til de nuværende 4 Præster udreder Kæmmerkassen 2,400 Kr. aarlig i Præstepenge, og naar disse forhøjes til 3,000 Kr., vil der altsaa blive et Bidrag af 600 Kr. til den ny Præst. Paa denne Maade vil der blive et aarligt Understus af c. 1000 Kr. i den antagne Indtægt 2,500 Kr.

I Henseende til Tilvejebringelsen af Midler til at bygge Kirken for, da tør vi love, at omtrent en Tredjedel af Udgiften ved Kirkebygningen vil kunne tilvejebringes ved frivillige Bidrag. De manglende to Tredjedele af Kirkebygningens Udgift er det vort Haab ved Deres Excellences gode Medvirkning at faa bevilget som Bidrag af Finanserne.

Ligeledes er det vort Haab, at Deres Excellence maatte kunne tilfige os det manglende Bidrag af 1000 Kr. aarlig for at bringe den ny Præsts Embede op paa den forudsatte, sandelig ikke høje Lønning af 2,500 Kroner i samlet Indtægt. Vi mene saa meget mere at turde nære dette Haab, fordi det nye Sogn væsentlig kommer til at bestaa af tidligere Dele af et Land sogn, fordi det maa betegnes som et i streng Forstand fattigt Sogn, og fordi Aarhus Kommune uden tilsvarende Bederlag har ydet og fremdeles maa yde store Beløb til at skaffe Sognet allehaande kommunale Goder, saa som Vandledning, Gasbelysning o. desl.*) Det er imidlertid en Selvsølge, at dette aarlige Tilskud efter-

*) Vi skulle her endnu tillade os at henlede Deres Excellences Opmærksomhed paa, at der endnu ikke er gaaet 10 Aar, siden Frue Kirke blev undergivet en fuldstændig ydre og indre Restauration for en Beløstning af ca. 30,000 Kr., og at Domkirken Restauration i det Ydre vil medføre en Udgift af ca. 200,000 Kr. Begge Kirkers Menigheder ere derfor betyngede med Udgifter til Kirkerne, der omtrent udgjøre 20 Dø pr. 100 Kr. Skatteindtægt. At bebyrde Menighederne med yderligere Kirkebidrag synes ikke tilraadeligt.

haanden formindskes eller forsvinder, dels naar ved Tjenstledighed Kravet paa Bederlag til Frue Sogns Sognepræst bortfalder, dels naar det ny Sogns andre Indtægter vore.

Der er her et Punkt, som vi ikke tør unblade særlig at fremdrage. Det er paa den ene Side indlysende, at der i hvert Fald vil medgaa nogle Aar, inden en Kirkebygning paa Frederikshjerg kan være opført og tagen i Brug; men paa den anden Side er det vor inderligste Overbevisning, at der ingen Tid bør spildes med at tilvejebringe den, efter hvad vi have paavist, i højeste Maade fornødne Udvidelse og Forstærkelse af den gejstlige Virksomhed i Folketjens Tjeneste. Vi tillade os derfor at udtale som vort varmeste Ønske, at der, saasnart muligt er, maa blive ansat en femte Præst, som overtager Sjæleplejen i det ny Sogn, med Forpligtelse til at bo i dette og med Tilløbelse til for sin Menighed at benytte de tvende nuværende Kirker, efter nærmere Bestemmelse fra den gejstlige Øvrigheds Side, paa saadanne Lister, da Kirkens egne Gejstlige ikke benytte dem.

De Indstillinger, Byraadet saaledes herved tillader sig at forelægge Deres Excellence til gunstig Overvejelse, blive altsaa:

1. Udsøndringen af et tredje Sogn her i Byen med de foran betegnede Grænser;
2. Ansættelse af en femte Præst her i Byen, som Sognepræst for det ny Sogn, og, indtil dette har faaet en særlig Kirkebygning, med Bestemmelser for ham og Menighed angaaende Benyttelsen af Byens tvende nuværende Kirker;
3. Tilvejebringelse af en Kirke for det ny Sogn;
4. Bidrag fra Statens Side til Bygningen af en saadan Kirke under Forudsætning af, at en Tredjedel af Udgiften sikres ved frivillige Bidrag;
5. Bestemmelser angaaende den ny Præst Lønning;
6. Bidrag fra Statens Side eller fra kirkelige Fonds til Forbedring af dette Embedes Lønning, saa længe denne ikke fra Menighedens og Kommunens Side er naaet til 2500 Kr. aarlig.

Schmidten. N. Hald. K. Kristiansen.

L. Chr. Meulengracht. Otto Langballe. Carl Lange.

Chr. Lund. A. B. Holm. A. G. B. Knudsen.

H. Skovby. Bartels. G. L. Funch. J. M. Mørk. Chr. Rjer."

Tillige var fremlagt og understrettes en Skrivelse til Biskoppen for Aarhus Stift, hvori denne anmodes om at virke til Bedste for Sagens Gjennemførelse. (Se Mødet den 5. Juli.)

⁶⁶/₇₇. I Fortsættelse af Behandlingen af Revisions-Antegnelserne til Indkvarteringsregnskabet for 1ste Halvaar 1876 besluttede Byraadet paa Indkvarteringskommissionens Hensætning ogsaa at tilstaa Korporaler den i Indenrigsministeriets Skrivelse af 13. Maj 1876 ommeldte Forhøjelse af Kvarterpengene. (3 Kr. maanedlig i Tillæg til den Godtgjørelse, der allerede ydes.) (Se Mødet den 8. Marts.)

⁷¹/₇₇. Efter at Forslaget til den nye Sundhedsvedtægt (se Mødet den 15. Marts) var bleven behandlet i en Række Møder, afholdte den 22. og 23. Marts samt den 12., 13. og 19. f. M. (hvoraf nogle vare Extramøder, afholdte alene i Anledning af denne Sag, og i hvilke Politimesteren efter Indbydelse havde været tilstede), tilendebragtes i Dag Forslagets første Behandling.

Det vedtoges, forinden anden Behandling paabegyndes, at indkalde Ændringsforslag, som blive at overgive det kombinerede Sundhedsudvalg til Erklæring. (Se Mødet den 6. Septbr.)

⁸⁰/₇₇. I Sagen angaaende Indrykning af Enkefru Theils Ejendom ved Mindebro (se Mødet den 19. April) fremlagdes den med Ejeren, i Overensstemmelse med de af Byraadet tidligere tagne Beslutninger, oprettede Kontrakt, der blev forsynet med Byraadets Underskrift, hvorhos man besluttede at indhente Kasse- og Regnskabsudvalgets Erklæring med Hensyn til Spørgsmaalet om Pengenes Udredelse. (Se Mødet den 31. Maj.)

(Kontrakten findes aftrykt i Tillægget.)

⁸⁴/₇₇. Der fremlagdes en Kommunikation af Indenrigsministeriets Skrivelse af 12. dennes, hvorved der meddeles Approbation paa den Patrouillebetjent Tøjberg tilstaaede Pension. (Se Mødet den 31. Maj.)

¹²⁰/₇₇. Fra Kasernebygningsudvalget var fremkommet Forslag til Opsørelse af de tilbagestaaende Dele af Rytterietablisementet, nemlig: 1) en Eskadronskaserne med Latrin, 2) en Underofficerskaserne, 3) en Beslagsmedje og 4) Hegn om Etablisementet. (Kfr. ¹⁶⁷/₇₅, Byraadsfhdl. for 1875 S. 110 og 138 og for 1876 S. 32 og 152, ¹³⁸/₇₆ Byraadsfhdl. for 1876 S. 90, og ²²⁰/₇₇, se Mødet den 14. Juni.)

Byraadet approberede de foreliggende Forslag, dog med følgende Ændringer, nemlig: at Pladsen for Beslagsmedjen forandres saaledes, at den ikke kommer til at ligge ud til en offentlig Vej, og at Hegn af Grundmur kun opsøres, for saa vidt Ministeriet indgaar paa at forrente Udgiften dertil med 6 0/0.

I Overensstemmelse hermed blev under 19. Maj tilstrevet 3. Dragon-Regiment saaledes:

„Byraadet har herved den Fornøjelse til videre Fremme til Krigsbestyrelsens Approbation at fremsende Tegninger og Overflag til den resterende Del af Rytterietablisementet tillige med en Situationsplan oer dette.

Ifølge Overslagene oif Dpførelsen af den projekterede Eskadronskaserne koste...	57,866 Kr.	25 Ø.
og med en Latrinbygning, anslaaet til..	3,123 —	6 —
	<hr/>	
i alt...	60,989 Kr.	31 Ø.

Dpførelsen af den projekterede Bygning for 12 gifte Underofficerer vil koste..	39,737 —	„ —
en Beslagsmedje.....	8,146 —	43 —
og Hegn om Etablisementet.....	7,362 —	13 —

tilfammen... 116,234 Kr. 87 Ø.

Herved bliver imidlertid at bemærke, at da de i Overslagene opførte Priser paa Materialier og Arbejdsløn ere tagne efter feneftre Licitationspriser, maa Byraadet i Genhold til Regimentets Skr. af 15. Januar d. A. forbeholde sig en eventuel Overftribelfe af de anførte Overflagsfummer af indtil 10 %.

I øvrigt skal Byraadet ifkun tillade sig at bemærke, at man ikke kan bifalde, at Beslagsmedjen lægges ud imod Frederiksallé eller overhovedet imod en offentlig Vej, hvorfor en anden Plads bør søges til famme, famt at man kun er villig til at lade det fornødne Hegn opføre af Mur under Forudsætning af, at Militæretaten vil forrente det til Murens Dpførelfe fornødne Beløb med 6 %. Hvis dette ikke approberes, maa Byraadet foretrække, at et Hegn anbringes af Stakit eller Plankeværk.“

(Se Mødet den 14. Juni.)

^{121/77.} Fra Selskabet „De danske Vaabenbrødre, Afdeling Aarhus“ var fremkommet Forflag til Fefligholdelfe af 200 Mars-Dagen for Niels Juels Sejer i Rjøge Bugt.

Byraadet valgte Bartels, Kraiberg og Gald til fom Udvalg at fremkomme med Forflag om, hvad der formenes at burde foretages i denne Anledning fra Byraadets Side. (Se Mødet den 24. Maj.)

^{122/77.} Paa Foreftilling af Markudvalget besluttede Byraadet at overgioe Forflaget om Dpførelsen af en Latrinbeholder paa den ny Latrinplads til nærmere Betænkning af Langballe, Lange og Gald i Forening med Markudvalget. (Se Mødet den 16. Auguf.)

^{126/77.} Fra Ræmner Langballe var fremkommet Dpførelfe af hans Befilling fra den 1. Januar næftkommende.

Det overdroges til Kassee og Regnskabsudvalget at fremkomme med Forslag til Ræmnerpostens Besættelse paa ny. (Se Mødet den 16. August.)

^{137/77.} Fra Politimesteren var fremkommet Forslag om at erhverve en Grund i Badstngade til eventuel Byggeplads for en Politistation.

Man overdrog til Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse at foretage nærmere Undersøgelse i saa Henseende. (Se Mødet den 24. Maj.)

— Paa Andragende desangaaende af Kasferer Jespersen fritog Byraadet denne for at være Medlem af Ligningskommissionen.

Mødet den 18. Maj.

^{73, 74/77.} De af Byraadet udvalgte Delegerede aflagde Beretning om Resultatet af de Forhandlinger, der vare førte med Amtsraadets Delegerede om Klapsluferne i Aaen ved Aarhus Vandmølle og en mulig Sænkning af Grundbjælken ved disse. (Se Mødet den 15. Marts.)

Byraadet forment ikke at kunne lade Grundbjælken sænke, men vedtog — dog kun som Forsøg og uden Forbindtighed for sig — at lade de i Sluferne anbragte Klapper til Stadighed være opbundne for at give Vandet et friere Løb. For imidlertid at forhindre det salte Vands Opstrængen i Aaen bag Slusen ved Højvande og forebygge de deraf opstaaende Farer for Vandværket, besluttedes det derhos at lade Havnens Lodsler give Vandværkets Opsynsmand fornøden Underretning, hver Gang Havet er i Stigning, for at han i Tide kan sænke Klapperne. (Se Mødet den 21. Juni.)

^{128/77.} Paa Forslag af Fattigudvalget vedtog Byraadet at dele 9. Fattigdistrikt (Frederiksbjerg) i 2 Dele, saaledes at Jernbanen gjør Skjellet, og at bestikke Rjødmand A. Termøhlen til Forstander i det derved opstaaede 10. Distrikt (nord for Jernbanen).

^{129/77.} Paa Forslag af Fattigudvalget vedtog Byraadet at yde Fattigsekretæren en midlertidig Hjælp af 150 Kr. til Forretningernes Besørgelse paa Grund af det betydelig forøgede Arbejde ved hans Bestilling.

^{131/77.} Fra 3. Dragonregiment fremlagdes Skrivelse af 5. Maj, hvorved fremsendtes Udgiftsbudget for Skoleetablisementet for

Kalenderaaret 1877, tillige med Indkvarteringskommissionens Erklæring herover.

Byraadet approberede Budgettet med de af Indkvarteringskommissionen gjorte Bemærkninger i disses Umindelighed.

^{132/77.} Fra en Del Beboere i de paagjældende Gader var under 12. Marts indkommet Andragende om, at den imellem Norsgade og Teglgårdsgade beliggende Gade maatte blive brolagt.

Byraadet vedtog, paa Brolægningssubvalgets Indstilling, at brolægge den omh. Gadestrækning og, som en herved nødvendiggjort Foranstaltning, at forlænge saavel Teglgårdsgades som Norsgades Brolægning i Tværgades Bredde (18 Alen). Udgifterne ved den forøgede Brolægning i Norsgade repareret paa dennes og de øvrige Udgifter paa Tværgadens Lodsjeere.

^{133/77.} Fra Brolægningssubvalget forelaa Genstilling om, hvorledes Knudriggade skulde afsluttes mod Stien. Byraadet overdrog til Udvalget at træffe fornøden Foranstaltning til en interimistisk Afslutning.

Modet den 24. Maj.

— I Borgmesterens Forsald fungerede Kammerraad Es mann som Formand.

^{263/76.} Paa Forslag af Vandværksudvalget vedtog Byraadet at lade anlægge en Forbindelses-Vandledning imellem Ledningen i Spanien og M. B. Bruunsgade, der efter Stadsingeniørens Overflag vil koste omtrent 1850 Kr. (Se Byraadsfhd. for 1876 S. 191.)

^{76/77.} Der fremlagdes Kommunikation af Indenrigsministeriets Skrivelse af 12. Maj 1877, hvori Ministeriet meddeler, at det ikke har kunnet tage Hensyn til en af Møllejer N. Weis indgiven Klage over, at Amtsrådet og Byraadet ved Fastfættelsen af det Bidrag, Aarhus Vandmølle som et med Aarhus Kjøbstad forbundet Landdistrikt har at udrede til Kjøbstaden for Aarene 1875—77, har set bort fra, at han i Aaret 1876 fraflyttede Distriktet, og det uagtet Bidraget først er fastsat i indeværende Aar, fordi den af Amtsrådet og Byraadet i Forening trufne Afgjørelse, efter Loven af 26. Maj 1868 § 15 om Kjøbstadkommunernes Styrelse, er endelig. (Se Mødet den 15. Marts.)

^{118/77.} Tillige med Vejudvalgets Erklæring fremlagdes et Andragende fra Murer N. B. Peterfen paa Jægergaardsvøjen om at erholde et Stykke Jord uden for hans Grund overdraget til Ejendom. Kunde ikke tages til Følge.

¹²¹/₇₇. Fra Overlærer Kraiberg forelaa Meddelelse om, at en Indsamling her i Byen til Fordel for et Mindesmærke for Niels Juel havde indbragt en Sum af 103 Kr. (Se Mødet den 17. Maj og 31. Maj.)

¹³⁰/₇₇. Af Indkøberingskommissionen var det under 7. ds. henstillet til Byraadets Afgjørelse, om der som Godtgjørelse for Brændsel in natura til Rekruternes Madlavning maa udbetales 20. Bataillon 160 Kr. pr. Kompagni, hoorpaa Bataillonen gjør Forbring, eller om det skal have sit Forblivende ved den oprindelig bestemte Godtgjørelse af 130 Kr. pr. Kompagni.

Byraadet oedtog med 8 Stemmer imod 5 for i Aar at indrømme Bataillonen den begjærede forhøjede Godtgjørelse.

¹³⁷/₇₇. Byraadet vedtog ikke at kjøbe en til Anlæg af en Politistation nærmere betegnet Plads i Badstugade.

(Se Mødet den 17. Maj.)

Mødet den 31. Maj.

I Borgmesterens Forsald fungerede Kammerraad Esmann som Formand.

— Der forelagdes en Meddelelse fra Amtet af 22. ds. om, at Højskoleforstander L. Bjørnbak af Amtsrådet er valgt til Medlem af Fællesudvalget for Raad- og Arresthuset i Stedet for Højriis.

¹²⁶/₇₃. Det om Naens Regulering og Anbringelse af Stenbolværk mod Fiskergades Grunde nedsatte Udvalg meddelte mundtlige Oplysninger om Sagens hidtilværende Gang. (Se Byraadsafhbl. for 1873 S. 72, 96, 124 og 143; for 1874 S. 11; for 1875 S. 24 og 25, samt Tillæg S. 76; for 1876 S. 31 og 161.)

Byraadet vedtog at anmode Udvalget om at forhandle videre paa det givne Grundlag, men at forbeholde en Banket paa 2 Aen imellem Fiskerbroen og Fabrikant Stampes Ejendomme. (Se Mødet den 21. Juni.)

²²²/₇₄. Der forelaa Erklæring fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse og fra Brolægningsudvalget om Expropriationsudgifterne oed en eventuel Dødsførelse af en Bro fra St. Klemens Torv til Søndergade. (Se Byraadsafhbl. for 1875 S. 60, 110 og Till. S. 70 samt for 1876 S. 11, 78 og 177.)

Toges til Efterretning, og blev derefter Sagen stillet i Bero indtil videre.

^{141/75}. Byraadet understrev en Indstilling til Indenrigsministeriet om Approbation paa dets tidligere tagne Bestemmelse om Salg af Enkeboerne i Ridderstræde. (Se Byraadsforhdl. for 1875 S. 90 og 143 og for 1876 S. 29, 65, 84 og 128, samt herefter Mødet den 5. Juli.)

^{158/76}. Fra det kombinerede Sundhedsudvalg (se Byraadsforhdl. for 1876 S. 108, 154 og 174) var fremkommet Betænkning med Hensyn til Byens Sundhedsforhold, hvorover Byraadet besluttede at indhente Erklæring fra Vandværksudvalget og Vandløbsudvalget, for saa vidt de disse Udvalg underliggende Anliggender berøres i samme, ligesom man ogsaa vedtog at tilstille Markudvalget Betænkningen til Efterretning, samt for at Udvalget kan forhandle med Godsejer Jørgensen og Ejeren af Limsfabriken i Brabrand efter den Anledning, de fremkomne Udtalelser dertil give. For saa vidt Betænkningen henpeger paa adskillige Forhold ved Nybygninger af Huse, vedtoges det at anmode Bygningskommissionen om saa vidt muligt i fremtidig mødende Tilfælde at tilvejebringe en Ordning, der stemmer med, hvad der i saa Henseende er udtalt. (Selve Betænkningen, der er for omfangsrig til at kunne finde Plads her, er optagen i Tillægget, hvortil derfor henvises.) (Se Mødet den 21. Juni.)

^{62/77}. I Anledning af det af Konfuld Herskind indgivne Gadeprojekt med udtalt Ønske om, at der maatte gives Gaden, der gaar fra Teglgaaardsstræde (nu Teglgaaardsgade) til Guldbergsgadens Forlængelse et Navn, besluttede Byraadet at kalde den „Sølystgade“. (Se Mødet den 3. Maj.)

^{77/77}. Byraadet besluttede i Overensstemmelse med vedt. Udvalgs Erklæring at give Gaden „Teglgaaardsstræde“ Navn af „Teglgaaardsgade“. (Se Mødet den 22. Marts.)

^{80/77}. Efter at Kasse- og Regnskabsudvalgets Erklæring var modtaget, vedtog Byraadet at yde Enkefru Theil det tidligere ommeldte Laan paa 10,000 Kr. i Anledning af Indrykningen af hendes Ejendom ved Mindebro.

^{84/77}. Fra Politimesteren var modtaget Meddelelse om, at Patrouillebetjent Tøjberg efter Begjæring har erholdt Afsted fra Politiets Tjeneste fra den 1. Juni d. A.

Loges til Efterretning med Hensyn til, at den Tøjberg af Ræmnerkassen tilstaaede Pension begynder at løbe fra Afstedgølgens Dato. (Se Mødet den 17. Maj.)

^{121/77}. Fra Udvalget for Festsiligholdelsen af 200 Mars-Dagen for Niels Juels Sejer i Rjøge Bugt forelaa Forslag om, at Byraadet

vilde delegere to eller tre af dets Medlemmer til at tiltræde en af Baabenbrødrene valgt Komité for Festligholdelse af Dagen, og at der skilles et Beløb af 150 Kr. til Naadighed for denne Komité.

(Se Mødet den 23. Maj.)

Byraadet tiltraadte Udvalgets Forslag saaledes, at Kraiberg og Halb valgtes til Medlemmer af Festkomiteen.

^{142/77.} Fra Skrædder J. Peteresen var fremkommet Andragende om Tilladelse til at afholde en Grundlovsfest i Ris Stov den 10. Juni af Venstreforeninger i Aarhus og Omegn.

Byraadet vedtog enstemmig ikke at bevilge Andragendet.

^{143/77.} Indenrigsministeriets Cirkulære af 1. Maj angaaende Understøttelse af en saakaldet „fri Fattigtasse“, som fremlagdes, vedtog Byraadet at sende til Fattigudvalget og til Bestyrelsen for „de Fattiges Kasse“.

^{144/77.} Der forelaa et Andragende af 2. j. M. fra en Del Beboere i Knudrigsgade om Gadens Forlængelse over Gartner Nielsens Have til Grenaa Landevej. I Overensstemmelse med en af Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse afgiven Erklæring kunde Byraadet, da Forhandlingerne med Gartner Nielsen havde vist sig frugtesløse og der ikke fandtes tilstrækkelig Anledning til at bringe Expropriation i Anvendelse, ikke foretage noget til Fremme af Andragendet.

^{146/77.} Der fremlagdes en Kommunikation af Indenrigsministeriets Skrivelse af 18. Maj med dermed fulgt Uddrag af et Testamente, hvorefter Maren Marie Schucany sødt Buhmann, Enke efter Ludvig Schucany i Fredericia, har oprettet et Legat paa 3000 Kr. til fattige Konfirmander i Domsognet, som ønskes henlagt under Byraadets Bestyrelse.

Byraadet erklærede sig villigt til at overtage Legatets Bestyrelse, idet man dog udtalte det Ønskelige i, at Renten bortgives af Legatudvalget alene, som end efter Konference med Domsognets Præster. (Se Mødet den 15. Novbr.)

^{147/77.} Paa Foranledning af Skoleudvalget besluttede Byraadet at indstille de konstituerede Lærere Lanritz Sørensen og Søren Søndesen til at erholde fast Ansættelse i Byens Skolevæsenes Tjeneste.

(Se Mødet den 21. Juni.)

Mødet den 14. Juni.

— I Borgmesterens Fraværelse fungerede Kammerraad Esnånn som Formand.

^{27/77.} I Sagen angaaende Møllejer Weis's Plan til Byggelse af Mølleengen var fremkommet Skrivelse fra Weis af 5. Juni, der fremlagdes. (Se Mødet den 3. Maj.)

Sagens videre Behandling udsattes i 14 Dage. (Se Mødet den 5. Juli.)

^{110/77.} Andragendet fra Bogumandsforeningen om Blanding af Vejen til Ris Skoo. (Se Mødet den 19. April.)

Vejudvalgets Erklæring forelaa.

Byraadet besluttede at tilbyde Andragerne at foranstalte det Fornødne, for at Blandingen kan finde Sted, naar Andragerne ville beførge Kjørselen af Vandoognene og stille det fornødne Mandskab til Raadighed efter Vejudvalgets Bestemmelse for en Betaling, der beregnes efter 10 Kroner for 12 Timers Arbejde.

Det overdroges til Vejudvalget at foranledige det i saa Henseende videre Fornødne.

^{120/77.} Fra 3. Dragonregiment var under 9. d.s. modtaget en Skrivelse, hvorved Legningerne og Overslagene til en Bygning for gifte Underofficerer tilbage sendtes med Underretning om, at der kunde træffes Foranstaltning til Bygningens Opsørelse. (Se Mødet den 17. Maj og herefter den 12. Juli.)

^{149/77.} Der fremlagdes Kommunikation af Indenrigsministeriets Skrivelse af 29. Maj angaaende Forsøgelse af Kommunens Laan af 1874 hos „Bikuben“, saa lydende:

„Efter at Ministeriet ved Skrivelser herfra af 10. Januar og 7. Septbr. 1874 haade meddelt Tilladelse til, at Aarhus Kommune hos Forsørgelsesforeningen „Bikuben“ maatte optage et Laan paa 1,200,000 Kroner til Bestribelse af Udgifterne dels ved forskellige kommunale Foretagender, dels ved Bygningen af de militære Etablissementer, som Kommunen ifølge Overenskomst med Krigsministeriet havde paataget sig at opføre, har Aarhus Byraad i det med Amtets behagelige Skrivelse af 11. d. M. modtagne Andragende anholdt om Ministeriets Samtykke til at forsøge det nævnte Laan med 400,000 Kroner, idet Raadet har meddelt, at den ommeldte Forsøgelse er nødvendiggjort derved, at Kommunen efter forud herfra erhvervet Tilladelse har tegnet Aktier i Aarhus—Nyomgaard Jernbane til Beløb 300,000 Kroner, og ved, at det til Opsørelse af de militære Bygninger oprindeligt kalkulerede Beløb har vist sig utilstrækkeligt, ligesom der ogsaa af Laanet er afholdt forskellige Udgifter uden for dets egentlige Bestem-

melse, saasom c. 27,000 Kroner til Vandværket, 14,000 Kroner til Kjøb af Salonen i Nis Skov og 10,000 Kroner til Kjøb af Sømfabriken og gamle Ridebane fra Marselisborg.

I denne Anledning skulde man til behagelig Efterretning og oiderne fornøden Bekjendtgjørelse tjenstligst melde, at Ministeriet herved meddeler Tilladelse til, at det hos „Bikuben“ stiftede Laan paa 1,200,000 Kroner forsøges med et Vælsb af 400,000 Kroner, med hois Forrentning og Afbetaling der blioer at forholde, som med Hensyn til det øvrige Laan er oedtaget.“

¹⁵⁰/₇₇. I Anledning af et af en Del Beboere i Sønderallé indgjoet Andragende om at erholde Raadets Bistand med Hensyn til, at Baron Rosenkrantz agter at indhegne et ham tilhørende Jordstykke i Sønderallé, besluttede Byraadet at svare, at det er villigt til paa sædoanlige Vilkaar at brolægge Gade og Fortov, naar Grunden dertil afgioes uden Betaling.

¹⁵⁴/₇₈. Gjennem Amtet var fra Byfogeden modtaget en Skrivelse angaaende Udarbejdelsen af nye Panteregistre for Kjøbstaden.

Byraadet overdrog til Kjer og Mørk nærmere at forhandle med Byfogeden og dennes nuværende Fuldmægtig angaaende Betalingen for dette Arbejde. (Se Mødet den 1. November.)

¹⁵⁶/₇₇. Paa Andragende fra Filialforeningen for Syges og Saarebes Pleje og i Doerensstemmelse med Sygehusudvalgets Indstilling tillod Byraadet, at to Sygeplejerste-Eleoer fra den næonte Forening maa modtages paa Byens Sygehus, og at der under deres Ophold der i Aar gioes dem fri Kost.

²²⁰/₇₇. Der fremlagdes en Skriovelse af 24. Maj fra 3. Dragonregiment, hoorefter Krigsministeriet under 17. j. M. har godkjendt, at der til Regulerings-, Brolægning-, Chaussferings- og Vandafledningsarbejder omkring Stalden og Kasernen ved Rytteretablissementet anvendes i alt 25,860 Kroner. (Kfr. ¹⁶⁷/₇₅ i Byraadsshbl. j. 1875 S. 110 og 138 og j. 1876 S. 32 og 152; se ogsaa Mødet den 17. Maj.)

Foruden det i Mødet den 8. Februar fremlagte Doerslag paa 22,300 Kr. til deslige Udgifter fremkom der nemlig under 12. Febr. i Anledning af Kaserneudvalgets Vedtagelse af 9. j. M. et Tillægs-overflag fra Stads- og Havneingeniør Obel paa 3,568 Kroner for lignende Udgifter, hoilke Doerslag begge indsendtes til Ministeriets Approbation under 15. næstester.

Ved Regimentets Skrivelse meddeltes det endoedere, at Krigsministeriet haode tilladt Forplejningskorpset at indrømme mindre Uendringer i de foreslaaede Arbejder, naar den næonte samlede Overflags-

sum ikke derved overstrides, og at Korpset igjen havde overdraget denne Myndighed til Oberst Glahn.

— Foranlediget ved en af Hotelejer Larsen paa Møllejeer Troldahl's Begne derom rettet Forespørgsel, vedtog Byraadet at svare, at der fra dets Side intet vil være til Hinder for, at Formanden for Landbosforeningen andrager om at faa næste Landmandsforsamling (i 1881) afholdt her i Byen under samme Bilkkaar som tidligere.

Mødet den 21. Juni.

— Borgmesterens Fraværelse fungerede Kammerraad Esman som Formand.

^{158/76.} Fra Markudvalget var fremkommet Erklæring fra Godsejer Jngerslev angaaende Møddingpladsen paa Marselisborg Mark, samt Erklæring med Hensyn til Limfabrikken „Brabrand“, alt efter den Anledning, som er givet ved de senest fremkomne Udtalelser fra det kombinerede Sundhedsudvalg. (Se Mødet den 31. Maj.)

Byraadet vedtog at sende det Fremkomne til det kombinerede Sundhedsudvalg med Anmodning om eventuelt at fremkomme med Forslag. Markudvalget vil derhos være at anmode om ikke mere at lade Møddingpladsen i Oldjorden benytte.

^{73, 74/77.} Byraadet vedtog at underrette Godsejer Jngerslev til Marselisborg om sin den 18. Maj d. A. vedtagne Beslutning med Hensyn til Klapsluserne.

^{147/77.} Der fremlagdes en Skrivelse af 20. ds. fra Skoleinspektionen, hvorefter der var meddelt Lærerne L. Sørensen og S. Gunde sen fast Ansættelse ved Byens Skolevæsen. (Se Mødet den 31. Maj.)

^{170/77.} Der fremlagdes en Skrivelse fra Havneudvalget i Anledning af, at Gasværket paatænker at opfylde Grunden i Havet uden for Gasværket.

Byraadet vedtog at tilskrive Gasværkets Bestyrelse, at dette ikke ved Opfyldning i Havet ud for dets Grund, der tilhører Byen og kun er overladt Værket til Brug, kan vinde Ejendomsret over det saaledes opfyldte Areal. Gasværkbestyrelsens Tilstaaelse for Modtagelsen af denne Meddelelse vil derhos være at erhverve tillige med Udtalelse om, hvorvidt den maatte finde noget at bemærke hertil. (Se Mødet den 16. Avgust.)

^{126/73.} Fra Fabrikant Stampe forelaa et Andragende om Tilladelse til at bygge ud i Aaen. (Se Mødet den 31. Maj.)

Sagen overgaves til det besaaende nedfatte Udvalg med Anmodning om at søge skriftlig Tilslutning fra en Del nærmere betegnede Bødsjere om Tilladelse til Udbygning i Aaen nd for deres Eiendomme paa samme Villkaar som i tidligere lignende Tilfælde, samt derefter at forhandle med Haaneudvalget. (Se Mødet den 12. Juli.)

^{274/73.} Sagen angaaende Prostitutionsvæsenets Ordning vedtoges det at udsætte indtil videre.

Mødet den 5. Juli.

— I Borgmesterens Fraværelse fungerede Kammerraad Es-
mann som Formand.

^{285/76.} Der fremlagdes en Kommunikation af Indenrigsmini-
steriets Skrivelse af 20. f. M., hvorved der svares paa Byraadets
Indstilling af 14. December f. A. om Tilvejbringelse af en Lov til
Beflyttelse af Vandværker. (Se Byraadsfhd. for 1876 S. 194.)

(Skrivelsen er optagen i Tillægget, hvortil herved henvises.)

^{27/77.} Efter et af Mølleerjer Weis yttret Dnske udfattes Be-
handlingen af hans Plan til Bebyggelse af Mølleengen yderligere i 8
Dage. (Se Mødet den 14. Juni og herefter den 12. Juli.)

^{40/77.} Sagen angaaende Ordningen af de geistlige Forhold
her i Byen. (Se Mødet den 17. Maj.)

Der fremlagdes en Kommunikation af en Skrivelse af 22. f.
M. fra Kirke- og Undervisningsministeriet til Biskoppen, hvori Mini-
steriet udtaler at ville komme det foreliggende Forslag i Møde og be-
stræbe sig for at tilvejebringe de fornødne Tilfsud til Sagens Fremme,
saafnart der foreligger Tegning med Overslag til den paatænkte nye
Kirke og nærmere, af Biskoppens Ytringer ledsaget, Forslag til Sagens
Ordning i Enkelthederne.

Derhos forventede Ministeriet, at den i Andragendet forudsatte,
ifølge Ministeriets Skrivelse af 20. December 1875 i Bero stillede
Sag angaaende Omreguleringen af Grænserne mellem Domsfognet og
Frue Sogn i Byen nord for Aaen bliver fremmet til endelig Afgjø-
relse i Forbindelse med Bestemmelsen af det paatænkte nye Sogns
Grænser, og udbad sig nærmere Oplysning om, hvorvidt den tilbage-
blivende Del af Domsfognet kan antages at blive i Stand til at ester-
komme de Forpligtelser, der ere paalagte samme i Anledning af det
til Domkirkens Restauration optagne Laan.

Byraadet vedtog at overgive Sagen til det nedfatte Udvalg til
videre Foranstaltning. (Se Mødet den 4. Oktober.)

^{141/75.} Der fremlagdes en Kommunikation af Indenrigsmini-

steriets Skrivelse af 19. f. M., hvorved Salget af Enteboderne i Ridderstræde tillades. (Se Mødet den 31. Maj.)

Byraadet bemyndigede Fattigudvalget til at approbere de væsentlige Auktionsbud. (Se Mødet den 2. August.)

^{200/77.} Paa Indstilling af Politimesteren i Skrivelse af 29. f. M. ansatte Byraadet:

1. fhv. Korporal ved 3. Dragonregiment Jens Christian Sørensen,
2. fhv. Menig ved 20. Bataillon Johannes Jensen,
3. fhv. Trænkonstabel ved 2. Artilleribataillon Christen Petersen og
4. fhv. Korporal ved 3. Dragonregiment Niels Peter Rasmussen som Patrouillebetjente paa yngst Lønning i Aarhus Politis Tjeneste.

Endvidere bifaldtes det efter samme Indstilling, at Patrouillebetjentene Nr. 21 Hans Petersen, Nr. 22 Laurik Røgenesen og Nr. 16 Larsen rykke op, den første paa ældste og de to andre paa mellemste Lønning som Patrouillebetjente, og endelig samtykkede Byraadet i, at Politimesteren antager en dertil skikket Mand til at fungere som Reservetaarnvægter i Taarnvægterens Forsald ved Sygdom eller i lignende Anledning mod en bestemt Betaling for hver Nat, han saaledes fungerer.

^{163/71.} Paa Andragende fra Møllejejer Weis om, at der maa blive nedlagt Vandværk i den Del af Gaden fra Vesterbro over Bejrmølletoften, som ikke er forsynet med Vandledning, og paa Indstilling af Vandværksudvalget bifaldt Raadet, at saadan Ledning anlægges, dog mod at Andrageren udreder Halvdelen af de dertil medgaaende Omkostninger, der i det Hele ere anslaaede til 550 Kroner.

^{164/77.} Paa Vandværksudvalgets Indstilling vedtog Byraadet at anskaffe en ny Dampcylinder til Maskinen paa Vandværket, hvortil Udgifterne ere anslaaede til 850 Kroner.

^{165/77.} Fra Udvalget for Skolevæsenet forelaa Indstilling om Konstitution af en Lærer i det ved Overlærer Næe's Entledigelse i 1876 ledigtblevne Embede. Byraadet henholdt sig til Forslaget og indstiller herefter Hans Rissen som den første af de respektive 3 Ansøgere. (Se Mødet den 26. Juli.)

Mødet den 12. Juli.

— I Borgmesterens Forsald fungerede Kammerraad Esman som Formand.

^{126/73.} Byraadet billigede en af Udvalget for Udbygningen i

Aaen paa Fisketgades Side med Havneudvalget den 9. Juli truffen Overenskomst, hvorved Haenen haade givet Afkald paa en større Bredde af Aaen end 36 Fod — med Undtagelse af Strækningen ud for C. M. Schmidts Ejendom, hvor den nuværende Bredde bibeholdes — og hvorved Havnen, foruden at meddele Fabrikant Stampe Tilladelse til at bygge ud i Aaen, havde indgaaet paa flere Regler for Udsørelsen af Arbejder i Aaen. Byraadet bifaldt ligeledes, at Udvalget havde tilladt Fabrikant Stampe at paabegynde Udbygning ud for hans Ejendom paa de samme Vilkaar, som i sin Tid ere forestkrevne for Fabrikant Holm. (Se Mødet den 21. Juni.)

¹⁵⁶/₇₅. (Se Mødet den 3. Maj.) Der fremlagdes en Strivelse af 11. Juli fra den Højstbefalende, hvorved meddeles, at Krigsministeriet har bifaldet, at det Beløb, hvormed Anlægsudgifterne til Exerccerhuset for Fodfolket have overstredet Overslagssummen, tages med ved Beregningen af den Kommune tilkommende Lejegodtgjørelse, der i Følge Skrielse af 6. Juli fra Forplejningskorpset fastsættes til 2296 Kr. aarlig, fra 1. April 1877 at regne.

Dette Beløb er ca 11 Kroner mindre end af Byraadet forlangt, hvilket er grundet i en i dettes Beregning indløben, mindre betydende Fejl, hvorfor der i Skrivelsen gjøres nærmere Rede.

Byraadet godkjendte Udgjørelsen under Forudsætning af, at Kasernebygningsudvalget intet fandt at erindre imod den, hvilket i Følge Udvalgets senere indhentede Erklæring har vist sig at være Tilfældet. (Se Mødet den 27. Septbr.)

²¹/₇₇. I Sagen angaaende Planen til Mølleengens Bebyggelse var fra Mølleeejer Weis under 10. ds. fremkommet et Andragende om Byraadets Approbation paa Retningen og Bredden af de efter Planen projekterede Gader. (Se Mødet den 5. Juli.)

Byraadet vedtog at indhente Erklæring herover fra Udvalget for Byens Udøvelse og Bebyggelse. (Se Mødet den 9. August.)

¹²⁰/₇₇. Fra Kasernebygningsudvalget forelaa Indstilling om at antage Thorbrøgger's m. fl. Licitationsbud af 33,000 Kroner for Udsørelsen af særlige Boliger for gifte Underofficerer ved Rytteriet, hvilket Bud bleo approberet. (Se Mødet d. 14. Juni og herefter d. 9. Avg.)

¹⁷⁷/₇₇. Indenrigsministeriets Cirkulære af 13. Juni 1877 angaaende Gjennemsyn af Fortegnelsen over de offentlige Biveje i Genhold til Loven af 21. Juni 1867 § 6 vedtoges det at sende Udvalget til videre Foranstaltning. (Se Mødet den 6. December.)

²⁰³/₇₇. I Anledning af, at der i den færdige Tid er opført en 2-Etages Bygning med Udgang til Smøgen, der gaar imellem Øster-

gade og Søndergade, vedtog Byraadet, der maatte finde en sliq Bebyggelse i høj Grad ueheldig, at tilstrive Bygningskommisjonen med Forespørgsel, om der havde Midler til at forhindre yderligere saadan Bebyggelse. (Sagen kom paany til Forhandling i Byraadets Møde den 4. April 1878.)

Mødet den 26. Juli.

^{30/77.} Sagen angaaende Maler Claufens Anke oover mangelfuld Oprensning af en Afløbsrende til Borrebækken fra Nørreallé vedtog Byraadet i Overensstemmelse med oedkommende Udvalgs Indstilling at afgjøre i Medfør af Byvedtægtens § 49, dog saaledes at Udgifterne kun repareres paa de bebyggede Grunde, og at den fremtidige Oprensning og Vedligeholdelse oovertages af Byen.

^{172/77.} Fra det kombinerede Sundhedsudvalg og Vandværksudvalget var under 6. dennes modtaget Indstilling: 1) om Foretagelse af artesiske Boringer i Nærheden af Vandværket for muligen at finde Silber, hvis Vand kunde ledes til Vandværket, 2) om Anbringelse af en 9" glasferet Rørledning fra Bundfældningsbassinet til Aaen for at muliggjøre en hyppigere og virkommere Rensning af Vandværkets Beholdere og Filtre, 3) om jævnlig Rensning og Udfylning af Filtrene og ligeledes Rensning af det Sand, der benyttes til disse, samt Benyttelse af Strandsand til Efterfyldning, 4) om Anlæggelse af et fjerde Filter, 5) om Foretagelse af forskellige forebyggende Forholdsregler, navnlig Anbringelse af Brandhaner ved Vandledningens døde Ender, og 6) om Anbringelse af Kloaker, henholdsvis fra Frederiksbjerg og fra Vesterbro til Aaen neden for Slusebroen for at forebygge Forurening af Vandet i Aaen imellem Vandværket og Slusebroen (til hvilken Strækning Spildevandet fra de to nævnte Bydele for Tiden har Afløb.)

Byraadet vedtog 1ste Punkt af den foreliggende Indstilling om Foretagelse af Boringer efter Vand og dertil at anvende et Beløb af indtil 1000 Kroner. Afgjørelsen af de øvrige Punkter udfattes, idet man anmodede Vandværksudvalget om at tilvejebringe nærmere Oplysninger i Henseende til det 4. og 5. Punkt. (Se Mødet den 13. Septbr.)

^{189/77.} Fra Havnudvalget forelaa Indstilling om Bestemmelsen af Linien for det nye Anlægsværk paa søndre Mole saaledes, at Knækket lige oover for nordre Mole bibeholdes.

Byraadet sluttede sig til Havnudvalgets Indstilling. Sagen indsendes nu til Ministeriet. (Se Mødet den 29. Novbr.)

^{185/77}. Fra en Del Beboere af Fredensgade forelaa en Skrielse af 25. ds., hvori de — foranledigede af en i Gaden ved en Skylregn den 24. d. M. forarsaget Oversvømmelse — andrage paa en Forbedring af Rødløbene til Kloaken i den lavere Del af Gaden.

Sendes Brolægningsudvalget til Erklæring. (Se Mødet den 9. August.)

^{165/78}. Fra Skoledirektionen forelaa Approbation paa Lærer Hans Rissens Konstitution i det ledige Lærerembede ved Byens Skolevæsen. Ansættelsen regnes fra 1. August d. A. (Se Mødet den 5. Juli.)

Mødet den 2. August.

^{45/74}. Fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse var under 29. f. M. fremkommet Forslag til fornyet Klassifikation af de faste Ejendomme her i Kjøbstaden med Hensyn til Revisionen af den bestaaende Vedtægt for den kommunale Beskatning af disse. (Se Mødet den 3. Maj.)

Byraadet approberede Grundskatten som foreslaaet og besluttede at anmode Landinspektør Honum om at foretage en Beregning over, hvad der vilde indkomme ved den nu vedtagne Klassifikation. Afgjørelsen af, hvad der skal svares i Huskat og af Marthartornet, blev udsat til et senere Møde (Se Mødet den 23. August.)

^{141/75}. Formanden for Fattigudvalget meddelte, at Enkeboden i Ridderstræde var bortsolgt ved offentlig Auktion for 1140 Kr., hvilket Bud Udvalget havde approberet. (Se Mødet den 5. Juli.)

^{185b/77}. Fra Overretssagsfører Høegh Guldberg var modtaget Domsakten i den af Byraadet gennem Markudvalget mod Kjøbmand E. Bisby anlagte Sag om Gjenopsørelse af et sløffet Hegn paa Vejen fra Guldbergsgade til Solgebakken og Borttagelse af en Overtjørnel, hvilken Sag har faaet et for Byraadet heldigt Udfald ved Hjemtingsdommen af 26. Juli 1877. (Se Mødet den 30. August.)

^{187/78}. Fra Beboerne af den sydlige Side af Vesterbrogade forelaa Andragende om Forbydning af Rødestenen paa den ny anlagte Gadestregning for at lette Vandafløbet under Regnvejr.

Andragendet vil være at tilstille Amtets Vejvæsen som rette Bedkommende.

^{188/77}. Fra Værtshusholder J. Jensen, Nagade 23, forelaa Andragende om Understøttelse paa Grund af det Tab, han har lidt

ved den Skade, som Regnskyllet den 24. f. M. har forarsaget i hans Kjælber.

Byraadet besluttede hos Ræmneren at indhente Oplysning om, hvilke Afgifter Andrageren har at betale til Kommunen. (Se næste Møde.)

¹⁸⁹/₇₇. Da Aarhus Kalkværk havde indvarslet Byraadet til et Aastedsmøde den 4. ds., for at Græusen imellem Ridehuset og Kalkværkets Grund (uden for Mindeport) kunde blive affat, vedtog Byraadet at anmode Landinspektør Honum om at give Møde paa dets Begne.

Mødet den 9. August.

²⁷/₇₇. Fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse var fremkommet Betænkning over Møllejeer Weis's Andragende om Byraadets Approbation paa Retningen og Bredden af de efter den af ham tidligere indsendte Plan til Mølleengens Bebyggelse projekterede Gader. (Se Mødet den 12. Juli.)

Byraadet meddelte Approbation efter Udvalgets Indstilling saaledes, at den dog ikke gjælder Linien fra A til B paa det som Bilag medfulgte Kort. (Se Mødet den 4. Oktober.)

¹²⁰/₇₇. Der forelaa Forslag til Ændring i den approberede Plan for Eskadronskasernen. (Se Mødet den 12. Juli.)

Sagens Afgjørelse udsattes til næste Møde.

¹⁸⁵/₇₇. I Anledning af det af en Del Beboere i Fredensgade indgivne Andragende om Forbedring af Redløbene til Kloaken i den lavere Del af Gaden (se Mødet den 26. Juli) vedtog Byraadet — i Overensstemmelse med Brolægningssudvalgets Indstilling — at lade anbringe 3 nye Redløbsbrønde og længere Rister ved Hjørnet af Sønderallé og ved Østergade. Udgiften herved, 600 Kr., afholdes af Konto VIII 3, alm. Brolægningssudgifter.

¹⁸⁸/₇₇. Fra Ræmneren forelaa Erklæring over J. Jensen's Andragende om Understøttelse. (Se forrige Møde.)

Da Byraadet ikke mente at turde komme Andrageren til Hjælp med en direkte Pengeunderstøttelse, vedtog det at estergive ham den Kommunen tilkommende, endnu ikke betalte Del af Brændevinsafgiften for i Aar.

¹⁹¹/₇₇. Paa Forslag af Skoleudvalget vedtog Byraadet at overtage Overlærer Olfens Embedsbolig i Frikkolen til Dpretelse af nye Klasser, fra nu af og indtil Oktober Flyttetid 1878, imod at der

herfor godtgjøres Overlærer Olsen 600 Kr. til Anstæffelse for samme Tid af en midlertidig Bolig i Nærheden af Friskolen og med Forpligtelse for ham til at flytte tilbage i Embedsboligen, dersom Kommunen ikke har Brug for den i samme Tid med ud over det nævnte Tidrum. (Se Mødet den 6. Septbr.)

^{7/76}. Fra Foreningen for den indre Mission var fremkommet Andragende om nu at maatte faa udbetalt de 1000 Kr., som Byraadet ved Beslutning i Mødet den 10. Februar s. A. har tilfagt Foreningen til Opsørelse af en gudelig Forsamlingsbygning i den søndre Del af Byen. (Se Byraadsforhdl. for 1876 S. 16, 24 og 25.)

Byraadet vedtog at udbetale Beløbet og føre det til Udgift paa Kontoen for uforudfete Udgifter. (Se Mødet den 6. Septbr.)

^{199/77}. Paa Havneudvalgets Forslag gav Byraadet Approbation paa Kjøbet af et Ramslag paa 2000 P. til en Pris af 150 Kr.

Mødet den 16. August.

^{120/77}. Det fra forrige Møde udsatte Forslag om Ændringer i Planen for Eskadronskafernen besluttede Byraadet atter at udsætte til næste Møde.

^{301/76} Kr. ^{122/77}. Sagen om en ny Møddingplads for Renovationen (se Byraadsforhdl. for 1876 S. 176 og 177 samt Mødet den 17. Maj d. A.) besluttede Byraadet at tilstille Sundhedskommissionen med Anmodning om at udtale sig om Planen, som den foreligger. (Se Mødet den 13. Septbr.)

^{136/77}. Rasse- og Regnskabsudvalget ønsker, forinden Forslag fremsættes med Hensyn til Forandring af Ræmnerembedet, Afgjørelse af Spørgsmaalet, om Byraadet vil indgaa med Indstilling angaaende Kommunestatternes Opkrævning 4 Gange aarlig. (Se Mødet den 17. Maj.)

Sagen blev udfat til næste Møde.

^{170/77}. Fra Kassereren ved Aarhus Gasværk var fremkommet en Skrivelse af 10. ds., hvori han, næst at reservere Gaskompagniets Ret m. H. t. det rejste Spørgsmaal, meddeler, at der ikke ved den i Havet ud for Gasværket foregaaende Opfyldning er tilfattet at erhverve nogen anden eller større Ret for Kompagniet med Hensyn til den uvidebe Grund, end den, der i Følge Kontrakten med Kommunen tilkommer Kompagniet med Hensyn til den det af Kommunen overladte Grund. (Se Mødet den 21. Juni.)

Byraadet vedtog at underrette Gasværkskassereren om, at Erklæringen maatte afgives af selve Gasværkets Generalbefuldmægtigede her i Landet, og at man maatte fastholde, at Byraadet til enhver Tid var berettiget til at tilbagefordre den inddæmmede Plads sammen med Landgrunden. (Se Mødet den 1. Noobr.)

²⁰⁰/₇₇. Paa Andragende af toende af Ligningskommissionens Medlemmer besluttede Byraadet at refundere de af dem efter indgiven Regning hafte Udgifter ved en Rejse til Odense for at deltage i et sammesteds afholdt Møde af Medlemmer af Ligningskommissioner fra forskjellige Byer.

²⁰⁴/₇₇. Paa Henstilling, om Byraadet maatte ønske at foreslaa Forandringer ved Ordningen af det for Tiden ledigt værende Stads-læge-Embedet her i Byen, besluttedes det at indgaa til Justitsministeriet med Andragende om, at Embedet ikke oplaaes vakant, forinden Byraadet har haft Lejlighed til at ytre sig om Forandringer heri. Til at fremkomme med Forslag i denne Retning nedfattes dernæst et Udvalg, bestaaende af Borgmesteren, Kraiberg og Mørk. (Se Mødet den 13. Septbr.)

²⁰⁴/₇₇. Paa Indstilling af Ræmneren kolliderede Byraadet til Udsettelse af Pantebogen den af Skolegadens Grundejere under 1. Oktober 1863 udstedte Forpligtelse til at refundere Udgiften ved Haonegadens Brolægning.

Mødet den 23. August.

— Til Medlemmer af Sessionen for Aarhus Kjøbstad for Aaret 1878 valgtes Bartels og Holm.

⁴⁵/₇₄. I Fortsættelse af Behandlingen af Revisionen af den kommunale Skatteoebtægt for de faste Ejendomme her i Kjøbstaden (se Mødet den 2. August) oedtog Byraadet at anfætte:

- a) Husskatten til 1 Ore af hoer 9 Kroner af Stedernes Brandforsikringsfum, og
- b) Skatten af Markjorderne til 6 Kroner af hoer Tønde Hartkorn. (I Stedet for som tidligere 4 Kroner.)

(Se Mødet den 30. August.)

¹²⁰/₇₇. Ved anden Behandling af Forslaget til Endringer i den approberede Plan for en Eskadronskaserne vedtog Byraadet den af Oberst Glahn i Skrielse af 7. ds. til 2. Generalkommando-Intendantur foreslaaede Indskrænkning, hvorved bespares c. 15,000 Kroner. Det blev derefter vedtaget snarest muligt at lade afholde Licitation

over Opførelsen af Kasernen efter den saaledes indskrænkede Plan. (Se Mødet den 20. Septbr.)

¹³⁶/₇₇. Med 13 Stemmer imod 6 vedtog Byraadet Udvalgets Indstilling om Kommuneskatternes Opkrævning i 4 Gange aarlig. (Se Mødet den 16. August og herefter den 6. Septbr.)

²⁰⁶/₇₇. Paa Andragende og efter Anbefaling af Udvalget for Fattigvæsenet tilstodes Lømrer Gert Jensen en Understøttelse af 100 Kroner til Hjælp til at holde hans aandsvage Søn Martin Jensen paa Kellers Anormanstalter.

²⁷⁷/₇₇. Et Andragende fra Arbejdsmand Søren Galthens Enke, Maren Galthen, Nagade 21, om at erholde Understøttelse i Anledning af den Skade, hendes Kjalder har lidt ved Overtømmelse paa Grund af Regnskyl den 24. f. M., mente Byraadet for Følgernes Skyld ikke at kunne bevilge.

Mødet den 30. August.

^{91b}/₆₈. Fra Baron Rosenkrantz til Borregaard forelaa en Meddelelse om, at der nu er truffet Overenskomst med de tilgrænsende Husejere om det ham tilhørende Jordstykke i Sønderallé, saaledes at der ikke mere er noget til Ginder for, at dette foranstaltes brolagt. (Se Mødet den 1. Februar.)

⁴⁵/₇₄. I Sagen angaaende Revisionen af Bedtægten for den kommunale Beskatning af de faste Ejendomme her i Kjøbstaden (se Mødet den 23. August) vedtog Byraadet i Overensstemmelse med Udvalgets Indstillinger og de af Landinspektør Honum affattede Beregninger at fastsætte Grundskatten af Byggehartkornet til 120 Kroner af hver Lønde Skattehartkorn. (Se Mødet den 5. Septbr.)

¹⁸⁵/₇₈. Et fra Overretsfagsfører Høegh Guldberg fremkommet Andragende om at indrømme Kjøbmand C. Wisby 14 Dages Genstand med Borttagelsen af en Overkjørjel bifaldtes. (Se Mødet den 2. ds.)

³⁰⁸/₇₇. Paa Indstilling af Havneudvalget bifaldt Byraadet at anvende nogle i Behold værende Betonblokke som Stenkastning foran Knækket ved det søndre Molehoved.

Mødet den 6. September.

— Det meddeltes, at Fabrikant P. B. Stampe var valgt til Medlem af Byraadet i afdøde Skræddermester Baefjs's Steb ved det af den almindelige Vælgerklasse den 22. f. M. foretagne Valg.

— Digeledes meddeltes det, at Kjøbmand L. B. Svendsen var valgt til Medlem af Ligningskommissionen i Kasferer Jespersens Sted ved det af den almindelige Vælgerklasse den 27. f. M. foretagne Valg.

— Til Medlemmer af følgende Udvalg og Kommissioner i Stedet for afdøde Baefs valgtes:

- a) af Budgetudvalget: C. Rjer;
- b) af Udvalget for Bygninger og Inventariefager: Stampe;
- c) af Udvalget for Vandværket: Bartels;
- d) af Bygningskommissionen: Stampe;
- e) af Brandkommissionen: Stampe;
- f) af Kasernebygningssubudvalget: Langballe og Stampe. (S. Rjer udtraadt.)

— Fra oedkommende Byggeudvalg forelaa en Meddelelse om, at det gudelige Foramlingshus i Dybbølgade var indviet den 5. ds.
(Se Mødet den 9. f. M.)

^{45/74.} Den reviderede Vedtægt for den fremtidige kommunale Beskatning af de faste Ejendomme i Aarhus Kjøbstad blev forsynet med Byraadets Underkrifter. (Se Mødet den 30. August.)

(Den har derefter fremligget til offentligt Eftersyn fra den 14. til den 27. ds. inkl.) (Se Mødet den 11. Oktober.)

^{71/77.} 2. Behandling af Forslaget til en ny Sundhedsvedtægt paabegyndtes ved Fremlæggelse af de i Mødet den 17. Maj indkaldte Endringsforslag. (Efter at Vedtægten var forhandlet i en Række Møder den 21. og 28. Septbr., 1. og 8. Novbr., 13. og 20. Decbr., tilbøls i Forening med Politimesteren, der efter Indbydelse havde været tilstede i flere af disse Møder, bleo den 2. Behandling og dermed Sagens Forhandling i det Hele sluttet sidstnævnte Dag. Den saaledes vedtagne Vedtægt bleo derefter med en Skrivelse af 3. Januar 1878 indsendt til Justitsministeriets Approbation.)

^{186/77.} a) Forslag til en Skrivelse til Indenrigsministeriet om Forandringer i Byvedtægten med Hensyn til Opkrævning af Kommuneskatterne.

b) Forslag til Vedtagelse af forandrede Bestemmelser om Kæmmerembedet. (Se Mødet den 23. August.)

ad a) Paa Forlangende af flere Medlemmer blev Sagen udsat i 8 Dage.

ad b) Sagen blev udsat i 8 Dage.

^{191/77.} Paa Forslag af Skoleudvalget vedtog Byraadet at anvende det fornødne Beløb til Borttagelse af et Skillerum for at gjøre

Overlærer Olsens Lejlighed skiftet til deri at indrette 2 Klasseørelser, endoidere at anskaffe det fornødne Inoentarium til disse Klasser, samt endelig for 1 Aar at antage en Timelærer og 1 Timelærerinde med 3 Timers daglig Undervisning for hver. (Se Mødet den 9. August.)

²⁰⁹/₇₇. Et Andragende fra Bestyrelsen for Arveprins Ferdinands Tegnestole til Indenrigsministeriet om Understøttelse blev anbefalet paa sædoanlig Maade.

²¹⁰/₇₇. I Anledning af et Andragende fra Kjøbmand King om Brolægning af Strækningen fra Vestergade til Frue Kirkeplads vedtog Byraadet med 9 Stemmer mod 6 følgende Beslutning:

„Magtet Byraadet formener, at det er toivlsomt, om den omhandlede lille Strækning ikke tilhører Frue Kirke, vil Byraadet dog lade den brolægge og opfordrer Brolægningssubvalget til at foranstalte det i saa Henseende Fornødne.“

²¹³/₇₇. Fra Assuranceagent for Selskabet „London & Southwort“, Chr. Budtz, forelaa Andragende om Fritagelse — paa Grund af nævnte hans Stilling — for Ansættelse i Byens Ordenskorps, til hvilken Tjeneste han var indskreven oed den sidst afholdte Brandsession.

Byraadet besluttede at svare Andrageren i Doerensstemmelse med Brandkommissionens Erklæring, at, da den af ham beklædte Stilling ikke findes nævnt i Brandvedtægtens § 3, vil han ikke kunne frigjøres for den ham paalagte Tjeneste uden derved, at han paa sædoanlig Maade frikøber sig ved Erlæggelse af den i samme Paragraph normerede Kjendelse til Kæmnerkassen.

²¹⁴/₇₇. Fra Branddirektør Esmann oar modtaget Forslag om Anskaffelse af nogle Stykker Dids Ertinktør — med Brandkommissionens Erklæring.

Byraadet besluttede at afvente, om der mulig maatte fremkomme Forslag i lignende Retning fra de Udoalg, som kunne benytte disse Slutningsredskaber.

²¹⁵/₇₇. Fra Murer N. P. Petersen var modtaget et Andragende om at erholde Erstatning for et Areal, stort 319 □ Alen, af Nr. 46 a og d paa Hjørnet af Jægergaardsoejen og Frederiksallé, som Andrageren formentede at have maattet afgive til Byen.

Da Bejudoalget og Bygningskommissionen, hvis Erklæringer forelaa, begge have nægtet at have stillet Fordring om Afgivelse til det Offentlige af det omhandlede Terræn, og det saaledes endnu tilhører Andrageren, kunde Byraadet ikke erkjende Kommunen pligtig til at udrede nogen Erstatning.

¹⁸⁸/₇₆. Der fremlagdes en Kommunikation af Indenrigsmini-

steriets Skrivelse af 8. f. M., hvorved Ministeriet i Anledning af Byraadets i dets Møde den 12. August f. A. (Byraadsfhd. f. 1876 S. 138) vedtagne Andragende om Forhøjelse af Staldrumsgodtgjørelsen tillader, at der for saa vidt angaar det Staldrum, der staffles til Leje ved Leje af Private, til gode beregnes Kommunen den virkelig hafte Udgift, dog ikke ud over 3 Kr. maanedlig pr. Hest, og kun under Forudsætning af, at der ikke har kunnet anskaffes billigere Staldrum ved Licitation.

Sagens videre Behandling udsat til et senere Møde. (Se Mødet den 20. ds.)

Mødet den 13. September.

⁶¹/₇₆. Paa det Henstilling overdrog Byraadet til Formanden at rette en Forespørgsel til Kalundborg Byraad, om Samme er villig til nu atter — navnlig ved en Henvendelse til Regjeringen — at virke for Oprettelsen af en daglig dobbelt Postforbindelse imellem Aarhus og Kalundborg. (Se Mødet den 1. Marts og Mødet den 20. ds.)

³⁰¹/₇₆ Kfr. ¹²²/₇₇. Der forelaa Erklæring fra Sundhedskommissionen angaaende Indretningen af den projekterede Møddingplads. (Se Mødet den 16. August.)

Sagens Afgjørelse blev udsat til næste Møde.

¹³⁶/₇₇. a) Byraadet vedtog at underskrive den i dets Møde den 6. ds. som Udkaft fremlagte Skrivelse til Indenrigsministeriet angaaende forandrede Bestemmelser for Opkrævning af Kommuneskatterne.

b) Forslaget angaaende Forandring i Bestemmelserne om Kæmnerbestillingen blev yderligere udsat i 8 Dage.

¹⁷²/₇₇. I Anledning af forelagt Meddelelse fra Vandværksudvalget om Resultatet af de hidtil foretagne artefiske Boringer i Vandværkets Nærhed vedtog Byraadet at stille et Beløb af ikke over 1000 Kroner til Udvalgets Disposition til yderligere Foretagelse af mindre Boringer. (Se Mødet den 26. Juli og herefter den 27. Septbr.)

²⁰¹/₇₇. Der fremlagdes en Kommunikation af Justitsministeriets Skrivelse af 6. ds., hoorefter Ministeriet forventer nærmere Indstilling om Stadslægemebedet. (Se Mødet den 16. August og herefter den 27. Septbr.)

²¹⁹/₇₇. Fra Vandløbsudvalget forelaa fornyet Indstilling om Regulering af Borrebækken og dens Forandring til en lukket Kloak.

Man besluttede at opfordre Udvalget til paa Basis af det fremkomne Forslag at forhandle med Lodssejerne om Tilvejebringelse af Halvdelen af de Omkostninger, der ville medgaa til Arbejdet. (Se Mødet den 11. Oktober.)

Mødet den 20. September.

^{61/76}. Da Kalundborg Byraad paa den desangaaende til det rettede Forespørgsel havde erklæret sig villigt til at samvirke med Aarhus Byraad i Foretagelsen af Skridt til at faa oprettet en daglig Postforbindelse mellem Kalundborg og Aarhus, overdrog Byraadet til Kraiberg og Mørk at fremkomme med Forslag til et Andragende til Regjeringen i denne Retning. (Se Mødet den 13. ds. og den 8. November.)

^{188/76}. Efter at have modtaget Kommunikation af Indenrigsministeriets Resolution af 8. f. M. paa det af Byraadet under 12. August f. A. indgivne Andragende om Forhøjelse af Staldrumsgodtgjørelsen besluttede Byraadet at indgaa med en ny Henvendelse til Ministeriet i samme Retning, og blev som Følge deraf følgende Skrivelse til Stiftamtet forsynet med Underskrift:

„Stiftamthuset har under 31. f. M. ueddelt os Indenrigsministeriets Resolution af 28. f. M., hvorefter Samme har samtykket i, at der for det Staldrums Bedkommende, som staffles tilstede ved Lejemaal med Private, opføres i virkelig Udgift indtil 3 Kroner maanedlig pr. Hest, dog kun under Forudsætning af, at det godtgjøres, at fornødent Staldrum ikke ved Licitation eller underhaanden har kunnet tilvejebringes for billigere Betaling.

Byraadet tillader sig i den Anledning at henlede Opmærksomheden paa, at Byen i Henhold til den med Krigsbestyrelsen afsluttede Overenskomst af 5. August 1873, der under 23. Septbr. f. A. er approberet saavel af Indenrigsministeriet som af Krigsministeriet, allerede har bygget 2 store Stalde, den ene til 130, den anden til 106 Heste. Dermed vil Dragonementets Trang til Staldrum være afhjulpen, undtagen for den Tid, i hvilken Reservereskadronen er til Tjeneste, og i Exercertiden, i alt c. 70 Dage. Om man ogsaa for den Tid vilde afholde Licitation, som man ikke plejer, saa vil den Pris, der derved fremkommer for den kortere Tid, ikke kunne være Norm for Prisen i det længere Tidsrum eller hele Aaret rundt. Man vil saaledes ikke se sig

i Stand til med nogen Nytte at fyldestgjøre Ministeriets Forudsætning. Men det er ogsaa navnlig med Hensyn til den Pris, der kan beregnes som virkelig Udgift for de af Kommunen selv afgivne Staldrum, at man under 12. August 1876 tillod sig at andrage om en Forhøjelse af Staldrumsprisen til 3 Kroner maanedlig pr. Hest, og at man under 13. s. M. tillod sig at gjentage Andragendet, og man skal derfor paa ny andrage om, at der for de Staldrum, Kommunen selv afgiver, maa som virkelig Udgift beregnes 3 Kroner maanedlig fra 1. Januar d. A., for saa vidt Staldrumsplads ikke endnu i Aar har kunnet tilvejebringes for lavere Pris. Den sidst nævnte af Kommunen byggede Stald vil nemlig først blive taget i Brug fra 1. Decbr. d. A."

(Se Byraadsshbl. for 1876 S. 138.)

¹²⁰/₇₇. Byraadet approberede det ved Licitationen den 15. ds. over Opsørelsen af en ny Eskadronskaserne med Latrin af A. P. Andersen gjorde laveste Bud af 37,790 Kroner, dog med Forbehold over for Ministeriet af at kunne beregne de sædvanlige 10 % Overstridelse.

Ved denne Licitation var tillige Opsørelse af en Hegnsmur for Etablissementet udbudt i Entreprise saaledes, at Længden af Muren overensstemmende med Militæretatens foreslaaede Indskrænkninger skulde være c. 218 Alen. De tvende laveste Bud vare paa 4500 og 4600 Kroner, men en Del Tillægsudgifter, som ikke vare indbesatte under Overslaget, vilde bringe selv den første af disse Summer op til 4922 Kroner. Da Byraadet ved dets Skrivelse af 19. Maj d. A. til 3. Dragonregiment — se S. 45 — vel har erklæret sig villigt til at efterkomme Militæretatens Dasse om at opføre Hegnet som en Mur, men kun under Betingelse af, at Anlægssummen for Muren bliver forrentet med 6 %, vedtoges det nu at meddele Regimentet Underretning om de gjorde Bud og under Genhold til den her berørte Meddelelse at forlange Militæretatens Bestemmelse om, hvorledes Hegnet ønskes opført.

Dernæst approberede Byraadet Opsørelsen af en Beslagsmedje efter et nu foreliggende, paa Foranledning af Militæretaten reduceret Projekt, hvorefter Udgiften er anslaaet til 6,894 Kroner, i Stedet for tidligere 8,146 Kroner, dog at der reserveres de sædvanlige 10 % til Overstridelse. Paa Forslaget vil være at søge Indenrigsministeriets Approbation. (Se Mødet den 23. August og herefter den 8. Novbr.)

¹³⁶/₇₇. Forslaget til Vedtagelse af forandrede Bestemmelser om Kæmmerbestillingen. (Se Mødet den 13. Septbr.)

Byraadet vedtog fra 1ste Januar 1878 at oprette et Ræmnerkontor, ved hvilket ansættes en „Ræmner“ som Kasferer og en „Bogholder“.

Gagen bestemmes for Ræmneren til 2000 Kroner og for Bogholderen til 1600 Kroner aarlig med Tillæg af 300, 300 og 400 Kroner efter Forløbet af hvert femte Aar, og for Sidstnævnte af 200, 200 og 400 Kroner ligeledes efter Forløbet af hvert femte Aar. Derhos vedtoges det, saa snart som muligt at etablere Ræmnerkontoret i Raadhuset, nemlig naar Vagtlokalet bliver ledigt; indtil da paaligger det Ræmneren at skaffe Kontorlokale med Montering (uden Brænde, Bys m. v.) for 300 Kroner aarlig. Brandhjælpspengenes Opkrævning forbliver hos Branddirektøren, men det paalægges Ræmneren paa de nugjældende Betingelser at opkræve dem, naar Byraadet forlanger det.

Ministeriets Approbation søges først, naar Instruxen for Ræmneren og Bogholderen foreligger fra Udvalget. (Se Mødet den 27. Septbr.)

^{221/77}. Fra Beboerne paa Godthaabsvej fremlagdes Andragende om Brolægning af Fortovene samt Anbringelse af en Lygte i den ene Ende af Bejen.

Sagens Afgjørelse blev udfat. (Se Mødet den 27. ds.)

^{301/76} kfr. ^{122/77}. Der forelaa Erklæring fra Sundhedskommissionen angaaende Indretningen af den projekterede Møddingplads. (Se Mødet den 13. ds.)

Efter Judbydelse overværede Politimesteren Behandlingen af denne Sag.

Byraadet vedtog at tilstille Markudvalget Sagen paa ny med Anmodning om at fremkomme med nyt Forslag, hvorefter Latrigruberne blive af mindre Dimensioner. (Se Mødet den 4. Oktober.)

Ertramødet den 21. September.

— Formanden fremlagde Udkast til Decisioner til Ræmnerregulskabet for 1876.

Byraadet anmodede Mørk og Funch om at gennemgaa Forlaget og fremkomme med endeligt Forslag. (Kfr. ^{228/77} se Mødet den 27. ds.)

Mødet den 27. September.

^{136/77}. Byraadet vedtog, at Posten som Ræmner med de af

Byraadet vedtagne Vilkår af Kasseudvalget skulde opflaas ledig med 14 Dages Barsel. (Se Mødet den 20. September og herefter den 18. Oktober.)

¹⁷⁹/₇₇. Paa Forslag af Vandværksudvalget vedtog Byraadet at lade Boringerne efter Vand til Vandværket ophøre. (Se Mødet den 13. September og herefter den 13. December.)

²⁰¹/₇₇. Fra det nedsatte Udvalg var der fremkommet Forslag til Indstilling til Justitsministeriet om Stadslægeembedets Ordning, som undergaves en første Behandling. (Se Mødet den 13. ds. og herefter den 4. Oktober.)

²²¹/₇₇. Andragendet fra Beboerne paa Godthaaabsvej om Brolægning af Fortovene og Anbringelse af en Lygte (se Mødet den 20. ds.) blev udsat til Afgjørelse ved Budgetbehandlingen. (Se Mødet den 18. Oktober.)

¹⁵⁶/₇₅. Fra Stadsingeniøren forelaa Forslag til Dræning af Galgebakken lige som ogsaa Tilbud fra Dræningsmester Christensen i Spørring om Overtagelse af dette Arbejde for en Sum af 1027 Kroner 5 Øre. (Se Mødet den 12. Juli.)

Approberedes.

²²²/₇₇. Fra flere Beboere i Teglgårdsgade fremlagdes med Brolægningssubvalgets Erklæring Andragende om, at den nu bebyggede Forlængelse af Gaden maatte blive brolagt samtidig med Nørsgade.

Sagens Afgjørelse blev udsat til Budgetbehandlingen.

²²³/₇₇. Fra Skoleudvalget forelaa Indstilling om Fordeling af vakante Lærergager, og blev det vedtaget at fordele de ved Lærer H. Risjens Ansættelse ledigblevne 200 Kroner med 100 Kroner til Michaelsen og 100 Kr. til F. Rørgaard. De ved Forskellen imellem den entledigede Overlærer Aae's og den sidst ansatte Lærer H. Risjens Gager (d. e. Forskellen imellem yngst og ældst Lærergage) fremkomne 300 Kroner fordeles imellem Lærerne J. A. Pape, A. Müller og H. C. Christensen med 100 Kr. til hver.

²²⁸/₇₇. Fra det i Mødet den 21. ds. til Decision af Kommunens Regnskab for 1876 nedsatte Udvalg forelaa Forslag til Esterbevillinger af forskellige Overstridelser af Budgettet, som blev vedtaget. (Se Mødet den 4. Oktober.)

²²⁹/₇₇. Et Andragende fra Filialforeningen i Aarhus for Syges og Saaredes Pleje blev udsat til næste Møde.

^{231, 232}/₇₇. Tvende Andragender, henholdsvis fra flere Beboere paa Skovvejen og Rystvejen, bleve i Overensstemmelse med Beflytningsudvalgets Erklæring afgjorte saaledes, at det vedtoges at lade anbringe

resp. 6 og 5 Lygter paa disse Steder, hvorhos Raadet godkjendte, at der anbringes 3 Lygter paa Skolebaffen, alt dog kun under Forudsætning af, at Gasværket anlægger Ledningerne uden Udgift for Kommunen.

Det nævnte Udvalg opfordredes derhos til at indlede Forhandlinger med Aarhus—Ryomgaard Banen om Belysningen fra Mejl-gadesport til Banestationen.

^{23^d / 77.} Fra en Del Beboere af Jægergaardsvejen fremlagdes — med Bejudvalgets og Bygningskommissionens Erklæring — en Klage over Kenderstenens Tilstand paa den nordre Side af Jægergaardsvejen ved Frederiksalé.

Byraadet vedtog at lade den omhandlede Kendersten omlægge paa de tilgrænsende Lodsjeeres Bekostning, men bevilgede dog, at de fornødne spaltede Sten afgives af Kommunen uden Betaling.

Mødet den 4. Oktober.

^{27 / 77.} Fra Møllejer Weiss fremlagdes Andragende om, at Byraadet vilde foranlede et Aftedmøde til nærmere Forhandling af den af ham indsendte Plan til Mølleengens Bebyggelse. (Se Mødet den 9. August.)

Byraadet delegerede for sit Vedkommende Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse til at give Møde paa Aftedet for i Forening med Sundhedskommissionen at deltage i den ønskede Forhandling.

(Den 24. Januar 1878 var Sagen paa ny til Forhandling i Byraadet.)

^{40 / 77.} I Sagen angaaende Ordningen af de geistlige Forhold her i Byen (se Mødet den 5. Juli) fremlagdes en Kommunikation af en Skrivelse af 21. s. M. fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet til Stiftets Biskop, saa lydende:

„Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet har under 21. d. M. tilstrevet mig saaledes:

„Med behagelig Skrivelse af 14. d. M. har Deres Højærværdighed tilstillet Ministeriet et Andragende fra et af Aarhus Byraad nedsat Udvalg, hvori dette oed at indsende en af Arkitekt Holm og Murmester Fussing udarbejdet Tegning med Overflag til den paatænkte Kirke i den ny Del af Aarhus Kjøbstad anholder om, at Ministeriet i Overensstemmelse med dets Tilfagn i Skrivelse af 22. Juni sidstleden vilde opføre det i samme omhandlede Tilfud fra Statskassen paa dets Forflag til Finantslov for Aaret 1878—79.

For saa vidt Deres Højærværdighed har bemærket, at den indsendte Tegning kun udoiser Rum til ca. 300 Personer, medens Byraadets oprindelige Forslag, der ledsagede Deres Skrielse af 30. Maj, forudsatte en Kirke, der var i Stand til at rumme henved 500 Tilhørere, og De derhos har udtalt det Ønskelige i, at Midlerne kunne tilstrække til at opføre en noget større Bygning end den nu foreslaaede, undlader Ministeriet ikke at bemærke, at det ganske deler Deres Højærværdigheds Ønske, medens det dog, under Forudsætning af, at Midlerne ikke ville tilstede en Udvidelse af den projekterede Bygning, formener, at denne, der efter Tegningen skal afgive 264 faste Siddepladser foruden 36 à 60 løse Stole, efter Omstændighederne maa anses for nogenlunde tilfredsstillende.

Med Hensyn til Udvalgets Andragende om, at Ministeriet vilde opføre det i dets Skrielse af 22. Juni d. A. omhandlede Tilskud paa dets Forslag til Finantsloven for næste Finantsaar, bemærkes, at Andragendet er indkommet for sent til, at et saadant Tilskud kan opføres paa selve Finantslovsforslaget, og at Sagen derfor først vil kunne bringes frem i Rigsdagen som Endringsforslag under Finantslovsforslagets Behandling i Folketinget.

Det indsendte Doverslag lyder paa 50,000 Kroner, men, som bemærket i en Anmærkning til samme, er deri ikke medtaget eventuel Brolægning, Kørledning o. s. v. paa Terrænet, Klokke, Orgel, Varmeapparat, Alterbillede, Alterbesætning, Døbefont, Lysekroner og en Del løst Inventarium. Angaaende Størrelsen af Udgifterne til disse Gjenstande ønskede Ministeriet at modtage en omtrentlig Opgjørelse tillige med Udvalgets Erklæring om, at det vil søge de hertil fornødne Midler tilvejebragte ved frivillige Bidrag, og vil Ministeriet derefter ved et Endringsforslag til Finantslovsforslaget bestræbe sig for at erhøve Rigsdagens Samtykke til en Bevilgning af indtil 50,000 Kroner som Tilskud til Opførelse af den paatænkte Kirke under Forudsætning af, at der ved dette Beløbs Supplering ved frivillige Bidrag haves Sikkerhed for Kirkens forsoarlige Fuldsørelse efter den indsendte Tegning med Doverslag, saaledes som disse maatte blive approberede af Ministeriet."

Hvilket tjenstligt meddeles Byraadet til behagelig Efterretning.
 Aarhus Bispegaard den 25. Septbr. 1877.

Brammer."

Skrivelsen overgaves det nedsatte Udvalg til yderligere Foranstaltning.

(Nærværende Sag forhandlede paa ny i Byraadets Møde den 4. April 1878.)

¹²²/₇₇ Ifr. ³⁰¹/₇₆. Fra Markudvalget var fremkommet nyt Forslag til Anlæg af 6 Latrin-Kulør paa den ny Møddingplads samt til Dræning af Pladsen, hvortil Udgifterne — iberegnet Doerbygning af de 6 Kulør — i alt ere anslaaede til omtrent 5,950 Kroner. (Se Mødet den 20. Septbr.)

Byraadet vedtog Forslaget i dets Helhed.

²⁰¹/₇₇. Byraadet vedtog det nedsatte Udvalgs Forslag til en Skrivelse til Justitsministeriet om Stadslægeembedets Ordning. (Se Mødet den 27. f. M.) Den er saa lydende:

„Ved Kgl. Resolution af 9. Juni 1865 bleo Distriktslægeembedet her i Aarhus delt saaledes, at der for Byen blev ansat en særlig Stadslæge, medens Landet her omkring blev henlagt under en særlig Distriktslæge. Gagen for det tidligere Distriktslægeembedet blev tillagt Sidstnævnte, og Stadslægen, der som saadan vilde have at overtage alle en Distriktslæges offentlige Functioner, bleo tillige Læge ved Hospitalet eller Klosteret samt Byens Sygehus. Der tillagdes ham ingen Gage som Stadslæge, men foruden lovbestemt Salær for de offentlige Forretninger, han maatte udføre, ifkun Afgang til Alderstillelag af Statskassen i Lighed med de andre Distriktslæger og Ret til Pension af Statskassen af samtlige hans Embedsindtægter, hvorimod han som Læge ved Sygehuset skulde lønnes med 200 Rdl., senere ved Indlemmelse af Distriktet Frederiksbjerg under Kjøbstaden forøget med 50 Rdl., og som Læge ved Hospitalet med 50 Rdl., i alt altsaa 300 Rdl. = 600 Kroner. Som Stadslæge har han haft at besørge Lægetilsynet paa Fattiggaardens Sygestuer og øvrige Fattigpraxis, saavel paa Fattiggaarden som i Byen, uden særlig Betaling; som Sygehusets Læge har han behandlet de veneriske der indlagte Patienter, hvorfor der i Aaret 1876 er givet ham særlig Betaling af Byens Kasse til Beløb 292 Kroner; desuden er han den offentlige Retsslæge og som saadan Medlem af Sundhedskommissionen og Quarantænekommissionen samt Læge ved Arresterne, hvorhos han har foretaget Visitation af de offentlige Fruentimmer, hvorfor der i 1876 af Politiet er givet ham en særlig Betaling af 228 Kr.; desuden har han en Tid været engageret som Læge ved Politikorpset for en af Byen udbredt Betaling af 100 Kroner, og endelig

er han nu engageret som Læge ved Epidemilokalet for 60 Kroner aarlig og 2 Kroner daglig, saa længe der er Syge i Lokalet, dog ikke ud over 300 Kroner, hvilket i 1876 er udrebet med 360 Kroner. For Udstedelsen af Dødsattester for Fattigvæsenet er der i 1876 betalt ham 104 Kroner, og særlig Betaling er givet ham for Udsyn over Hængte m. Fl., den offentlige Vaccination 2 Gange aarlig m. v.

Dengang fornævnte Ordning blev indført, var Aarhus en By paa 11,000 Indboanere, den tæller nu over 20,000. Det er forstaaeligt, at Stadslægens Forretninger saaledes efterhaanden ere opvoerede til noget Uoverkommeligt, saafremt der desuden skal levnes ham Tid til privat Praxis, uden hvilken han jo ikke vil kunne leve af Embedet. Men der er desuden en anden Betragtning, som her maa gjøres gjældende. Den Udvidelse, som Byens tiltagende Indbyggerantal nødvendiggjør, fordrer tillige saa meget Hensyn til Byens almindelige hygiejniske Forhold, at det let forstaaes, at ikke enhver Læge kan have et aabent Værelse for Byens stedse vogende Fornødenhed i saa Henseende, og mindst naar han er oerbebyrdet med andre Forretninger.

Byraadet er derfor enig i, at nu oed Stadslæge Dorphs Ansættelse i andet Embede bør Lejligheden gribes til en Deling af hans Forretninger.

Byen er villig til som hidtil at lønne en Læge for de egentlige kommunale Forretninger; men det forekommer os ogsaa, at, efter at Byen er oeret saa betydelig, maatte der for Staten være al Anledning til at lønne Stadslæggen som andre Distriktslæger.

Naar da under den kommunale Læge, der vel rettest bør benævnes „Sygehus- og Politilægen“, henlagdes Lægebehandlingen paa Byens Sygehus og endvidere Lægetilsynet med Politikorpslet og Visitationen af de offentlige Fruentimmer, der vanskelig kan foretages uden paa Sygehuset, kunde der muligens endnu underlægges ham et mindre Fattigdistrikt, hvis den hele Fattigpraxis bleo for meget for Stadslæggen. Denne vilde derimod saa Tilsynet med Byens hygiejniske Forhold, derunder at være Medlem af Sundhedskommissionen og Kvarantænekommissionen samt Netslæge, hele Fattigpraxisen, derunder ogsaa paa Fattiggaarden, med Undtagelse af det Distrikt, der muligens henlagdes under Sygehus- og Politilægen, Lægetilsynet paa Epidemilokalet, der vistnok rettest bør blive under ham, de Forretninger, hoorfor gives loobestemt Salær, dog med Undtagelse af Betalingen for Behandlingen af

veneriffe Patienter paa Sygehuset, og endelig Lægebehandlingen paa Hospitalet.

Sygehus- og Politilægen vil da faa de nu for Sygehusets Læge fastsatte 500 Kroner; som Læge ved Politikorpslet og for Visitationen af offentlige Fruentimmer er man villig til at udrede 400 Kroner aarlig, endvidere vil han faa Betaling for Behandlingen af veneriffe Patienter paa Sygehuset (i 1876: 292 Kroner) og Udfigt til en forholdsvis billig Bolig, i hvilken Henseende bemærkes, at Stadslæge Dorph i de senere Aar har haft sin Bolig paa Sygehuset, der mindst kan ansættes til en Værdi af 600 Kroner aarlig, for 200 Kroner.

For Stadslægen vil foruden Lønningen af Staten som Distriktslæge være tilbage: Lønningen som Læge paa Epidemilokalet (i 1876 360 Kroner), paa Hospitalet 100 Kroner og Sælærer for loubefalede Forretninger, der vel mindst kan anslaaes til 150 Kroner aarlig, endelig Fordelen af Afgang til Alders-tillæg og Ret til Pension af samtlige Embedsindtægter.

Idet man derfor tillader sig at indstille en saadan Ordning af Stadslægens nuværende Forretninger til Approbation, undlader man ikke at tilføje, at man, hvis fornødent findes, er villig til at indstille den Læge, der ønskes ansat som Sygehus- og Politilæge, til Ministeriets Approbation, medens man meget maatte ønske, navnlig af Hensyn til de hygie-niske Forhold, at faa Lejlighed til at udtale sig over de Andragender, der maatte indkomme om Ansættelse i Stadslægeembedet."

²²⁹/₇₇. Det i Mødet den 27. s. M. ommeldte Andragende fra Foreningen for Syges og Saaredes Pleje vedtoges det at lade finde sin Afgjørelse ved Budgetbehandlingen.

Et Andragende fra samme Forening om at faa overladt et Værelse paa Sygehusets Loft til to af dens Sygeplejersker blev afgjort saaledes, at der til dette Djemed overlades Foreningen et Værelse i Stadslægens Bolig, som denne har erklæret sig villig til at afstaa. Værelset monteres af Sygehuset.

²⁴¹/₇₇. Et fra Haandværkerforeningen til Erklæring modtaget Andragende til Justitsministeriet om Tilladelse til at afholde en Tombola i velbædiget Djemed blev anbefalet.

²³⁵/₇₇. Kommunens Budget for 1878 fremlagdes. (Se næste Møde.)

I et samme Dag afholdt Møde vedtog Byraadets valgte Med-

lemmer med Mørk som Formand Decisioner til Revisionsantegnelserne til Ræmnerregnskabet for 1776. (Se Mødet den 27. Septbr.)

Mødet den 11. Oktober.

^{45/74}. I Sagen angaaende Revisionen af Vedtægten for den kommunale Bestatning af de faste Ejendomme her i Kjøbstaden forelaa der Meddelelse om, at der ikke var indkommet nogen Klage over den reviderede Vedtægt, der har henligget til det lovbefalede offentlige Eftersyn. (Se Mødet den 6. Septbr.)

Byraadet anmodede desaaarsag Formanden om at indsende Vedtægten til Ministeriet med Andragende om, at den maa blive approberet til at gjælde fra den 1. Januar næstkommende. (Se Mødet den 8. Novbr.)

^{100/74} I Anledning af, at Amtet havde erindret om Indbetaling til Byens Politikasse af Halvdelen af det af denne Kasse forskudsvis udrede Beløb til en i Aaret 1875 efter Amtets Foranstaltning foretagen Istandsættelse af Slusebroen (se Byraadsfhd. f. 1876 S. 77 og 175), anmodedes det tidligere nedfattede Udvalg om at fremme Sagen til Afgjørelse. (Se Mødet den 13. Decbr.)

^{102/77}. I Sagen angaaende Fordelingen mellem By og Amt af ledige Lokaler paa Raadhuset (se Mødet den 12. April) forelaa der Indstilling fra Udvalget for Byens Bygninger og Inventariefager.

Byraadet besluttede at meddele Amtsraadet, at det ikke har noget imod, at Olfagsfamlingen foreløbig forbliver i den store Sal, og at Fordelingen af Loftlokalerne som Følge deraf udsættes indtil videre. (Se Mødet den 6. Decbr.)

^{156/77}. Fra Gartner A. Malling var under 30. Maj 1876 fremkommet Befværing over, at Afløbet fra Petroleumslagrene ved Frederiksbjerg, fordi det er inficeret med Petroleum, ødelægger hans Eng, over hvilken dette Afløb har sit naturlige Fald. Efter at have modtaget Erklæring fra Vandløbsudvalget af 29. Juni f. A. og fra Sundhedskommissionen af 3. ds. — med Hensyn til denne Forsinkelte bemærker Kommissionen, at den en Tidlang havde stillet Sagen i Bero for at afvente Iværksættelsen af Foranstaltninger fra Lagrenes Ejeres egen Side, hvorved man havde forment at enhver Grund til Klage vilde være bortfalden — besluttede Byraadet at svare Klageren i Overensstemmelse med Kommissionens Erklæring, at det efter samtlige foreliggende Forhold ikke nu fandt sig foranlediget til at foretage

yderligere i Sagen, men maatte have Klageren henvist til at gjøre sine formentlige Rettigheder gjældende mod Bedkommende ved privat Søgemaal.

²¹⁹/₇₇. Fra Sundhedskommissionen var modtaget en Skrivelse af 7. ds., hvori Byraadets Opmærksomhed henledes paa de uheldige Afsløbsforhold dels ved Nr. 3 og 7 i Munkegade og dels ved en Del af Grønnegade, som foreslaas afhjulpne ved Anlæggelse af en luftet Kloak til Borrebækken. (Se Mødet den 13. Septbr.)

Man besluttede at sende Sagen til Udvalget for Hovedvandløb. (Sagen kom paa ny til Forhandling i Byraadets Møde den 28. Februar 1878.)

²³⁵/₇₇. Iste Behandling af Kommunens Budget for 1878 tilendebragtes. (Se forrige Møde og endvidere næste Møde.)

²³⁶/₇₇. Fra Navigationslærer A. C. Møller forelaa Andragende om, at den samme Understøttelse, som Kommunen har tilbemt ham for i Aar til den af ham ledede Navigationskole her i Byen, ogsaa maa blive tilstaaet ham for det kommende Aar med 900 Kroner, navnlig i Betragtning af, at Skolen i Mangel af Statstilskud, som Andrageren ikke mener at turde vente allerede i Aar, ellers ikke vil kunne vedblive sin Virksomhed med at meddele Undervisning i de til 3. Afdeling hørende Fag.

Byraadet kunde dog ikke tilstaa Andrageren en højere Understøttelse for Aaret 1878 end 600 Kroner.

²³⁷/₇₇. Fra Byfoged Hammerich forelaa Andragende om at erholde en midlertidig Understøttelse af Kommunens Kasse til Hjælp ved Lønning af en Fuldmægtig til Besørgelse af Statterestancers Inddrivelse.

Byraadet kunde ikke bevilge den forlangte Hjælp, da en saadan som henhørende under Embedets Kontorhold maatte være og forblive en Statsfag, ligesom man ogsaa nærede Haab om, at den af Andrageren forudsatte Sandsynlighed for en stærk Stigning af de kommunale Restancers Antal ved Vedtagelsen af den foreslaaede fjerdingaarlige Opkrævning af Kommunestatterne ikke vilde vise sig grundet, idet man ved den ny Ordning netop havde tilsigtet at faa Statterne betimelig ind, fordi de derved deles i mindre Belsøb.

²⁴²/₇₇. Paa Forslag af Fattigudvalget bevilgede Byraadet et Belsøb af 438 Kroner til en Forhøjelse med 2 Alen af Ringmuren omkring Fattiggaardens Arbejdsanstalt for at forebygge Fattiglemmernes Undervigelse.

²⁴³/₇₇. Et Forslag fra Udvalget for Epidemikollet om An-

lægge af en Have ved denne Bygning henvises til Udvalget til fornyet Overvejelse.

Mødet den 18. Oktober.

¹⁷/₇₇. I Genhold til derom fra Skoleudvalget fremkommet Indstilling besluttede Byraadet paa ny at andrage hos Kirke- og Undervisningsministeriet om, at det for Tiden ledigtværende Doerlærerembede ved 2den Borgerdrengeskole indtil videre forbliver henstaaende ubesat (for at afvente Resultatet af den forestaaende Omordning af Byens Skolevæsen). (Se Møderne den 12. April og den 29. November.)

¹³⁶/₇₇. Der fremlagdes en Kommunikation af Indenrigsministeriets Skrivelse af 5. ds., hvori befales, at Kommunestatterne fra 1. Januar 1878 opkræves 4 Gange aarlig. (Se Mødet den 27. Septbr.)

Byraadet besluttede at bekendtgjøre Forandringen i famtlige Byens Aviser. (Se Mødet den 9. November.) Bekendtgjørelsen er optagen i Tillægget.

²²¹/₇₇. Et Andragende fra Beboerne paa Godthaabsvej om Gaden Belysning blev i Overensstemmelse med Belysningsudvalgets derover afgivne Erklæring taget til Følge saaledes, at der anbringes en Lygte ved den søndre Ende af Gaden.

²³⁵/₇₇. 2den Behandling af Kommunens Budget for 1878 paabegyndtes. (Se forrige Møde og endvidere næste Møde.)

²⁴⁹/₇₇. Et Andragende fra Grundejerne ved Gads Herreds Landevej om Anbringelse af en Lygte paa Hjørnet af denne Vej og Jægergaardskvejen overgaar paa ny til Erklæring af Belysningsudvalget.

²⁵⁰/₇₇. Fra Nationalbanken fremlagdes en Skrivelse af 13. ds., hvorved Direktionen opfiger Kommunen det i Følge Obligation af 15. April 1856 skyldige Laan paa 50,000 Kroner (25,000 Rbl.) til Udbetaling og ubbejder sig Forslag til Gjældens Afvikling.

Kasse- og Regnskabsudvalgets Erklæring indhentes. (Se Mødet den 25. Oktober.)

²⁵¹/₇₇. Fra Havneudvalget forelaa Forslag til Efterbeovillinger for indeværende Aars Regnskab, nemlig paa Konto 12 (Inventarium) med 550 Kroner og paa Konto 8 b (Opudring) med 500 Kroner. Indstilles til Indenrigsministeriets Approbation. (Se Mødet den 15. November.)

Mødet den 25. Oktober.

²³⁵/₇₇. 2den Behandling af Kommunens Budget for 1878 tilendebragtes. (Se forrige Møde.)

Det overdroges til Formanden endelig at opgjøre Budgettet.
(Se Mødet den 29. November.)

Af Budgetbehandlingens Enkeltheder skal her blot fremhæves, at man besluttede at indhente Erklæring fra Politimesteren om, hvorvidt der lader sig tiløvebringe en større Indtægt end nu for Byens Kasse af Verider- og Theaterforestillinger og deslige Forlystelser (se Sagen ²⁹³/₇₇ i Mødet den 13. Decbr.), samt at de under ²²¹/₇₇ og ²²⁷/₇₇ forhandlede Andragender om Brolægning af Teglgaaardsgades Forlængelse og Godthaabsgade, der vare henoiste til Afgjørelse under denne Behandling, ikke bleve tagne til Følge.

Angaaende Beovilling af Lønningstillæg til forskellige kommunale Funktionærer henvises til hvad derom er bemærket paa sit Sted i det Foregaaende.

— Fra Inspektionen for Frue Kirke fremlagdes en Skriøelse, hoori Samme udtaler sin Tak for Brolægningen af Gaden fra Vester-gade til Kirkepladsen.

¹²⁰/₇₇. Fra Kasernebygningsudvalget fremlagdes Forslag til Døpførelse af Hegn omkring Rytteretablissementet. Hegnet, som her-
efter vil blive dels et $3\frac{1}{4}$ Alen højt Plankeværk dels Stakit, vil efter medfulgt Døerslag komme til at koste 2,666 Kroner 44 Ore.

Byraadet meddelte sin Godkjendelse, og vil Sagen derefter øere at sende til 3. Dragonregiment.

²⁵⁰/₇₇. Med Hensyn til den i forrige Møde fremlagte Skri-
velse af 13. ds. fra Nationalbanken vedtoges det at søge at erholde Genstand med Tilbagebetalingen af Laanet til denne Bank, indtil et eventuelt nyt Laan er stiftet, eller i al Fald at opnaa en afdragsløs Betaling i 10 Aar med 5000 Kroner aarlig.

²⁵³/₇₇. Til Efterretning toges en fra Amtet fremkommen Skri-
oelse af 19. d. M., hvormed fremsendes Døpførelse af Mellemværende mellem Aarhus Kjøbstad og Aarhus Amtsrepartitionsfond angaaende Udgiften til Bejøænenet m. m. for 18⁷⁶/₇₇.

Mødet den 1. November.

¹⁵⁴/₇₇. Angaaende Udarbejdelsen af nye Panteregistre forelaa Udvalgets Erklæring. Af Hensyn til Vakancen i Byfogedembedet vedtog Byraadet at stille Sagen i Vero indtil oidere. (Se Mødet den 14. Jnni.)

¹⁷⁰/₇₇. Der fremlagdes en Skrivelse af 22. f. M. fra det

danste Gaskompagnis Hovedkontor, hvori Hr. Jh. N. Eridland meddeler, at den i Gasværksklassiferensens Skrivelse af 9. August indeholdte Erklæring med Hensyn til den af Gasværket i Gaøet uden for dets Grund foretagne Opfyldning er afgivet efter Ordre og Bemyndigelse af ham som Kompagniets Besuldmægtigede, hvilken Erklæring han derfor gjentager, (Se Mødet den 16. August.)

Sagens videre Behandling udsat.

²⁵⁶/₇₇. I Overensstemmelse med Belysningsudvalgets Erklæring over et af Behoerne paa Halls Vej indgivet Andragende om Vejens Belysning besluttede Byraadet sammesteds at lade anbringe 2 Lygter.

²⁵⁸/₇₇. I Overensstemmelse med Skoleudvalgets desangaaende foreliggende Indstilling bortgav Byraadet 2 Fripladsfer i Borgerstolerne.

²⁶⁰/₇₇. Udkast til Havnebudgettet for 1878 fremlagdes, men Behandlingen udfattes til den 15. November.

Mødet den 8. November.

⁴⁵/₇₄. I Sagen om en forandret Vedtægt for den kommunale Beskatning af de faste Ejendomme her i Byen (se Mødet den 11. Oktober) fremlagdes en Kommunikation af Indenrigsministeriets Skrivelse af 5. ds., faa lydende:

„Ved med tilhørende Bilag hoslagt at tilbagefende det med Amtets behagelige Skrivelse af 16. j. M. hertil indsendte Udkast til en revideret Vedtægt for den kommunale Beskatning af de faste Ejendomme i Aarhus Rjøbstad efter Lov af 11. Februar 1863 skulde man til behagelig Efterretning og videre fornøden Bekjendtgjørelse tjenstlig melde.

Da en Omsætning af Husskatten fra det i den nu gjældende Vedtægt opførte Beløb af 1 Sk. for hoer 10 Rd. skattepligtig Assuranceværdi til 1 Ore for hoer 10 Kroner skattepligtig Assuranceværdi vilde paadrage Kommunen et om end kun ringe Tab, har man troet at kunne lade det passere, at Husskatten i Udkastet til den reviderede Vedtægt er bleoen ansat til 1 Ore for hver 9 Kroner skattepligtig Assuranceværdi. Derimod har man ikke kunnet bifalde den i Udkastet foretagne Forhøjelse af Skatten af Markjorderne fra 2 Rd. til 6 Kroner pr. Td. Hartorn, idet det ikke antages foreneligt med Loven af 11. Februar 1863 ved Revisionen af de i Genhold til bemeldte Lov forfattede Skattevedtægter at lade selve Skattegrundlaget undergaa Forandringer, der ligefrem have Karakteren af

Forhøjelser. I Kjøbstadsgrundenes Klassifikation efter Hartkornet er der foretaget forskellige Forandringer, som imidlertid ikke nærmere ere fremstillede af Byraadet. Denne Mangel maatte afhjælpes og en Begrundelse af de skete Forandringer meddeles. I det i øvrigt bemærkes, at den selve Bedtægten forudskiftede Indledning rettest bør udgaa, bedes Udkastet derhos forsynet med Paategning af Borgmesteren om i den lovbefalede Tid at have henligget til offentligt Eftersyn.

Naar Udkastet i omændret Stand paa ny indsendes hertil, forventes det foruden af de til samme hørende Bilag tillige ledtaget af en Udskrift af hvad der i Anledning af samme maatte være påseeret i Byraadet.

Sluttelig tilføjes, at der fra Ejere af Byens Markjorder hertil er indkommet den i højsfølgende Bilage indeholdte Protest mod den tilsigtede Forhøjelse af Grundskatten af Markjorderne, over hvilken Protest man med særligt Hensyn til, at Andragerne have beklaget sig over, at Bedtægtsudkastet af Byraadet er blevet vedtaget, forinden den lovhjemlede Frist til at fremsætte Indsigelser mod Udkastet var udløben, skalde udbede sig Byraadets og Amtsrådets Øtringer ved Bilagenes Tilbagesendelse behagelig meddelte. For saa vidt Andragerne tillige have udtalt sig om det Ubillige i, at Husskatten af Bygningerne paa Markjorderne ansættes til samme Beløb som Husskatten af Bygningerne paa Kjøbstadgrunden, bedes deres Opmærksomhed henledet paa, at Loven af 11. Februar 1863, jfv. dens § 12 næstsidste Punktum, ikke tilsteder i saa Henseende at gjøre nogen Adskillelse, naar Klassifikationen er foretaget saaledes som her vedtaget."

Sagen overgaves til Erklæring af det bestaaende Udvalg. (Se Mødet den 15. Novbr.)

⁶¹/₇₆. Fra Kraiberg og Mørk var modtaget Udkast til tvende Andrageuder, henholdsvis til Regjeringen og Rigsdagen, om en daglig dobbelt Postforbindelse imellem Aarhus og Kalundborg, hvilke Udkast Byraadet besluttede at følge. (Se Mødet den 20. September og den 9. ds.)

¹²⁰/₈₇. Der fremlagdes en Kommunikation af Indenrigsministeriets Skrivelse af 2. ds., hvorved det bifaldes, at Udgifterne ved Opførelse af en Veflagsmejde for Rytteriet forrentes med 6 % af Anlægssummen, der er anslaaet til 6,894 Kroner. (Se Mødet den 20. September og herefter den 6. Deeember.)

²²³/₇₇. Der fremlagdes en Kommunikation af en Skrivelse af

25. f. M. fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, hvorved den af Byraadet den 27. Septbr. d. A. foretagne Fordeling af ledig Lærerløn bifaldes.

^{250/77.} Fra Nationalbanken fremlagdes en Skrivelse af 5. ds. hvori Samme i Anledning af Byraadets Andragende af 25. f. M. meddeler, at, naar Kommunen forpligter sig til at indbetale hele Gjælden til Banken inden Udløbet af Aaret 1879, frasalder Banken Krav paa, at der i Mellemtiden gjøres Afdrag.

Sendes Kasseudvalget til Erklæring. (Se Mødet den 29. Novbr.)

^{263/77.} I Anledning af et af Doerretsfagsfører Høegh Guldberg til Bygningskommissionen indgivet Andragende af 5. ds., hvori Andrageren som Ejer af Grunden Matr.-Nr. 1081 d mod Nørreallé af Hensyn til et forestaaende Byggeforetagende tilbyder at indrykke Høegnet og gratis afgive til det Offentlige et Areal af omtrent 200 □ Men af den nævnte Grund, for at derved kan opnaas en Fagadelinie, der gaar i Flugt med det tilstødende, Murmester R. Nielsen tilhørende Sted paa Hjørnet af Nørreallé og Paradisgade, saaledes som nærmere oplyst ved et fremsendt Situationskort, imod at Byen paa sin Bekostning inden 1. Juni 1878 anlægger Fortov med Fliser og Rendesten med Kinnatullabund i Fortøttelse af Fortovet ud for R. Nielsens Ejendom langs hele Matr.-Nr. 1081 a, og saaledes at Byen bekoster den eventuelt nødvendige Regulering af Bejen, samt anbringer en Lygte paa et paa Situationsplanen nærmere betegnet Punkt — besluttede Byraadet, da hurtigt Svar var udbedt og Bygningskommissionens Stilling til Sagen ikke kunde være toifsom, at modtage det gjorte Tilbud og indgaa paa de for samme stillede Betingelser, dog at man ikke forbinder sig til at lægge Broen paa Fortovet af andet Materiale eller paa anden Maade, end det sker paa Byens bedre Gader.

^{265/77.} Paa Foranledning af en Skrivelse af 2. ds. fra 2. Generalkommando-Intendantur bemyndigedes Kasernebygningsudvalget til at forhandle med Oberst Glahn og Generalkommando-Intendanturen om Størrelsen af den Betaling, som bliver at fastsætte for Militæretatens Benyttelse af flere Lokaler i de ny Kasernebygninger.

Mødet den 9. November.

^{136a/77.} Byraadet valgte Sagsfører N. Weng til Ræmmer og Sagsfører R. Byberg til Bogholder paa Ræmmerkontoret, begge fra

1. Januar 1878 at regne, paa de tidligere vedtagne Bilkaar med Hensyn til disse Poster.

Begge Ansættelser ske under Forbehold af, at Ministeriet approberer Indstillingen om Ræmnerfontorets nye Ordning med Ansættelse af en Ræmner og en Bogholder.

Behandlingen af Forslag til Instrux for Ræmneren og Kommunebogholderen blev udsat til næste Møde. (Se Mødet den 18. Oktober og herefter den 15. November.)

^{61/76}. Byraadet underkrev de i forrige Møde ommeldte Andragender til Regjeringen og Rigsdagen om Postforbindelse med Kalundborg. Skrivelserne ville herefter være at sende til Kalundborg Byraad til Medunderskrift. (Se Mødet den 29. Novbr.)

^{259/77}. Fra praktiserende Læge M. Hansen forelaa et Andragende af 25. f. M. om ved en paatænt Ombygning af en Del af den ham tilhørende Gaard, Gade-Nr. 8 paa Studsgade, Matr.-Nr. 1046 af Bygrunden, at maatte lade Forsiden af den nye Bygning opføre i samme Højde og i samme Façadelinie som den øvrige Bygning, hvorved det sydlige Hjørne vilde rykkes ubetydeligt frem, saaledes som nærmere fremgaar af en fremsendt Situationsplan.

Byraadet meddelte den ansøgte Tilladelse, hvorfor Situationsridset vil være at tilstille Bygningsinspektøren til fornøden Jagttagelse.

^{264/77}. Paa derom indgivne Andragender bevilgede Byraadet Værtshusholber M. Rasmussen og Rjøbmand G. Jørgensen Genstand med Udredelsen af de Beløb, det paaligger dem som Grundejere at erlægge i Anledning af Sønnerallés Brolægning, saaledes at Beløbene udredes af hver i 10 halvaarlige Terminer med en lige stor Del hver Gang, og at det til enhver Tid tilbagestaaende Beløb forrentes med 4% aarlig, samt at de respektive Beløb eller hvad deraf til enhver Tid staar til Rest ved foresaldende Ejerfifte strax skulle anses forfaldne til Udbetaling.

^{266/77}. Paa Indstilling af Fysikus bevilgede Byraadet Fordebødrene Mdm. Jacobsen, Nielsen og Hermansen hver et Beløb af 10 Kroner som Opmuntringspræmie.

^{261/77}. Til Forhandling forelaa Spørgsmaal om Fornyelse af Byens Kontrakt med det danske Gascompagni om Gasforsyning, men Sagens Afgjørelse blev udsat til næste Møde.

Mødet den 15. November.

^{136/77}. Der vedtoges Instrux for Ræmneren og Kommune-

bogholderen og underskrevet Indstilling til Ministeriet om Approbation paa den med Hensyn til disse Bestillingsmænd truffne Ordning. (Se Mødet den 9. Novbr. og herefter den 29. f. M.)

(Instruxen er optagen i Tillægget.)

¹⁴⁶/₇₇. Fra Stiftsprovsten var fremkommet Fundats med Kgl. Konfirmation for Maren Marie Schucanys Legat for trængende Konfirmander i Domsognet. (Se Mødet den 31. Maj.)

(Fundatsen og Konfirmationen findes trykte i Tillægget.)

Byraadet vedtog at tilstille Entefru Schucany en Taksigelses-skrivelse for Legatet. (Se Mødet den 22. Novbr.)

²⁵¹/₇₇. Der fremlagdes en Kommunikation af Indenrigsministeriets Skrivelse af 2. ds., hvorved Ministeriet meddeler sit Samtykke til følgende Efterbevillinger for Havneregnskabet for indeværende Aar, nemlig:

Til Anskaffelse af Inventarier (Konto 12)..... 150 Kroner.

— Opudringsarbejder (Konto 8 b)..... 500 —

(Se Mødet den 18. Oktober.)

Med Hensyn til, at Ministeriet saaledes ikke havde bevilget hele den Sum paa Konto 12, hvortil dets Samtykke var begjæret, bemærkes, at Ministeriet, efter at fornyet Henvendelse var sket, ved Skrivelse af 17. December meddelte Approbation paa de tilbagestaaende 400 Kroner.

²⁶⁰/₇₇. 1ste Behandling af det den 1. ds. fremlagte Budget for Havnen for 1878 tilendebragtes. (Se Mødet den 22. ds.)

²⁶¹/₇₇. Til at forhandle med det danske Gaskompagni om Fornyelse af Kontrakten om Byens Gasforsyning blev der nedsat et Udvalg, bestaaende af Borgmesteren, Mørk, Gald, Rjer og Knudsen. (Se forr. Møde.)

²⁷⁰/₇₇. Efter Ræmnerens Indstilling approberede Byraadet, at de paa en fremlagt Liste opførte Restancer af kommunale Skatter og Afgifter for 1876 føres til Afgang i Regnskabet som uerholdelige i Henhold til de ved hver især angivne Grunde.

⁴⁶/₇₄. Fra Udvalget for Udarbejdelsen af en forandret Betsægt for den kommunale Beskatning af de faste Ejendomme her i Byen forelaa Erklæring i Anledning af Indenrigsministeriets Skrivelse af 5. ds. (Se Mødet den 8. ds.)

Byraadet vedtog, at Afgiften af Markhartfornet ansættes til 4 Kroner af hver Tønde Hartforn, og bifaldt i øvrigt, at Sagen snarest indsendes til Ministeriet med de forlangte Oplysninger. (Se Mødet den 22. ds.)

Medet den 22. November.

¹⁴⁶/₇₇. Byraadet underskrev en Tassigelseskrivelse til Enkefru Schucany i Fredericia for det af hende oprettede Legat. (Se forrige Møde.)

⁴⁵/₇₄. Angaaende Vedtagelsen af den ny Skattevedtægt for de faste Ejendomme her i Byen fremlagdes og underskrevs følgende Skrivelse til Amtet:

„Efter at have modtaget Meddelelse om Indholdet af Indenrigsministeriets Skrivelse til Stiftamthuset af 5. ds. angaaende Revision af Byens Skattevedtægt skal man tillade sig at udtale, at Byraadet ikke har haft Tvivl om dets Berettigelse til at forhøje Afgiften af Markjord fra 4 til 6 Kroner, eftersom Loven af 11. Febr. 1863 ikke indeholder noget Forbud derimod eller nogen Indskrænkning i saa Henseende for Byraadets Kompetence, men at man naturligtvis hører sig for Ministeriets Bestemmelse. Da denne Udsættelse er den eneste i Realiteten, skal man nu tillade sig paa ny at indsende det under den 12. s. M. fremsendte Udkast til Vedtægt, forsynet med Borgmesterens Attest om at have henligget til offentligt Eftersyn i den bekendtgjorte Tid tillige med et omændret Udkast, hvori de af Ministeriet forlangte Ændringer ere tagne til Følge.

Med Hensyn til den forlangte Forklaring af de Forandringer, der ere foretagne i Kjøbstadgrundenes Klassifikation efter Hartkornet, undlader man ikke endvidere at fremsende:

1. en Fortegnelse over de Gadestrøg i den ældre By, der ved Revisionen ere opførte i en højere Klasse;
2. en Fremstilling, Grundskatterne vedkommende, af den kommunale Beskatning af hele Aarhus Kjøbstads Bygrund efter den ved Revisionen foretagne Klassifikation, samt
3. en Fortegnelse over Grundskatten, saavel for den ældre som nye Bygrund,

samtlige udarbejdede af Justitsraad, Landinspektør Honnum, der ogsaa har foretaget de tidligere fremsendte Beregninger. Naar der i det Hartkorn, som Udkastet nu viser, i Sammenhold med Hartkornet i de forskjellige Klasser efter den gjældende Vedtægt, viser sig Uoverensstemmelse, saa er Grunden at søge deri, at der ved foretagne Udstykninger og Omfordelinger er henlagt Grundstykker fra det ene Gadestrøg til det andet, foruden at der ogsaa er bevirket Forandring i Hartkornet ved Indtagelsen af umatrikuleret

Grund og ved Afgivelsen af skyldsat Grund til Gadeanlæg eller andet offentligt Brug. Ligesom Klassifikationen i sin Tid er foretagen i Hensyn til Bestemmelsen i § 12 af Loven af 11. Febr. 1863 om, at „Grundene skulle deles strøgvis efter deres mere eller mindre fordelagtige Beliggenhed, navnlig for borgerligt Erhverv“, saaledes ere ogsaa de Forandringer i Klassifikationen, som nu ere foretagne, ene og alene begrundede i samme Hensyn, idet man har benyttet de Erfaringer, de senere Aar have givet, efter at der ved Jernbaneanlæg m. v. er foregaaet forskjellige Forandringer af Trafikkens Fordeling. I øvrigt ere Forandringerne foretagne med stor Varsomhed og i saa lidet Omfang som muligt. Man skal ogsaa i saa Henseende tillade sig at paaberaabe sig Ministeriets tidligere Svarskrivelse af 17. Maj 1876 paa den i saa Henseende indgivne Forespørgsel.

Endelig tillader man sig at fremsende den forlangte Udskrift af hvad der i Anledning af Vedtægtens Revision er tilført Byraadets Forhandlingsbog og en af Borgmesteren afgiven Erklæring om, hvad der er passeret med Hensyn til Markejerns hermed tilbagefølgende Klage tillige med de øvrige fra Ministeriet modtagne Bilag til Sagen.

Man tillader sig at gjentage det tidligere fremsatte Andragende om, at den ny Skattevedtægt maa gøres gjældende fra 1. Januar 1878.“

⁷⁶/₇₇. Til at forhandle med Amtsrådet om Størrelsen af det Bidrag, Aarhus Vandmølle som et med Kjøbstaden forbundet Landdistrikt vil have at udrede til Kommunens Skole- og Fattigvæsen for Aarene 1878, 79 og 80, nedsattes et Udvalg, bestaaende af Borgmesteren, Skovby og Kjer. (Se Mødet den 14. Maj.)

²⁵⁷/₇₇. Efter at Retsadvokat H. A. Thomsen allerede en Gang tidligere havde tilbudt Kommunen de ham tilhørende Bygninger paa Ferdinandspladsen i Nis Skov til Kjøbs, uden at der dog den Gang var Stemning i Byraadet for at indlade sig paa Handelen, forelaa der nu et nyt Tilbud fra ham i samme Retning, hvilket man besluttede at tage til Følge, idet man derhos bemyndigede Skovudvalget til at indlede de fornødne Underhandlinger desangaaende og afflutte Kjøbet, saafremt dette kunde ske paa de Udvalget nærmere opgivne Betingelser. (Se næste Møde.)

²⁶⁰/₇₇. I den Behandling af Havnens Budget for 1878 foretoges, hvorefter dette blev forsynet med Paategning om Byraadets Godkjendelse. (Se Mødet den 15. ds.)

²⁷³/₇₇. Paa dertil af Formanden for Forretningsudvalget for Aarhus-Nyomgaard Banen givne Anledning vedtog Byraadet at stille det yderligere fornødne Areal af Kystvejen til Anbringelse af et Stafitt mellem Sporet og Vejen til Selskabets Raadighed, imod:

1. at Stafittet anbringes saa nær Sporet som muligt og ikke ud over $1\frac{3}{4}$ Fod fra Brystmuren, samt at dets Højde ikke bliver mere end $3\frac{1}{2}$ Fod over Vejen;
2. at Banen overtager Vedligeholdelsen og Renholdelsen af Rende-
stenen langs Sporet;
3. at de i Havneudvalgets Beslutning af 20. ds. anførte Forbehold tages til Følge, navnlig saaledes:
  - a. at Havneingeniøren ogsaa giver Samtykke til Anbringelse af Telegrafstænger ogsaa paa Byens Grund, og
  - b. at Stafittet skal kunne fordrøs fjernet, naar i sin Tid Opfyldning af Terrænet øst for Sporet iværksættes til Dannelse af Lossepladser for Havnen; samt,
4. at Befaringen af Sporet paa Kystvejen sker efter samme Regler som Befaringen af Havnesporet.

²⁷⁴/₇₇. Efter Indstilling af Udvalget for Fattigvæsenet bevilgede Byraadet Sekretæren og Regnskabsføreren ved Udvalget et Lønningstillæg af 150 Kroner for 2det Halvaar 1877 paa Grund af den stadigt tiltagende Mængde af de under Fattigvæsenet hørende Forretninger.

Mødet den 29. November.

⁶¹/₇₆. Fra Kalundborg Byraad forelaa der Meddelelse om, at Andragenderne om en dobbelt daglig Postforbindelse mellem Kalundborg og Aarhus var erpeberet af det. (Meddelelse om Sagens Udfald blev givet i Byraadets Møde den 4. April 1878.)

²⁷/₇₇. Der fremlagdes Skoledirektionens Kommunikation af Skrivelse, dateret 10. ds., fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, hvorved tillades, at det for Tiden ledigtværende Overlærerembede ved 2den Borgerdrengeskole forbliver henstaaende ledigt indtil 1. April 1878. (Se Mødet den 18. Oktober.)

(Sagen kom paa ny til Forhandling i Mødet den 4. April 1878.)

¹³⁶/₇₇. Der fremlagdes en Skrivelse af 21. ds. fra Rjøbstædernes alm. Brandforsikring, hvorved meddeles, at Prokurator Langballe vedbliver at opkræve Brandfontingent her af Byen ogsaa efter den 1. Januar 1878. (Se Mødet den 15. Novbr.)

¹⁸⁰/₇₇. Der fremlagdes en Kommunikation af Indenrigsministeriets Skrivelse af 20. ds., hvorved Ministeriet samtykker i den af Byraadet i dets Møde den 26. Juli vedtagne Retningslinie for Anlægsbolværket paa den søndre Mole. (Se Mødet den 26. Juli.)

²³⁵/₇₇. Under Behandlingen af Kommunens Budget var det vedtaget at tilstaa Dpfynsmanden eller Inspektøren paa Fattiggården og Villettøren hver et Lønningstillæg af 100 Kroner aarlig for hvert af de tre Aar 1878, 79 og 80, saaledes at de i disse Aar oppebære i alt henholdsvis 900 Kroner og 500 Kroner, i Lighed med det Tillæg, disse Bestillingsmænd i Følge Indenrigsministeriets Skrivelse af 16. December 1874 hidtil have nydt for Aarene 1874 til 1878, samt Sekretæren ved Fattigvæsenet, hvis aarlige Løn er 800 Kroner, et personligt Tillæg af 400 Kroner paa Grund af det med hans Bestilling forbundne betydelig forøgede Arbejde. (Se Mødet den 25. Oktober.)

Paa disse Bevillinger fremlagdes Indenrigsministeriets Approbation af 22. ds. (Se Byraadsfhdl. for 1874 S. 74.)

Ligeledes fremlagdes Justitsministeriets Approbation af 21. ds. paa Byraadets ligeledes under Budgetbehandlingen tagne Beslutning om at lade den Politistyrker efter Ministeriets Skrivelse af 11. Novbr. 1874 for Aarene 1875 til 1878 tilstaaede Lønningforbedring (se Byraadsfhdl. for 1874 S. 73) fremdeles gjælde for Aarene 1878, 79 og 80, saaledes at:

Politiasfistenten faar	200 Kroner,
hver af de 9 Politibetjente	200 —,
hver af de 15 Patrouillebetjente	100 —
og Taarnvægteren	40 —

i aarligt Tillæg i de nævnte Aar. (Se Mødet den 13. Decbr.)

²⁵⁰/₇₇. Efter at Kasse- og Regnskabsudvalget direkte havde tilskrevet Nationalbanken i Anledning af det i Byraadets Møde den 8. ds. Passerede, var nu modtaget en Skrivelse af 23. ds. fra Banken, hvori Samme meddeler sit Samtykke til, at Byraadet opsætter indtil Begyndelsen af næste Aar at tage Bestemmelse om Tilbagebetaling af Bankens Tilgodehavende paa 50,000 Kroner.

²⁵⁷/₇₇. Fra Skovudvalget forelaa Meddelelse om, at det havde affjæbt Restavrør Thomsen de ham tilhørende Bygninger paa Ferdinandspladsen i Ris Skov paa de af Byraadet fastsatte Betingelser, navnlig for en Kjøbesum af 3000 Kroner.

Man bemyndigede Udvalget til at foranstalte Lokalerne ublejede fra den 1. April n. A. og anmodede Kasseudvalget om at fremkomme

med Forslag til Tilvejebringelse af Kjøbefummen. (Se forrige Møde og Mødet den 13. Decbr.)

(Overdragelsesdokumentet findes optaget i Tillægget.)

²⁷⁶/₇₇. I Anledning af Indenrigsministeriets Circulære af 1. ds. overdroges det til Borgmesteren, Skovby og Galb som Udvalg at fremkomme med Forslag til Forandringer i Vedtægten for bunden Næring her i Kjøbstaden.

²⁷⁷/₇₇. Paa Foranledning af Brolægningsudvalget, der havde ønsket Forhandling indledet om Fjernelse eller Flytning af de i Gaerberne anbragte Telegrafftænger, besluttede Byraadet, forinden videre foretoges, at overdrage til Esmann og Bartels som Udvalg at søge oplyst, hvilken Hjemmel der overhovedet haves til at anbringe Telegrafftænger paa fremmed Grund.

²⁷⁸/₇₇. Paa Forslag af Politimesteren bifaldt Byraadet, at Patrouillebetjent Nr. 18, L. Mikkelsen, oprykker fra 2den til 1ste og Patrouillebetjent Nr. 19, B. C. Hansen, fra 3dje til 2den Lønningssklasse.

²⁸⁵/₇₇. Paa derom fremkommet Andragende overlod Byraadet Hr. Dr. Troels Lund Raadhusalen til Afholdelse af 3 offentlige belærende Foredrag.

²⁸⁶/₇₇. Paa Andragende af Gæstgiver Leth bifaldt Byraadet paa de sædvanlige Betingelser, at den ud for hans Ejendom „Jernbanehotellet“ allerede anbragte Lygte flyttes hen ved Siden af Indgangen, og at en ny Lygte anbringes paa den anden Side af denne.

Mødet den 6. December.

¹⁰²/₇₇. I Sagen angaaende Fordelingen imellem By og Amt af ledige Lokaler paa Raadhuset fremlagdes en Skrivelse fra Amtet af 30. f. M., hvori meddeles, at Amtsraadet for sit Vedkommende tiltræder Byraadets Forslag om, at Fordelingen udsættes indtil videre.

(Se Mødet den 11. Oktober.)

¹²⁰/₇₇. Byraadet approberede det ved Licitationen den 3. ds. paa Opførelse af en Vefslagmedje for Nyttieriet af Brødr. Thomsen gjorte laveste Bud paa 4,150 Kroner. (Se Mødet den 8. Novbr.)

¹⁷⁷/₇₇. Fra Vejudvalget var fremkommet Forslag til Fortegnelse over de offentlige Biveje paa Aarhus Kjøbstads Grund, Nr. Lov 21. Juni 1867. (Se Mødet den 12. Juli.)

Byraadet vedtog at udlægge Fortegnelsen til offentligt Eftersyn.

^{287/77.} Paa Indstilling af Markudvalget bevilgede Byraadet, at et Beløb af 200 Kroner, der afholdes af de paa Budgettet til Udvalgets Raadighed stillede Midler, anvendes til Istandsættelse af den Vej, der fra Grenaa Landevej fører til Byens Grusgrav. Derhos udtalte Byraadet Forventning om, at Udvalget ogsaa fremtidig vil føre Tilsyn med Vejen.

^{288/77.} Efter Indstilling fra Udvalget for Vejvæsenet bemyndigedes dette til at lade den Del af Jordbrovejen (udenbys Fortsættelse af Munkegade), der gaar fra Nørreallé til forbi de nye Bygninger, istandsætte, hvortil Omkostningerne efter Stadsingeniørens medfølgende Overflag ere anslaaede til 1100 Kroner. Spørgsmaalet, om der skal paalægges de tilstødende Grundejere at udrede nogen Del af denne Udgift, blev udsat til Afgjørelse paa et senere Tidspunkt.

^{289/77.} Fra Amtet var modtaget til Erklæring et Andragende fra Murer S. Jørgensen af Vejlsby om Bevilling til at oprette en Restauration ved den østjydske Jernbanes Holdeplads ved Nis Skov.

Byraadet besluttede enstemmig at protestere imod, at den ansøgte Bevilling meddeles.

^{291/77.} Fra Skoleudvalget forelaa Indstilling om Bortgivelse af en Friplads i Borgervigeskolen, hvilken Indstilling toges til Følge.

^{292/77.} Fra Rasfeudvalget forelaa Indstilling om Valg af en 2den Skatteopkræver, som skulde ansættes fra den 1. Januar næste Aar.

Sagens Afgjørelse blev udsat til næste Møde.

— Paa dertil givet Anledning opfordredes Forskjønnelsesudvalget til endnu engang at revidere Udvisningen af Træer i Alléen uden for Frederiksport og saa vidt muligt fkaane de Træer, der ikke nødvendigen maa borttages af Hensyn til Indgangen til Rytteretablissementet m. v.

Medet den 13. December.

^{100/74.} Angaaende den Kommunen affordrede Refusion af Halvdelen af Omkostningerne ved en i Aaret 1875 efter Amtets Foranstaltning stedsunden Istandsættelse af Slusebroen (se Mødet den 11. Oktober) blev en Skrivelse til Amtet forsynet med Byraadets Underskrifter.

Skrivelsen er saa lydende:

„Under 5. Oktober d. A. har Stiftamtet erindret om Indbetalingen til Kjøbstadens Politikasse af det Beløb 330 Kroner 48 Ore, som i Følge Amtets Skrivelse af 11. April 1876 skulde

udredes af Byen som Halvdelen af Omkostningerne ved sidste Iftandsættelse af Slusebroen ved Aarhus Mølle. Vi have i den Anledning paa ny taget Sagen under Overvejelse og navnlig Indenrigsministeriets Resolution af 6. April 1876 til Stiftamtet denne Sag angaaende; men vi have ikke kunnet komme til Erkjendelse af, at denne for Byen nye Byrde, der ingenfinde tidligere har været udredet, med Rette er paalagt Byen; og da vi ved at indbetale Beløbet for al Fremtid vilde have paadraget Byen den omhandlede Forpligtelse til at deltage i Broens Vedligeholdelse, maa vi foretrække først at imødefe Domstolens Afgjørelse af Spørgsmaalet. I det vi derfor foreløbig maa vægre os for Indbetalingen af det omhandlede Beløb, erklære vi os beredvillige til at modtage Spøgsmaal til Spørgsmaalets Afgjørelse."

^{172/77.} Med Hensyn til Vandværksudvalgets Indstilling om Foretagelse af forskellige Forbedringer ved Vandværket vedtog Byraadet at lade begge Byens Ingeniører i Forening undersøge Forholdene ved Vandværket, navnlig med Hensyn til Vandets Filtrering, og derom afgive Beretning. Skulde Ingeniørerne ønske tilkaldt yderligere sagkyndig Assistance, bemyndigedes derhos Udvalget til at forstafte dem saadan og udrede den dertil nødvendige Bekostning. (Sagen kom paa ny til Forhandling i Byraadets Møde den 28. Februar 1878.)

^{235/77.} Angaaende Bestridelsen af Omkostningerne ved Opsørelsen af den ny Enkebod (se Mødet den 29. f. M.) fremlagdes en Kommunikation af Indenrigsministeriets Skrivelse af 27. f. M., saa lydende:

"I det med Amtets Erklæring af 6. d. M. hertil indkomne Andragende har Aarhus Byraad anholdt om Ministeriets Samtykke til at forbruge et Beløb af 30,800 Kroner af den Kommunen tilhørende, ved Salg af Byggegrunde i Ryesgade indkomne Kapital til Bestridelse af Omkostningerne ved Opsørelsen af en ny Enkebod, mod at den forbrugte Kapital restitueres ved, at der paa Udgiftskonto III (Fattigvæsenet) i Kommuneregnskabet aarlig i 10 Aar føres til Udgift $\frac{1}{10}$ af Byggesummen tillige med 4 pCt. Rente.

Foranlediget heraf, skulde man til behagelig Efterretning og videre fornøden Bekjendtgjørelse tjenstligst melde, at Ministeriet samtykker i, at den ommeldte Kapital forbruges i det ansøgte Djemed, mod at den igjen restitueres i 10 Aar ved aarlige Dplæg af $\frac{1}{10}$. Ligesom imidlertid Kapitalforbruget bør fremgaa af indværende Aars Kommuneregnskab ved, at Beløbet tages til

Indtægt under Indtægtskonto VII (Forbrug af Aktiver), saaledes bør de Summer, der i Genhold til Foranstaaende aarlig blivoe at oplægge, føres til Udgift under Udgiftskonto XVII (Førgøelse af Aktiver), men ikke under ovennævnte Udgiftskonto III. Da Renterne af de ved Salg af Ejendomme i Ryesgade indkomne Summer ikke oplægges, skjønnes der endelig ikke at være nogen Anledning til at føre noget Beløb til Udgift for Kommunen som Renter af Kapitalen, hvilken Posts Opførelse paa Regnskabet's Udgiftsfide maatte medføre, at det samme Beløb igjen toges til Indtægt som Renteindtægt for Kommunen paa Indtægtsfiden, saaledes at Resultatet altsaa alene vilde blivoe en ren Berjuring i Kommuneregnskabet.“

Man besluttede at tage Ministeriets Bemærkninger under Overvejelse ved næste Budgetbehandling.

^{257/77.} Fra Skovudvalget forelaa Meddelelse om, at Restavrationen paa Ferdinandspladsen i Nis Skov var udlejet — foreløbig for 2 Aar — til Værtshusholder Lauritz Petersen for 800 Kroner aarlig. (Se Mødet den 29. s. M.)

^{292/77.} Ved Behandlingen af den i forrige Møde fremlagte Indstilling om Ansættelse af en 2den Skatteopkræver valgte Byraadet Kontorist Hans Hansen til denne Post.

^{293/77.} Angaaende det under Budgetbehandlingen (se Mødet den 25. Oktober) opkaftede Spørgsmaal, om der muligen kunde skaffes Kommunen Indtægt ved en Beskatning af Theater-, Berider- og andre Forestillinger, forelaa Erklæring af 5. ds. fra Politimesteren, hoori det rejste Spørgsmaal besvares benægtende, idet der henpeges paa, at en Forandring i Forholdet formentlig kun kan naas ved Lovgivningens Hjælp.

Toges til Efterretning.

^{294/77.} Fra en Del Arbejdere her i Byen havde Byraadet modtaget et Andragende, hvori det anmodes om at foranstalte afholdt en Bazar m. o. til Indsamling af et Grundfond for en Hjælpekasse til Understøttelse for Arbejdere i Aarhus.

Da Byraadet maatte erkjende, at den herskende Arbejdsløshed og de knappe Tider overhooedet gjorde det ønskeligt at komme de arbejdende Klasfer til Hjælp, besluttede man at nedsætte et Udvalg, bestaaende af Borgmesteren, Kraiberg, Müller, Seiersen og Gald med Ret til at supplere sig med Medlemmer uden for Raadet til at forhandle med Andragerne om, hvad der bør foretages i den tilsigtede Retning.

Medet den 20. December.

— Fra Oberst Bartels forelaa Meddelelse om, at han paa Grund af Forslyttelse til et andet Garnisonssted ser sig nødsaget til at udmelde sig af Byraadet. I Anledning heraf besluttede Raadet at anmode Formanden om at bringe Obersten dets Hilsen.

— Byraadet besluttede dernæst at lade foretage Valg af et Medlem i Stedet for det udtraadte Medlem, Oberst Bartels, saa snart de i saa Henseende fornødne Valglister foreligge.

^{303/77.} Overrettsfagsfører Kjer meddelte, at der idag var faldet Dom ved Bytinget i den af Etatsraad M. P. Bruun mod Kommunen anlagte Sag angaaende Afløbsforholdene paa Frederiksbjerg, og at Sagen var gaaet Kommunen imod. (Se Byraadsforhdl. for 1876 S. 176.)

Byraadet besluttede at indanke Sagen for Overretten og anmodede Overrettsfagsfører Kjer om at foranstalte det i saa Henseende Fornødne.

Til fast Taxationsmand i Henhold til Lov af 19. Marts 1869 i Stedet for Bogmand Holm, der var frasklyttet Kommunen, valgtes Kjøbmand J. S. Lottrup.

^{296/77.} Paa Andragende tilstod Byraadet Skatteopkræver Tøttrup et Gratiale af 300 Kroner for den Tid af indeværende Aar, hvori han ene har besørget Opkrævningen af Skatter.

^{297/77.} Fra flere af Byraadets Medlemmer blev fremsat Forslag om at indgaa til Finansministeriet med Andragende om at erholde et Laan paa 500,000 Kroner til Fuldsjærelse af de militære Etablisfementer.

Man besluttede at indhente Erklæring fra Kasseudvalget.

^{299/77.} Paa Andragende tilstodes Aftenstolen for Arbejdere i Aarhus et Tilskud af 167 Kroner 50 Ore til Dækning af det ved dets Virksomhed i indeværende Vinterkursus fremkommende Underskud.

^{300/77.} I Anledning af en derom foreliggende Skrivelse fra Landinspektør Honum og efter indhentet Erklæring fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse bifaldt Byraadet, at der fra den 1. Oktober d. A. og indtil videre udredes et aarligt Bederlag af 400 Kroner til Landinspektør Honum for at holde Byens Matriful og Gadenumerering i Orden, hvorimod Raadet ikke kunde bevilge et lignende Bederlag af 200 Kroner allerede for indeværende Aar (til Oktober d. A.).

^{304/77.} Paa dertil givne Anledning besluttede Byraadet at an-

mode Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse om at foretage de indledende Skridt til Tilvejebringelse af en Forbindelse mellem Bane-
gaardsvøjen og den ældre Kirkegaard's søndre Side.

— Af Hensyn til at General Wilster fratræder sin Post som kommanderende General i 2. Generalkommandodistrikt besluttede Byraadet at lade en Deputation, bestaaende af Borgmesteren, Funch, Skovby, Kraiberg og Hald, bringe ham en Afskedsbrev fra Byraadet.

— Byraadet godkjendte den af Ræmner Beng for de ham betroede Oppehørsler stillede Sikkerhed paa 10,000 Kroner.
